

OMGEVINGSVISIE WESTERVELD

Gemeente Westerveld / BügelHajema Adviseurs

Januari 2022

INHOUDSOPGAVE

0. Welkom	4
1. Visie	6
1.1 Visie op de Omgevingswet: anders werken	6
1.2 Visie op de invulling van onze rol	6
1.3 Strategische visie	6
1.3.1 Wie zijn wij: onze plek in de regio	7
1.3.2 Ons toekomstbeeld	8
1.3.3 Werken aan Global Goals	10
1.4 Gemeentebrede keuzes	10
1.4.1 ... een bereikbaar en veilig Westerveld	11
1.4.2 ... een bedrijvig en gastvrij Westerveld	12
1.4.3 ... een leefbaar en inclusief Westerveld	12
1.4.4 ... een gezond en groen Westerveld	14
1.4.5 ... een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld	16
2. Gebiedskompassen	19
2.1 Kolonie Maatschappij van Weldadigheid	22
2.2 Beekdalen	24
2.3 Oude veldontginningen	26
2.4 Natuurgebieden	28
2.5 Havelte	30
2.6 Dwingeloo	32
2.7 Diever	35
2.8 Vledder	37
2.9 Overige dorpen	39
3. Idee	41
3.1 Stappenplan	42
3.2 Disclaimer	43

4. Uitvoering en monitoring	44
4.1 Werken in een beleidscyclus	45
4.2 Monitoring van de Omgevingsvisie	45
4.3 Samenhang tussen Omgevingsvisie, Programma's en Omgevingsplan	46
4.3.1 Programma's	46
4.3.2 Omgevingsplan	46
4.4 Samenhang met milieubeginselen	46
4.5 Effecten op het milieu	47
4.6 Samenhang met de Wet voorkeursrecht	49
4.7 Uitvoeringsagenda	49
4.8 Kostenverhaal	55
5. Achtergrond	56
5.1 Het proces	57
5.2 Gebruikte informatie	58
Resultaten campagne Westerveld Natuurlijk	58
Leefomgevingsfoto	58
Trends en ontwikkelingen	58
5.3 Relatie met bestaand beleid	59
5.3.1 Relatie met de opgaven vanuit hogere overheden	59
5.3.2 Relatie met het provinciaal beleid	59
5.3.3 Relatie tussen Omgevingsvisie en overig gemeentelijk beleid	60
5.4 Link met Landschapsbiografie	60
Bijlagen	62
Bijlage 1 – Resultaten Campagne Westerveld Natuurlijk	63
Bijlage 2 – Leefomgevingsfoto	65
Bijlage 3 – Trends en ontwikkelingen	89
Bijlage 4 – Beleidsanalyse	95

WELKOM

Deze Omgevingsvisie bevat het toekomstbeeld van en voor de gemeente Westerveld. De omgevingsvisie is de integrale langetermijnvisie op de ontwikkeling van onze gemeente en gaat over de hele fysieke leefomgeving. De visie geeft richting aan wat we in 2040 bereikt willen hebben en is daarmee ook voor u van belang. We kijken in deze visie daarmee ver vooruit. Dat is zo hier en daar natuurlijk nog best abstract. Maar met alleen ambities zijn we er nog niet. Om onze ambities te realiseren zijn namelijk concrete doelen en acties nodig. In deze Omgevingsvisie leest u daarom niet alleen wat onze ambities zijn, maar ook met welke acties we op korte termijn aan de slag gaan. En daarbij hebben we uw hulp nodig. Ook uw ideeën en plannen kunnen bijdragen aan het realiseren van onze ambities. We nodigen u daarom van harte uit om bij te dragen aan de ontwikkeling van onze mooie gemeente.

De Omgevingsvisie beweegt zich dus op meerdere schaal- en detailniveaus, van globaal tot meer concreet. Het is goed om dat te beseffen als u de Omgevingsvisie leest.

Deze Omgevingsvisie bestaat uit vijf onderdelen:

1. Het deel 'Visie'. Hier leest u ons toekomstbeeld voor 2040 en de manier waarop we onder de Omgevingswet willen (samen)werken.
2. Het deel 'Gebiedskompassen'. In dit deel leest u eerste onze gemeentebrede ambities en keuzes. Die maken we vervolgens concreet naar 9 deelgebieden. Voor elk gebied beschrijven wat het karakter is, wat er bijzonder is en welke koers we voor het gebied zien.
3. Het deel 'Idee'. In dit deel leest u wat u kan doen en wat wij doen als u een plan heeft in onze gemeente.
4. Het deel 'Uitvoering en monitoring'. Dit deel geeft u informatie over de beleidscyclus en de manier waarop we de Omgevingsvisie zullen evalueren en monitoren. In dit deel vindt u ook een aantal juridische aspecten.
5. Het deel 'Achtergrond'. Alle informatie die we hebben gebruikt om deze Omgevingsvisie te maken, leest u in dit deel. Daar hebben we ook opgenomen welke stappen we hebben doorlopen om tot een Omgevingsvisie te komen.

VISIE

1.1 Visie op de Omgevingswet: anders werken

De samenleving is continu in beweging. In de participatiesamenleving komen initiatieven en ontwikkelingen meer en meer vanuit de samenleving. We willen samen met dorpsraden, inwoners en ondernemers komen tot oplossingen voor knelpunten. Deze manier van met elkaar omgaan heeft gevolgen voor de fysieke leefomgeving en hoe onze inwoners en ondernemers daar gebruik van willen maken en zorg voor dragen. We scheppen als gemeente randvoorwaarden, bieden kansen en nemen (bureaucratische) obstakels weg. Dit betekent dat we enerzijds ruimte bieden, maar anderzijds ook kaders stellen; de gemeente is en blijft namelijk verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening en de daarbij horende keuzes in de fysieke leefomgeving. We hebben een belangrijke rol als beschermer van diverse belangen, zoals bijvoorbeeld veiligheid, gezondheid en de inrichting van de leefomgeving.

1.2 Visie op de invulling van onze rol

We streven ernaar dat Westerveld een actieve, gastvrije en saamhorige samenleving is, gekenmerkt door sociale veerkracht en leefbaarheid. Dit willen we bereiken door te kiezen voor een meer faciliterende rol en minder een regievoerende. Dat betekent ook dat we meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen, en als partner optrekken met onze samenleving. Geen overheid dus die vooral controleert en stuurt, maar een overheid die samenwerkt en faciliteert. Daarbij past ook deregulering en het kiezen voor maatwerk. En dat is precies wat deze Omgevingsvisie wil uitstralen: minder regels, meer maatwerk. Daarnaast houden we onze rol als belangenvertegenwoordiger en uitvoerder van wettelijke taken. Het spanningsveld tussen partner zijn en uitvoerder van wettelijke taken, vraagt een andere manier van werken. Zowel het college, de gemeenteraad als de medewerkers moeten zich hier continu bewust van zijn.

De Omgevingsvisie bevat daarom geen gedetailleerde blauwdruk van de toekomst, maar beschrijft de koers. Samen met de inwoners en externe partijen geven we nader invulling aan die koers. In die samenwerking zien wij onze rol als volgt:

1. We bieden ruimte voor ontwikkelingen, maar willen dat onze waarden en kwaliteiten behouden blijven.
2. We leggen minder op voorhand vast in regels, maar willen in dialoog komen tot maatwerk. Of andersom: we laten waar mogelijk vrij, en reguleren daar waar nodig.
3. We benaderen de opgaven in de fysieke leefomgeving integraal. Dit betekent dat we waar mogelijk functies combineren, zodat de beschikbare ruimte optimaal wordt gebruikt.
4. De Omgevingsvisie beschrijft *onze* visie. Daar waar de Omgevingsvisie afwijkt van beleid en regels van rijk en provincie gaan we in overleg op zoek naar ruimte om te experimenteren en pionieren.
5. We monitoren de ambities uit deze Omgevingsvisie en sturen bij wanneer dat wenselijk is.

1.3 Strategische visie

1.3.1 Wie zijn wij: onze plek in de regio

De gemeente Westerveld staat niet op zichzelf. Voor een toekomstgerichte koers vinden wij het belangrijk om bewust stil te staan bij de functie en plek die we in de regio (willen) vervullen. We hebben diverse samenwerkingsverbanden in de regio. Zo zijn we aangesloten bij de P10-Plattelandsgemeenten, Regio Zwolle, Kennispoort Regio Zwolle, de Eems Dollard Regio (EDR), MKB Noord en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). In het kader van de Regio Zwolle werken we bijvoorbeeld actief en gericht aan een 'sociaal-sterke, circulaire, innovatieve en klimaatbestendige groeiregio'. Die samenwerkingsverbanden vinden we waardevol.

Tegelijk heeft Westerveld (binnen de regio) een uniek profiel: we zijn een groene, agrarische gemeente met een ongekennde rijkdom aan cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden.

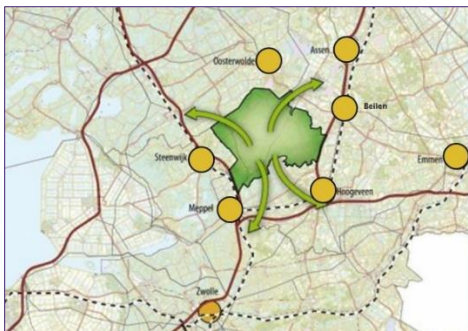
Concreet komt dit tot uitdrukking in onze 'Unique Selling Points':

1. Natuur
2. Duisternis en sterren
3. Cultuur, erfgoed en monumenten
4. Landschap
5. Koloniën van Weldadigheid (tevens Unesco-Werelderfgoed)
6. Archeologie

Op dat profiel, en op die Unique Selling Points, willen we als gemeente regionaal en nationaal worden herkend. We richten ons beleid dan ook op het herkenbaar houden van onze gemeente en maken keuzes die daarbij horen. Zo passen bij ons profiel bijvoorbeeld geen Vinex-wijken, bovenregionale bedrijventerreinen of massatoerisme.

Wat wel past is dorps wonen in een groene omgeving (excellent wonen). Wat ook past is ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. Onze ligging nabij de A28, de A32 en grotere plaatsen als Assen, Meppel, Beilen en Steenwijk maakt dat Westerveld goed als uitvalsbasis kan dienen voor dergelijke bedrijven.

Wat betreft het toerisme is onze gemeente een gebied voor de fijnproever. We streven naar een onderscheidend toeristisch aanbod passend bij de identiteit van onze gemeente.

Plek in de regio

¹ Deze paragraaf is geschreven in de toekomstige tijd; waar we in 2040 willen staan.

1.3.2 Ons toekomstbeeld¹

Het is 2040...

We zijn een vitale gemeente

In de afgelopen jaren is er veel gerealiseerd op het gebied van bewegen in de buurt en sportactiviteiten. Onze fysieke leefomgeving nodigt uit tot ontmoeten en verblijven. Onze vele culturele activiteiten dragen bij aan de mentale gezondheid van onze inwoners. Door middel van gerichte campagnes en voorlichting weten we veel inwoners te bereiken en te activeren. Een steeds grotere groep mensen wordt daardoor gezond oud in onze gemeente.

Door bundeling hebben we onze voorzieningen op peil weten te houden. Een aantal voorzieningen hebben we geconcentreerd in het midden van de gemeente (ruwweg het gebied Diever – Dwingeloo), om deze voor iedereen toegankelijk te houden.

Anno 2040 doet iedereen mee. De openbare gebouwen zijn voor iedereen volledig toegankelijk. Ook onze digitale toegankelijkheid is optimaal. We hebben Westerveld uitgeroepen tot Regenbooggemeente, omdat we ons actief inzetten voor de acceptatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse personen (LHBTI's).

We zijn een excellente woongemeente

In het Daily Urban System² van Zwolle neemt Westerveld anno 2040 een steeds prominentere plek in. We merken dat Westerveld een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, te werken en te recreëren. Het decor van onze drie grote natuurgebieden geeft daaraan een extra, parkachtige, dimensie. Ons woningaanbod is divers en afgestemd op doelgroep en behoefte. Mede door het

² Een Daily Urban System (DUS) is het gebied rond een stad waarbinnen de belangrijkste dagelijkse woon- werkverplaatsingen zich afspelen

mogelijk maken van vernieuwende en innovatieve woonvormen, blijven jongeren vaker en langer in onze gemeente wonen. In bepaalde, delen van het landelijk gebied is de woonfunctie verder tot ontwikkeling gekomen. Specifiek voor onze oudere inwoners zijn gelijkvloerse woningen en appartementen gerealiseerd.

We hebben - naast de bestaande in- en uitbreidingslocaties - vooral woningen gebouwd in het midden van de gemeente. Op die manier hebben we het gebied Diever – Dwingeloo kunnen versterken. Door de woningbouw in dat gebied te concentreren, hebben de dorpen hun eigen karakter kunnen behouden.

We zijn een sterke, economische, recreatieve en agrarische gemeente

Er heerst een goed vestigings- en ondernemersklimaat. Er worden volop nieuwe ondernemingen opgestart en bestaande bedrijven groeien. In de afgelopen jaren zijn we samen met ondernemers tot mooie maatwerkoplossingen gekomen. Onze regels zijn flexibel en het is gelukt om (passende) werkgelegenheid te behouden en aan te trekken. Onze bedrijventerreinen zijn in trek. En op locaties van voormalige (agrarische) bedrijven en bedrijfsgebouwen in het landelijke gebied worden succesvol nieuwe bedrijven opgestart, waarbij we bij voormalige agrarische bedrijven ook (bijzondere) woonvormen hebben zien ontstaan. Daarmee hebben we dreigende verpaupering een halt kunnen toeroepen.

Toeristen en dagjesmensen weten ons volop te vinden, voelen zich welkom en komen tot rust binnen onze gemeente. De gemeente ademt een sfeer van saamhorigheid, gemoedelijkheid en rust. De vier grote kernen hebben we een eigen toeristisch accent gegeven. We merken dat Diever, Havelte, Dwingeloo en Vledder daarop in toenemende mate worden herkend. Onze natuurgebieden en de vele andere historische en landschappelijke elementen en structuren, ons erfgoed, monumenten en de mooie dorpen, vormen belangrijke trekpleisters. We onderscheiden ons ook als gebied in Nederland waar 's nachts nog echte duisternis is en sterren goed zichtbaar zijn. De Koloniën van Weldadigheid hebben de status van werelderfgoed gekregen; als gemeente profiteren we daar volop van.

Dolfing ven in het Dwingelderveld (foto: archief gemeente Westerveld)

Terugkijkend op de periode tussen 2020 en 2040 heeft de transitie naar duurzame (kringloop)landbouw vorm gekregen. Als gemeente hebben we die transitie ondersteund en begeleid. De (milieu)druk op de woon- en leefomgeving is afgenomen. Onze agrarische sector bloeit.

We zijn een dynamische, innovatieve gemeente

Tussen 2020 en 2040 zijn grote stappen gezet op het gebied van klimaat, energie en duurzaamheid. Onze fysieke leefomgeving is aangepast op de klimaatverandering en er zijn belangrijke stappen gezet richting een energieneutraal Westerveld. Een aantal dorpen in de gemeente is energieneutraal.

Door een preventieve aanpak, en in overleg met de betrokken partijen, is het gelukt de ondergrondse drinkwatervoorraad te beschermen tegen dreigende verontreinigingen (zoals olie, chemicaliën, zware metalen, beschermings- en bestrijdingsmiddelen).

Door de inzameling, het transport en de behandeling van afvalwater beperken wij de risico's voor de volksgezondheid en het watersysteem.

Er bleek behoefte te bestaan aan proeftuinen en experimenteerruimte waar nieuwe technologische innovaties worden ontwikkeld en beproefd. Als gemeente zijn we daar, in samenwerking met onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en inwoners mee aan de slag gegaan, met mooie resultaten.

In het proces om te komen tot het Ambitiedocument, zijn vijf integrale ambities geformuleerd.

1. ... een bereikbaar en veilig Westerveld
2. ... een bedrijvig en gastvrij Westerveld
3. ... een leefbaar en inclusief Westerveld
4. ... een gezond en groen Westerveld
5. ... een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld

In het hierboven beschreven toekomstbeeld voor 2040 komen onze vijf integrale ambities duidelijk herkenbaar terug.

1.3.3 Werken aan Global Goals

In 2015 heeft de Verenigde Naties 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen vastgesteld, die zijn geadopteerd door alle lidstaten en een belangrijke gezamenlijke agenda vormen. Ook de Nederlandse regering heeft zich verbonden aan de Global Goals. De inzet van gemeenten is nodig om de doelen te realiseren, omdat deze raken aan belangrijke opgaven voor lokale overheden zoals het terugdringen van ongelijkheid, maatschappelijke integratie, duurzame productie en consumptie, een leefbare en veilige leefomgeving en kwalitatief en participatief bestuur. Westerveld heeft zich als 'Global Goals-gemeente' verbonden aan dit programma en handelt hier in de praktijk naar. Ook wij willen namelijk graag bijdragen aan een rechtvaardige, veilige en welvarende wereld. Daarnaast vinden we de Global Goals een heldere en bruikbare leidraad voor de ontwikkeling van beleid.

Op nagenoeg alle beleidsterreinen die door de Global Goals worden omvat, staat de gemeente Westerveld voor opgaven. Via het uitvoeren van de Omgevingsvisie wil de gemeente bijvoorbeeld werken aan een goede gezondheid (GG3), betaalbare en duurzame energie (GG7), economische groei (GG 8), verantwoorde productie (GG 12), klimaatactie (GG 13), veiligheid en sterke publieke diensten (GG 16). We zien kortom verbinding met onze eigen strategische doelstellingen. Daarom nemen we verantwoordelijkheid en profileren we ons als Global Goals gemeente.

1.4 Gemeentebrede keuzes

De Omgevingsvisie bevat, vanuit het doorlopen participatieproces, de gemeentelijke koers voor de fysieke leefomgeving. Bij die koers horen keuzes. Met die keuzes geven we invulling en richting aan de vijf integrale ambities. Een aantal van die keuzes is te koppelen aan een concreet gebied (of plek). Die gebiedsgerichte keuzes staan centraal in onderdeel 2. Er zijn echter ook keuzes die gelden voor de hele gemeente. Die keuzes lichten we hieronder toe.

Als gemeente zijn we ambitieus. We vinden veel onderwerpen belangrijk. Het is ons streven om zoveel mogelijk van onze ambities te realiseren. Tegelijk zijn we

ook realistisch. In deze Omgevingsvisie zijn meer ambities en acties opgenomen dan we op korte termijn kunnen realiseren. Daarom zullen we moeten prioriteren. Prioritering kan inhouden dat we als gemeente niet altijd zelf de uitvoering op ons nemen, maar deze bij externe partijen neerleggen. Dit neemt niet weg dat de regie altijd bij ons blijft liggen. Afhankelijk van de opgaven kiezen we voor een stimulerende, ondersteunende, volgende of faciliterende rol.

Daar waar we in de volgende hoofdstukken spreken over “we”, wordt in paragraaf 4.7 “Uitvoeringsagenda” omschreven voor wie er een rol wordt gezien om deze ambitie te realiseren.

1.4.1 ... een bereikbaar en veilig Westerveld

- a) We zetten ons ervoor in dat de **digitale bereikbaarheid** wordt geoptimaliseerd, waar dat nu nog onvoldoende voor elkaar is. Ook zien wij het belang van de bereikbaarheid door snel internet.
- b) Vanwege de ligging nabij de A28 en A32 is onze gemeente met de auto uitstekend bereikbaar voor de rest van Nederland. Ook binnen de gemeentegrenzen is alles goed bereikbaar, zeker als je van noord naar zuid gaat. In Diever en Vledder laat de doorstroming van het verkeer over de N855 te wensen over. We blijven ons inzetten voor het **oplossen van (toekomstige) knelpunten** in de oost-westverbinding door onze gemeente, primair binnen het bestaande tracé.
- c) Grote kernen als Steenwijk, Meppel, Assen en Beilen zijn met het openbaar vervoer goed bereikbaar. Reizen van en naar die kernen is relatief goed gefaciliteerd, daarbuiten is het lastiger om met het openbaar vervoer te reizen. Als gemeente hebben we beperkt invloed op bestaande en nieuwe buslijnen. Waar mogelijk maken we ons sterk voor **verbeteringen en nieuwe bestemmingen**. Wij voorzien in de nabije toekomst een ontwikkeling naar innovatieve vervoersvormen.

- d) De komende 15 jaar is er op het gebied van **fysieke bereikbaarheid** veel verandering te verwachten, waarop wij zo goed mogelijk proberen in te spelen.
- e) We gaan voor **Slimme Mobiliteit** (reizen met de inzet van informatie- en communicatietechnologie), omdat dit een aantrekkelijke vorm van mobiliteit is, vooral voor jongeren. Toeristen verleiden we op deze wijze bovendien om zich door onze gemeente te verplaatsen.
- f) We hechten veel waarde aan een goede bereikbaarheid en optimale verbindingen binnen het gehele grondgebied van de gemeente voor **hulpdiensten** als brandweer, politie en ambulance. Om die reden hebben we bij de inrichting van de fysieke leefomgeving aandacht voor het snel en effectief kunnen optreden van de hulpdiensten.
- g) De gemeente Westerveld wil een gezonde en veilige fysieke leefomgeving bieden aan haar inwoners en bezoekers. De keuzes die gemaakt worden voor inrichting en het gebruik van de fysieke leefomgeving hebben invloed op de mate waarin mensen worden blootgesteld aan de effecten van ongevallen en rampen en het risico dat zij hierbij lopen. Hoewel absolute veiligheid nooit haalbaar is, vinden we het belangrijk dat er een transparante afweging wordt gemaakt tussen veiligheid en andere maatschappelijke belangen. Hierbij is expliciet aandacht voor zowel het voorkomen en **beperken van veiligheidsrisico's** als het bestrijden van branden, rampen en crisis en de zelfredzaamheid van mensen die aan deze veiligheidsrisico's zijn blootgesteld. Voor zover mogelijk worden risicobronnen en –ontvangers zo veel mogelijk van elkaar gescheiden.
- h) We werken samen met betrokken partners actief aan de duurzame veiligstelling van de openbare **drinkwatervoorziening**, nu en in de toekomst. We beschermen de grondwaterbronnen tegen menselijke invloeden van buitenaf. We voorkomen grondwaterverontreinigingen door zo veel mogelijk vervuilende activiteiten te weren in onze grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden.

1.4.2 ... een bedrijvig en gastvrij Westerveld

- a) Ondernemerschap en bedrijvigheid in onze gemeente willen we behouden en versterken. Hiermee draagt onze lokale economie bij aan een fijn woon- en werkklimaat. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zetten we ons allereerst in voor het behouden en versterken van het vestigingsklimaat, duurzaam ondernemerschap en het benutten van kansen. Dit betekent dat we **vestigingsmogelijkheden** zullen bieden **voor lokale bedrijven**. Maar ook bieden we ruimte voor bedrijven van elders, die passen bij de Westerveldse maat en schaal. **Niet-agrarische** bedrijven met een grote impact op landschap en milieu sluiten we op voorhand uit.
- b) **Brede welvaart** is het uitgangspunt van de economische koers. De gemeente stimuleert bedrijven om hieraan bij te dragen, door het bieden van werk, maar ook door in brede zin aandacht te hebben voor hun omgeving. **Circulariteit** (het sluiten van de keten en het zorgen dat geen grondstoffen verloren gaan) vinden we daarbij erg belangrijk. Dit sluit aan bij de Regiodeal Zwolle, waarin circulair produceren en consumeren als een belangrijk aspect wordt gezien als aanvulling op een gezonde leefomgeving. We willen dat over 5 jaar 25% van de economische activiteit binnen onze gemeente circulair is. We willen hier in samenwerking met externe partijen concreet invulling aan.
- c) Wat betreft recreatie en toerisme streven we naar een verdere verbetering van het toeristisch-recreatieve palet. Daarbij geldt: 'kwaliteit boven kwantiteit', wat betekent dat we initiatieven **voor verbetering van bestaande recreatieterreinen** zullen ondersteunen. Ook de vestiging van kwalitatief hoogwaardige en onderscheidende **nieuwe recreatieterreinen** sluiten we niet op voorhand uit. Het spreekt voor zich dat nieuwvestiging een zorgvuldige (ruimtelijke) afweging vraagt. Overigens blijven we bij dit alles van mening dat ondernemers ruimte moeten krijgen voor een **gezonde**

bedrijfsvoering. Wat die ruimte exact is, hangt sterk af van de plek in combinatie met de aanvraag. Dit vraagt daarom een maatwerk-aanpak.

Bij dit alles streven we naar een duurzame, energieneutrale, natuurinclusieve en klimaatbestendige ontwikkeling van de recreatieve sector.

- d) Via het project **Vitale Vakantieparken** werken we onder andere aan het onderwerp 'permanente bewoning'. Op parken waar permanente bewoning plaatsvindt, willen we tot een oplossing komen. Vanuit dit project worden kansen gezien in zogenoemde pauzewoningen, als een van de antwoorden op illegale bewoning van recreatiewoningen. Pauzewoningen zijn laagdrempelige en snel beschikbare woonruimten voor mensen met een acute woonvraag. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die in scheiding liggen, gezinnen met jonge kinderen en mensen met psychische, sociale, medische en/of financiële problemen. Een pauzewoning is tijdelijk van aard, zo kan het een recreatieverblijf op een vakantiepark zijn. De regeling daartoe werken we uit via het project Vitale Vakantieparken. Voor de realisatie kijken wij nadrukkelijk naar de markt.
- e) De **vier grote kernen** hebben we wat betreft toerisme en marketing gethematiseerd:
 - 1. Diever: Village of Shakespeare
 - 2. Dwingeloo: Beleef de ruimte/duisternis en sterren
 - 3. Havelte: Het verhaal van ijs- en oorlog
 - 4. Frederiksoord/Vledder: Koloniën van WeldadigheidWe ondersteunen en faciliteren initiatieven die aansluiten bij deze thema's.
- f) Vakantie en vrijetijdsbesteding in eigen land is populair. Daardoor is er meer behoefte aan kwaliteit en flexibiliteit in verblijfsrecreatie. We willen die ontwikkeling faciliteren en innovaties stimuleren.

1.4.3 ... een leefbaar en inclusief Westerveld

- a) Iedereen doet mee in Westerveld! In onze openbare ruimte hebben we altijd aandacht voor de **toegankelijkheid** voor ouderen en fysiek beperkten.

Met onze stimulerende, ondersteunende en faciliterende rol bij maatschappelijke voorzieningen, onderwijs en activiteiten zetten wij ons actief in voor toegankelijkheid en acceptatie van LHBTI'ers.

- b) We streven ernaar dat elk dorp een functie voor **ontmoeting** houdt.
- c) Behoud en versterken, zo mogelijk door clustering, van het huidige niveau aan maatschappelijke voorzieningen (zoals sport, cultuur, onderwijs en muziek) en activiteiten in de voorzieningendorpen is het streven. We willen daarnaast ten minste twee **multifunctionele locaties** gerealiseerd zien dan wel (een) bestaande locatie(s) behouden en versterken voor dorpsversterkende voorzieningen voor sport, muziek, culturele activiteiten en buurtactiviteiten, alsmede onderwijs. Bij dit alles is functie belangrijker dan accommodatie/locatie.
- d) We zijn blij met het bestaande aanbod aan **musea**. Ze spelen een belangrijke rol in onze samenleving. We beschouwen de aanwezigheid van musea als waardevol en willen ons dan ook samen met de sector blijven inspannen het bestaande aanbod in stand te houden.
- e) Wij weten dat maatschappelijke voorzieningen onder druk kunnen komen te staan. Daarom geven wij ruimte om **ondersteunende commerciële activiteiten** te ontplooiën als dat nodig is voor een gezonde exploitatie van de betreffende maatschappelijke voorziening. Wij geven daarbij veel ruimte voor eigen initiatieven en invulling.
- f) We streven ernaar de **hogere voorzieningen**, zoals het voortgezet onderwijs, in het midden van de gemeente (ruwweg het gebied Diever – Dwingeloo) van de gemeente te **clusteren**.
- g) Om onze voorzieningen van voldoende draagvlak te blijven voorzien, kiezen we voor een daarbij **passende woningbouwopgave**. Wat die passende woningbouwopgave is, kan per kern verschillen en vraagt nadere uitwerking. **Bedoeld wordt dat we kiezen voor maatwerk per dorp. Deze nadere uitwerking vindt plaats middels de Woonvisie, welke via de beleidscyclus op termijn zal worden verwerkt in de Omgevingsvisie.**

- h) In de huidige Structuurvisie is het gebied **Diever – Dieverbrug – Dwingeloo als transformatiegebied** benoemd. Het betreft een gebied met een relatief grote kans op **dynamiek** (vanwege de nabijheid van twee van de grootste dorpen in de gemeente en de aanwezigheid van doorgaande wegen, openbaarvervoer(-hub) en de Drentsche Hoofdvaart). De beleidslijn uit de Structuurvisie zetten we voort, met als ambitie Diever en Dwingeloo (via Dieverbrug) functioneel en fysiek meer met elkaar te verbinden. Woningbouw is een manier om daaraan concreet handen en voeten te geven. Deze ambitie vraagt nadere studie en uitwerking.
- i) Voor jongeren maken we het mogelijk om in onze gemeente te blijven wonen (of hier op latere leeftijd terug te keren). We zetten ons in voor de aanwezigheid van **woonruimte voor starters** in de vorm van sociale huurwoningen en koopwoningen in het lage prijssegment.
- j) We zien daarnaast steeds meer vraag naar **vernieuwende woonconcepten**, al dan niet in combinatie met **zorg**. Voor dergelijke concepten bieden we ruimte om te experimenteren en bij succes te bestendigen. Innovatieve woon-zorgcombinaties voor onze oudere inwoners willen we faciliteren. Maar ook Tiny Houses (ook wel 'micro-wonen' genoemd) zien we hierbij als interessante optie. We staan open voor stralingsarme woonfuncties. In beide gevallen zijn wat ons betreft externe partijen aan zet om daarvoor concrete plannen te ontwikkelen.
- k) Om te voorzien in de gemeentelijke eigen woonbehoefte zal meer nodig zijn dan inbreiding; op enig moment kan ook **planmatige uitbreiding** aan de orde komen. Wat betreft uitbreidingsmogelijkheden van de kernen, zien we rond Dwingeloo, samen met het transformatiegebied, de meeste mogelijkheden. Omdat we inzetten op het behoud van de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden, ligt woonuitbreiding rond Diever, Havelte en Vledder – buiten de eerder aangewezen in- en uitbreidingslocaties - aanzienlijk lastiger.
- l) Door decentralisatie van verantwoordelijkheden in de zorg, wordt de gemeente meer en meer verantwoordelijk voor '**beschermd wonen**' (vanaf

2022/2023) en maatschappelijke opvang (vanaf 2026). Wij ondersteunen mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in onze wijken en bieden hier geschikte voorzieningen voor. Hierbij houden we rekening met het toetsingskader zorg.

- m) In het buitengebied komen geregeld **agrarische gebouwen en gronden** vrij, en soms dreigt daar verpaupering of crimineel gebruik. Om dit te voorkomen willen we op deze plekken ruimhartig omgaan met plannen voor wonen/werken en recreatie, **kinderopvang**, ambachtelijke bedrijvigheid, winkels met streekproducten of creatieve beroepen.

1.4.4 ... een gezond en groen Westerveld

- a) Verschillende ambities, bijvoorbeeld rond klimaatadaptatie, hebben gevolgen voor de bodem. Ook het gebruik van bodemwarmte als nieuwe vorm van verwarming voor woningen kan gevolgen hebben voor de bodem. Wij vinden het belangrijk dat we op een slimme manier gebruik maken van onze bodem. We **beschermen de bodemwaarden** waar dat nodig is en waar het tot onze taken behoort. We hanteren daarbij de wettelijke kaders. We bekijken hoe we onze bodem op een goede en duurzame manier kunnen benutten.
- b) **Natuur is niet alleen te vinden in de natuur- en bosgebieden, maar overal in onze gemeente. We vinden het versterken van biodiversiteit en natuurwaarden in gemeentelijke groenstructuren, cultuurhistorische landschapselementen, (klimaatbestendige) bossen en natuurterreinen binnen de gehele gemeente (groenblauwe dooradering) belangrijk. Doordat we in ons beleid en in onze uitvoering inzetten op het verhogen van de landschappelijke waarden en biodiversiteit - ook buiten de natuurgebieden – dragen we bij aan het verhogen van natuurwaarden.**
- c) Vanuit de gedachte van '**positieve gezondheid**' benaderen we gezondheid vanuit het vermogen van mensen om zoveel mogelijk eigen regie te kunnen voeren. In de fysieke leefomgeving betekent dit dat de toegang tot voorzieningen goed geregeld is en dat we aandacht hebben voor een

stimulerende omgeving (groen, natuur en cultuur), veiligheid en milieu. Onze ambities richten zich juist op deze zaken. Op deze manier werken we vanuit een brede blik aan gezondheid.

- d) Wij zetten in op een **veilige en gezonde school- en sportomgeving**. Hier hebben we specifiek aandacht voor bij de inrichting van ons openbaar gebied in de buurt van scholen en sportvoorzieningen.
- e) In veel van onze (eigen) projecten is al aandacht voor **biodiversiteit**. Zo organiseren we kennisbijeenkomsten en verbeteren we de biodiversiteit van het gemeentelijk groen (een aantal gemeentelijke bermen wordt bijvoorbeeld ingezaaid met bloemrijke mengsels, met voorrang voor bermen langs fietspaden). We gaan onze activiteiten op het gebied van het verbeteren van de biodiversiteit actiever uitdragen.
- f) **Binnensportaccommodaties** zijn er in eerste instantie voor gymonderwijs. Dit is een wettelijke verplichting. In totaal beschikken we over relatief veel accommodaties. Dit is mede een gevolg van de lage bevolkingsdichtheid en de grootte van onze gemeente. Draagvlak, evenwichtige spreiding en het combineren van mogelijkheden zijn belangrijke voorwaarden voor behoud van deze voorzieningen. We willen een passend buitensportareaal. Hierbij zijn (verwachte) bevolkingsaantallen, draagkracht en draagvlak, gebruik door eigen inwoners en het combineren van de voorzieningen belangrijke randvoorwaarden voor het ondersteunen en faciliteren door de gemeente. (Buiten)zwembaden dragen bij aan een gezonde sportomgeving, maar hun zwaartepunt ligt vooral op recreatief en toeristisch vlak. Voor andere maatschappelijke voorziening (zoals dorpshuizen) willen we steeds meer naar een positie van regiegemeente (ondersteunen en meehelpen mogelijk maken). Specifiek voor de dorpshuisfunctie vinden we het van belang dat ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden: het gaat om de functie, niet om de stenen.
- g) Voor een gezonde inrichting van de leefomgeving moet de **milieukwaliteit goed** zijn.

- h) Lucht, bodem en geluid mogen geen schadelijke invloed hebben en nieuwe initiatieven mogen geen onevenredige negatieve effecten hebben op onze milieukwaliteit. Wat betreft het gebruik van **gewasbeschermingsmiddelen** sluiten wij aan bij de landelijke regelgeving, waarin een trend zichtbaar is van het verminderen van het gebruik van beschermingsmiddelen. We zetten de gesprekken en samenwerkingen voort die als doel hebben om duurzaamheid te bevorderen.
- i) De milieukwaliteitseisen die door het Rijk zijn vastgesteld, vormen voor ons het minimale niveau. Waar mogelijk **verbeteren** we de bestaande **milieukwaliteit**.
- j) We zien een tendens naar **bewuster en duurzamer leven**. Er is (collectief en/of individueel) ruimte nodig om in te kunnen spelen op die ontwikkeling. Wij ondersteunen dergelijke duurzame initiatieven en houden hier rekening mee in ons beleid.
- k) Met betrekking tot de **gemeentelijke watertaken** zijn dit onze strategische ambities:
 - o Door de inzameling, het transport en de behandeling van afvalwater beperken wij de risico's voor de volksgezondheid en het watersysteem.
 - o Beheren van de afvalwaterketen en het watersysteem tegen zo laag mogelijke (maatschappelijke) kosten.
- l) Volgens ons heeft **duurzame landbouw** de toekomst. We leveren daarom een bijdrage aan een pilot die zich richt op een verminderd middelengebruik in de landbouw. In deze pilot testen boeren innovatieve spuittechnieken, het gebruik van weerbare rassen en ecologisch minder belastende producten.
- m) Als gemeente zien we de ontwikkelingen in de landbouw en volgen we de gesprekken en discussies over de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige sector. We ondersteunen die ontwikkeling en onderkennen het belang te komen tot **Kringlooplandbouw** in 2040.
- n) Wij vinden het belangrijk dat inwoners van Westerveld gebruik kunnen maken van duurzame mobiliteit. Daarbij hoort aandacht voor een

aantrekkelijke, **goed onderhouden en toegankelijke fiets- en wandelinfrastructuur**. Ontbrekende schakels in het fiets- en wandelnetwerk vullen we in. We profileren ons als dé fiets- en wandelgemeente van Drenthe.

- o) Bij het ontwerp en (her)inrichting van dorpen, pleinen, parken en buitengebied willen we gebruikers **uitnodigen om te bewegen**, bijvoorbeeld door de aanleg van 'ommetjes'. Bij grote ruimtelijke opgaven nemen we dit ook als onderdeel van het programma van eisen mee.
- p) We voelen ons betrokken bij ongeruste inwoners over de uitbreiding van telecomnetwerken, waaronder **5G**. Wel merken we op dat 5G niet een onderwerp is waar wij als gemeente over gaan; het rijk bepaalt hiervoor de regels. Wij staan dan ook op het standpunt dat er op dit moment geen aanleiding is om eigen beleid te voeren dat afwijkt van de geldende landelijke regels. Als gemeente zullen we onze oren en ogen open houden voor wat er speelt in de samenleving. Ook zullen we de ontwikkelingen in ieder geval op de voet blijven volgen.
- q) **Gaswinning** is een verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat; als gemeente hebben we een beperkte, adviserende rol. Knelpunt is de huidige Mijnbouwwet. **Wat betreft de Mijnbouwwet zijn we van mening dat daarin meer zeggenschap en/of bevoegdheden moeten worden opgenomen voor betrokken gemeentelijke overheden. We zullen dit belang blijven uitdragen richting het Ministerie.** Dit alles neemt niet weg dat de impact op onze inwoners en bebouwde omgeving – zowel materieel als immaterieel – groot kan zijn. We blijven ons daarom inspannen om samen met betrokken partners (buurtgemeenten, waterschap en provincie) actief betrokken te zijn richting mijnbouwbedrijf en het ministerie. Op die manier blijven we onze adviserende rol aan de voorkant inzetten bij lopende trajecten. **Voor zover onze invloed reikt, verlangen we dat:**
 - o de winning van delfstoffen veilig gebeurt;
 - o negatieve gevolgen van de winning geminimaliseerd worden;

- o resterende negatieve gevolgen gecompenseerd worden;
- o er maatschappelijke voordelen gerealiseerd worden in het winningsgebied.

1.4.5 ... een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld

- a) **Erfgoed en cultuurhistorie zien we als ontwikkelkans.** We geven daarom ruimte aan behoud door ontwikkeling: de herinvulling van erfgoed als dat ten dienste staat van het behoud ervan. Daarbij zullen we meedenken in kansen.
- b) De gemeente herbergt veel **oorlogserfgoed** uit de Tweede Wereldoorlog. We zetten in op verdere beleefbaarheid van dat waardevolle erfgoed.
- c) **Duisternis en stilte** behoren tot onze Unique Selling Points. Daar waar deze kwaliteiten nog volop aanwezig zijn, willen we deze behouden. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we hier rekening mee en in het Omgevingsplan nemen we normen op.
- d) Wij werken samen met de Wageningen University & Research aan een buitengewone **leerstoel** 'Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Participatieve Ontwikkeling'. Met deze leerstoel willen we antwoorden vinden op vragen over transitieopgaven, en hoe we van een gemeente als de onze, met veel cultureel erfgoed, een duurzame, levensloopbestendige samenleving maken.
- e) We houden bij herinrichting van het openbaar gebied rekening met **klimaatadaptatie** door zoveel mogelijk groen aan te leggen en ruimte op te nemen voor waterberging, -infiltratie en -afvoer.
- f) We ondersteunen **lokale initiatieven rond verduurzaming**, op voorwaarde dat deze passen in het gebied en zijn besproken met het dorp/de omwonenden. We vinden het belangrijk dat de opbrengsten ten goede

komen aan de lokale gemeenschap, lokale ondernemers en terrein beherende organisaties.

- g) Als het gaat om verduurzaming, denken we ook aan woningen die volledig 'off-grid' gaan.

Ook willen we dat in 2030 in ieder geval **drie potentiële gebieden³ volledig energieneutraal** zijn. Naast deze visie wordt gewerkt aan de Transitievisie Warmte. Hierin wordt de uiteindelijke keuze gemaakt of deze ambitie nog hoger wordt gelegd en welke gebieden worden uitgewerkt in een Wijk Uitvoeringsplan per gebied. De energietransitie is dermate complex dat samenwerking met de samenleving hierin geboden is. Daarbij hoort in onze beleving ook het benutten van mogelijkheden wat betreft isolatie en energiebesparing. Als gemeente verduurzamen we waar mogelijk onze gemeentelijke maatschappelijke voorzieningen. In lijn met de Samenlevingsagenda onderzoeken we de mogelijkheden voor (elektrische) deelauto's.

- h) We willen inzetten op **energie neutrale, natuurinclusieve en klimaatbestendige woningbouw en bedrijvigheid**. We stimuleren daarom het gebruik van duurzame, zoveel mogelijk bio-based materialen. Het aspect klimaatverandering maken we tot een integraal onderdeel van het locatiekeuzeproces

- i) We bieden ruimte aan kansrijke, nieuwe vormen van **hernieuwbare energie en energieopslag** die een bijdrage leveren aan onze doelstelling. Hierbij zien we een nauwe koppeling met de waarden, kansen en koers van de verschillende gebieden als omschreven in de gebiedskompassen. Zo zijn er bijvoorbeeld wat betreft bodemenergie gebieden aangewezen – door de provincie – waar restricties en verboden gelden.⁴

³ In de communicatie van de Rijksoverheid wordt de term 'wijken' gebruikt. Aangezien de gemeente Westerveld onder te verdelen is in wijken, dorpen en buurten, is ervoor gekozen om de term 'gebieden' te gebruiken.

⁴ Zie leefomgevingsfoto 'Water' (pagina 74)

- j) De aanwezigheid van Defensie is belangrijk voor onze gemeente. We staan open voor de ideeën die **Defensie** heeft wat betreft verduurzaming van gronden en gebouwen. Deze ideeën willen we ondersteunen en faciliteren.
- k) Wat betreft de **gemeentelijke watertaken** zijn dit onze strategische ambities:
- Het realiseren van een duurzame bedrijfsvoering met een acceptabele belasting voor milieu en omgeving.
 - Het realiseren van een klimaatbestendig watersysteem en een klimaatbestendige afvalwaterketen. Waar nodig beperken we (grond)wateroverlast en gevolgen van klimaatverandering.
- l) Wij streven naar een **afvalvrije samenleving**, waarbij we afvalscheiding zo gemakkelijk mogelijk maken. We zetten in op 90% recyclebare afvalstromen in 2025 en 98% voor 2030. We weten dat dit ambitieuze plannen zijn, die niet zonder dialoog met relevante partijen gerealiseerd kunnen worden.

VISIEKAART WESTERVELD 2040

03-11-2022

Ondergrond:

- Kolonie Maatschappij van Weldadigheid
- Beekdalen
- Essen en oude veldontginningen
- Natuurgebieden
- Bos
- Havelte
- Dwingeloo
- Diever
- Vledder
- Overige kernen
- Defensie terrein
- Grondwaterbeschermingsgebied/restrictiegebied bodemenergie
- Restrictiegebied bodemenergie
- Waterwingebied

Kernen en wonen:

- Voorzieningendorp
- Dynamisch dorp
- Woondorp

- Beschermde dorpsgezichten
- Uitvoer dorpsvisie

Versterking en verbetering:

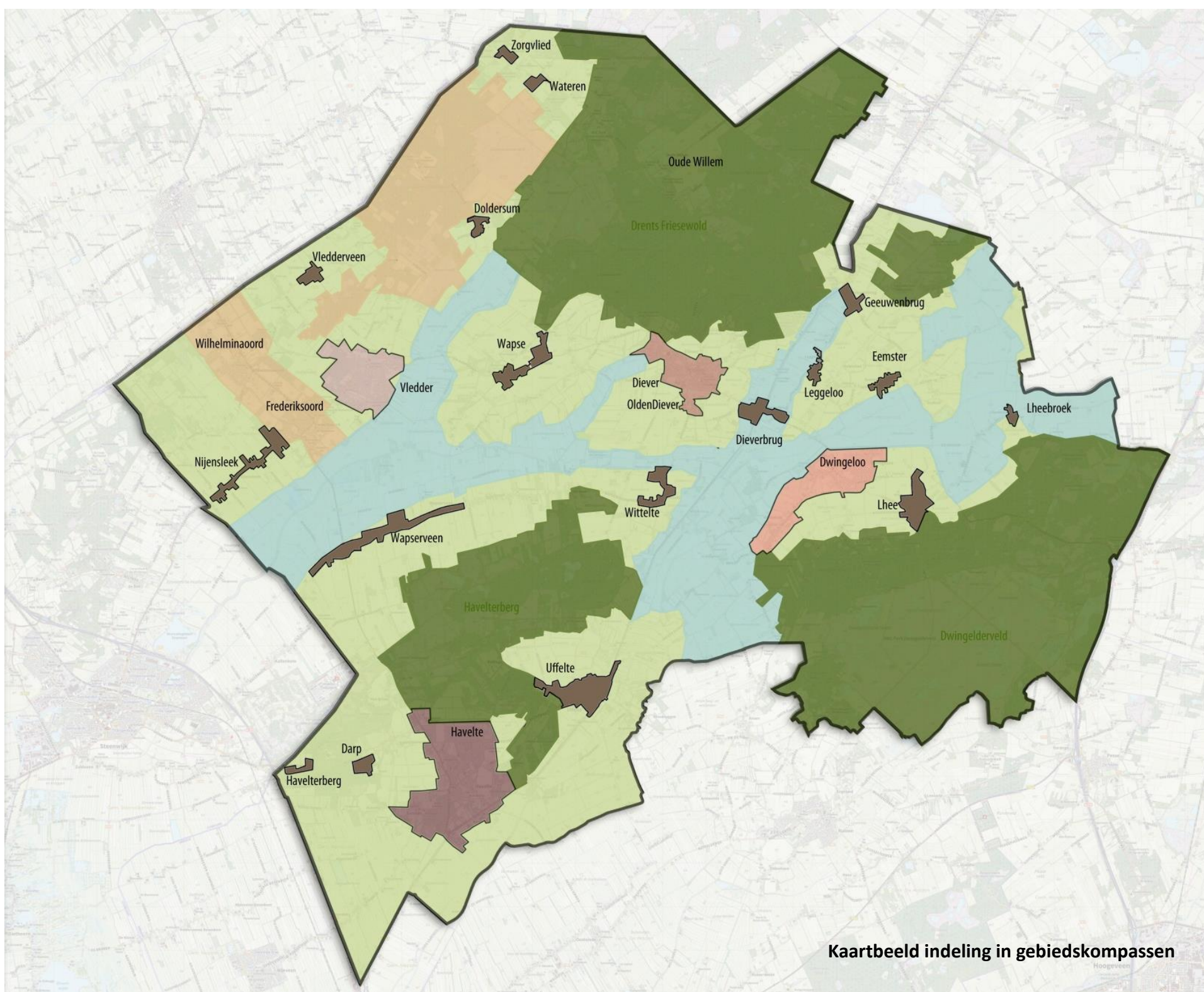
- Transformatiegebied, grote kansen voor dynamiek
- Versterken verbindingen
- Versterken beleving duisternis en sterren
- Versterken beleving 'village of shakespeare'
- Versterken beleving ijsijid
- Versterken beleving erfgoed WO II
- Versterken beleving Unesco werelderfgoed

GEBIEDSKOMPASSEN

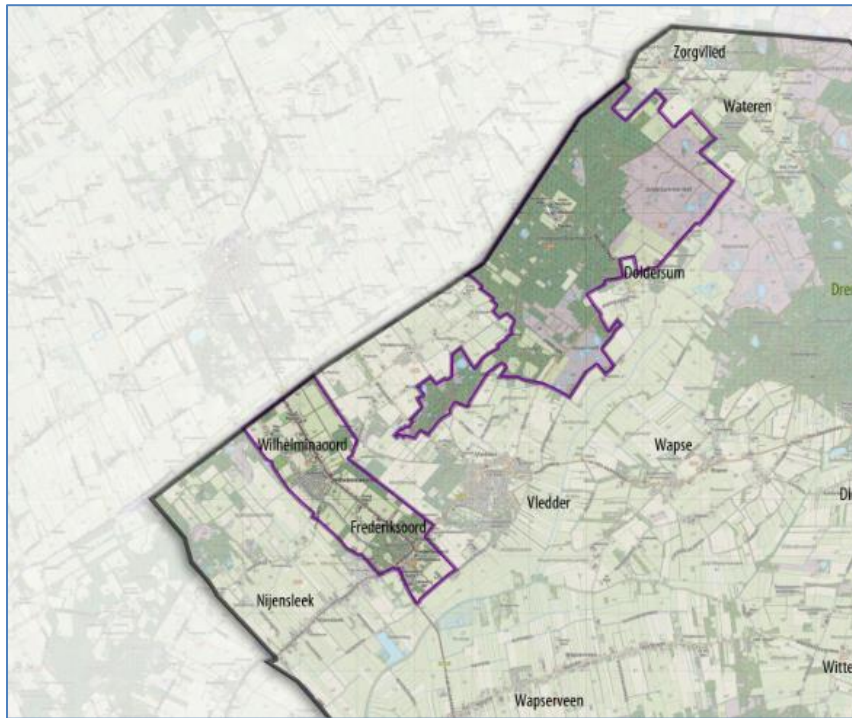
In onderdeel 1 van de Omgevingsvisie zijn de gebiedsoverstijgende ambities en keuzes beschreven en toegelicht. In dit deel van de Omgevingsvisie zoomen we in op de gebieden. Het kan immers gebeuren dat bepaalde keuzes niet voor de hele gemeente gelden, maar enkel voor een bepaald (deel)gebied. Daarom staan in onderdeel 2 van de visie de gebieden centraal. Per gebied komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Allereerst wordt een korte typering gegeven van het gebied.
2. Vanuit de gebiedstypering worden de voornaamste waarden beschreven. Deze waarden vormen een belangrijke basis voor de afweging, toetsing en begeleiding van nieuwe ontwikkelingen.
3. Vervolgens wordt de hoofdkoers van het gebied beschreven.
4. Vanuit die hoofdkoers worden de gebied specifieke keuzes beschreven.

Kaartbeeld indeling in gebiedskompassen

2.1 Kolonie Maatschappij van Weldadigheid

Karakter

De bijzondere historie van het gebied is bepalend voor het uiterlijke karakter. In 1818 richtte generaal Johannes van den Bosch, die gezinnen die na de Franse overheersing in armoede leefden wilde helpen, de Maatschappij van Weldadigheid op. Van den Bosch kocht in Drenthe woeste grond aan zodat de armen deze konden ontginnen. Het Landgoed 'Westerbeek' in het huidige Frederiksoord werd het bestuurlijk centrum van de Maatschappij van Weldadigheid.

De ontginningskolonie van Wilhelminaoord, Frederiksoord en Boschoord laat de systematische werkwijze van de maatschappij zien. Steeds werd een groot gebied ingedeeld met vaste maten van wegen, sloten, en kavels. Het waren 'vrije

koloniën' waar voor de bewoners individuele hoeves werden gebouwd met wat grond erbij voor eigen gebruik. Deze lagen langs de lange hoofdassen in vaste

maatvoering. De kruispunten van wegen vormden aanleiding voor de situering van verbijzonderde gebouwen met voorzieningen als school of werkplaats. De oude structuur van landgoed Westerbeek met landhuis, sterrenbos en paden bleef herkenbaar. In de tweede helft van de 19e eeuw vond schaalvergroting plaats, herkenbaar aan de grote boerderijen en boskavels. Zo is Boschoord ingevuld op het orthogonale grid dat er al lag. In Zorgvlied werd in 1823 het Instituut voor de Landbouw gesticht, dat functioneerde als opleidingsinstituut voor de Maatschappij.

De originele ruimtelijke structuur van de ontginningskoloniën is behouden gebleven en de gebieden worden nog altijd beheerd door de Maatschappij van Weldadigheid. Met uitzondering van Zorgvlied. De gronden hier werden al in 1859 verkocht.

Vanwege de nog volledig gave karakteristieken en de bijzondere geschiedenis is het cultureel erfgoed van de Maatschappij van Weldadigheid door Unesco op de werelderfgoedlijst geplaatst.

Waarden

Dit zijn de waarden van dit deelgebied:

- Landschappelijk; de dragers van de identiteit van het ontginningskolonie-landschap zijn:
 - de strakke, planmatige opzet;
 - uniforme bebouwing;
 - afwisseling in open en besloten delen;
 - grote bospercelen;
 - karakteristieke lanenstructuur;
 - gras- en bouwland.
- In dit gebied liggen Frederiksoord, Wilhelminaoord en Boschoord, die zijn aangewezen als 'van rijkswege beschermd dorpsgezicht'.

- De tuinen in Frederiksoord met meer dan 700 – 800 verschillende appel- en perenrassen en de tuinen bij de tuinbouwschool met zeer diverse beplanting.
- Museum de Proefkolonie en enkele evenementen van regionale betekenis (onder andere Corso (Unesco Immaterieel Cultureel Erfgoed), de Lentefair en Paard & Erfgoed)
- Recreatief en economisch; dit deelgebied vormt een enorme trekpleister voor toeristen en bezoekers van buiten de gemeente en is daarmee van grote waarde voor de recreatiesector en de lokale economie.
- Erfgoed; dit deelgebied vormt als geheel een kostbaar erfgoed.

Frederiksoord (Foto: archief gemeente Westerveld)

Hoofdkeers

De focus in dit gebied ligt op de ambities 'herkenbaar en toekomstgericht' en 'bedrijvig en gastvrij' Westerveld. Van belang is om de cultuurhistorische waarden duurzaam te behouden (herkenbaar en toekomstgericht) en anderzijds in te zetten

op goede recreatieve voorzieningen (bedrijvig en gastvrij). Het overbrengen van het unieke verhaal van de Kolonie; ook voor de generaties na ons. Dit alles onder het overkoepelende thema: 'behoud door ontwikkeling'. Het is onze ambitie dat ook het nabijgelegen Vledder van deze ontwikkeling profiteert.

Gebied specifieke keuzes

- Belangrijkste opgave in dit gebied is het behouden van het unieke en historische koloniegebied voor de toekomst. Bij ontwikkelingen is aandacht voor het herstellen van de herkenbaarheid in landschap en bebouwing. Bestaande waarden en kwaliteiten vormen het toetsingskader bij nieuwe ontwikkelingen. De Unesco-status biedt daarvoor een stevig fundament.
- Vanuit het streven naar behoud door ontwikkeling, bieden we in dit gebied ruimte voor innovatie en pionieren. In het bijzonder Frederiksoord; het ontwikkelen van Frederiksoord als een Proeftuin van Weldadigheid; een inspiratieplek op het gebied van samen leven en zorgen voor elkaar, gezond leven en zelfredzaam en duurzaam wonen. Vanuit het streven naar behoud door ontwikkeling, bieden we in dit gebied dan ook ruimte voor innovatie en pionieren.
- We geven ruimte aan sociaal en duurzaam ondernemerschap met behoud van het cultureel erfgoed.
- In het gebied bevindt zich nog een aantal actieve agrarische bedrijven. Waar mogelijk bieden we deze agrariërs ruimte voor ontwikkeling.

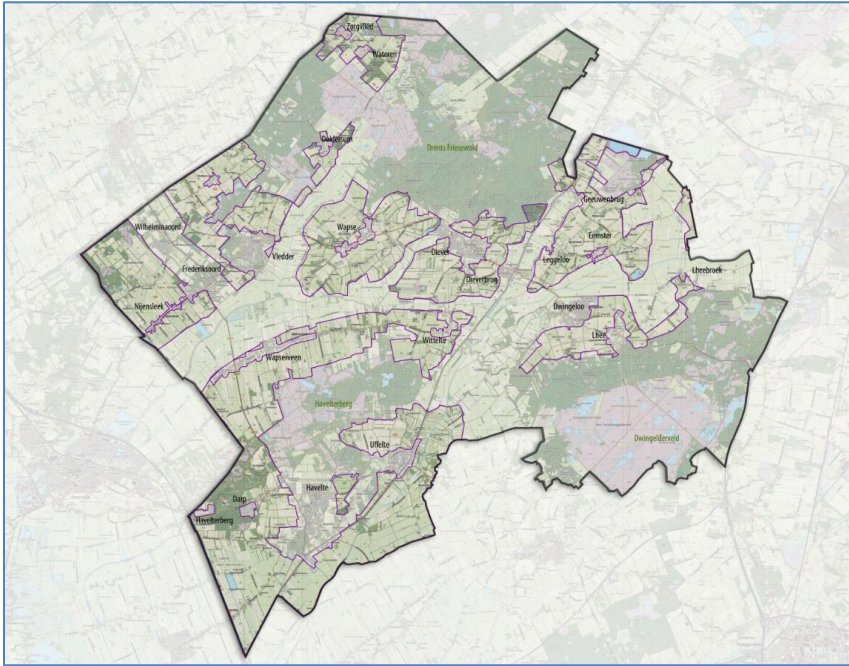
Hoofdkoers

De hoofdkoers in dit gebied richt zich op de ambities 'bedrijvig en gastvrij' en 'herkenbaar en toekomstgericht' Westerveld. De agrarische sector is sinds jaar en dag prominent aanwezig in dit deelgebied. De productieomstandigheden zijn goed. Ook voor de toekomst zetten we daarop in. Er is dan ook ruimte voor grondgebonden landbouw. Daarnaast is ruimte voor (dag)recreatieve ontwikkelingen aan de randen van het gebied (gastvrij), zoals fiets- en wandelroutes.

Wij willen de beekdalen beschermen van grootschalige, kapitaalintensieve functies die gevoelig zijn voor wateroverlast. Wij willen het waterbergende vermogen van de beekdalen namelijk behouden.

Van oudsher waren de beekdalen de habitat bij uitstek van een breed spectrum aan weidevogels. De gemeente streeft naar, en ondersteunt maatregelen voor het in stand houden van bestaande weidevogelpopulaties en die de terugkeer van grotere aantallen mogelijk maken.

2.3 Oude veldontginningen

Karakter

Dit deelgebied bestaat uit de oude gronden, voornamelijk zijn dit essen, veldontginningen en (delen van) veenrandontginningen. Het karakter van het gebied is wisselend. Van grote open agrarische landschappen naar kleinschalig esdorpenlandschap en wegdorpen.

Passend bij het wisselende karakter is ook de variatie aan gebruik van dit gebied. Naast akkerbouw en grasland bestaan in dit gebied ook de functies natuur en recreatie. Enkele delen van dit deelgebied maken onderdeel uit van het door de provincie Drenthe aangewezen Natuur Netwerk Nederland.

Waarden

Dit zijn de waarden van de oude veldontginningen:

- Landschapelijk;
 - Het landschap van de **veldontginningen** wordt getypeerd door:
 - overwegend open, plaatselijk verdicht met bosjes, houtwallen en singels;
 - in gebruik als bouw- en grasland;
 - percelering afhankelijk van ontginning en ruilverkaveling;
 - bebouwing voornamelijk langs ontginningsassen.
 - De identiteit van het **essenlandschap** wordt bepaald door:
 - openheid op de es; het ontbreken van bebouwing en beplanting;
 - begrenzing door houtwallen en bosrestanten aan de esranden;
 - gebruik als bouwland;
 - aanwezige reliëf en steilranden.
 - Waarden van **wegdorpenlandschap** hebben betrekking op:
 - afwisseling in open en besloten delen;
 - voornamelijk in gebruik als bouw- en grasland;
 - optrekkende verkaveling.
- Economisch: in dit deelgebied is sprake van een menging van functies, er zijn agrarische bedrijven in akkerbouw en veeteelt, maar ook recreatiebedrijven en er zijn reguliere woningen, dit maakt het gebied in economisch opzicht interessant, doordat er kansen zijn om functies aan elkaar te koppelen;
- Beleevingswaarde: het gebied wordt beleefd als kleinschalig en authentiek, dit is met name de combinatie van dorpen en het omliggende landschap.

Hoofdkoers

Deelgebied 'Oude veldontginningen' komt globaal overeen met het gebied dat in de voormalige structuurvisie is aangewezen als 'verwevingsgebied' voor de functies landbouw, natuur en recreatie. De hoofdkoers van het beleid voor dit

gebied blijft ongewijzigd: landbouw, natuur en recreatie kunnen zich gelijkwaardig ontwikkelen. Bestaande functies en ontwikkeling daarvan staan op de eerste plaats.

De hoofdkoers in dit gebied richt zich daarom op meerdere ambities, namelijk:

- ‘bedrijvig en gastvrij’ vanwege de combinatie landbouw/toerisme;
- ‘bedrijvig en gastvrij’ vanwege de beleefbare natuur;
- ‘herkenbaar’ vanwege het authentieke karakter;
- ‘groen en gezond’ vanwege de nabijheid van dorpen;
- ‘bereikbaar en veilig’ vanwege de infrastructurele verbindingen tussen dorpen en voorzieningen die door dit gebied lopen.

Gebied specifieke keuzes

Combinatie van functies

Schaalvergroting van (agrarische) bedrijven is in dit gebied moeilijk te realiseren. Dit als gevolg van de kleinschalige eigendomssituatie, de aanwezigheid van waardevolle essen, de nabijheid van andere (milieugevoelige) functies én de nabijheid van natuurgebieden. Daar waar kansen liggen, willen we deze echter faciliteren. Ontwikkeling van agrarische bedrijven zal naar verwachting met name plaatsvinden door functieverandering of functieverbreiding, bijvoorbeeld met de verkoop van lokale producten. Ook daarvoor bieden we ruimte. Duurzame landbouw is hier zeker kansrijk, evenals kleinschalig en biologisch boeren.

In het gebied liggen agrarische gronden die binnen de doelbegrenzing van het Natuur Netwerk Nederland vallen. De realisatie van het Natuur Netwerk Nederland vindt hier idealiter – voortbordurend op de landelijke ontwikkelingen - plaats door extensivering van de landbouw in vormen als agrarisch natuurbeheer en biologische landbouw. Boerderijen waar dit niet lukt, krijgen een andere passende functie, bijvoorbeeld wonen of kleinschalige verblijfsrecreatie.

Beleefbaarheid

Tot slot, omdat dit deelgebied grenst aan bijna alle dorpen, vinden we het belangrijk om dit deelgebied vanuit de dorpen zo toegankelijk en uitnodigend mogelijk te maken - waar dat nog niet het geval is. Dit sluit aan bij de gemeentebrede ambitie om bewegen te stimuleren. Daarnaast vinden we het kleinschalige en authentieke landschap belangrijk om te behouden, zeker als er allerlei ontwikkelingen in het gebied zijn. Bebouwing moet altijd passen bij de omgeving.

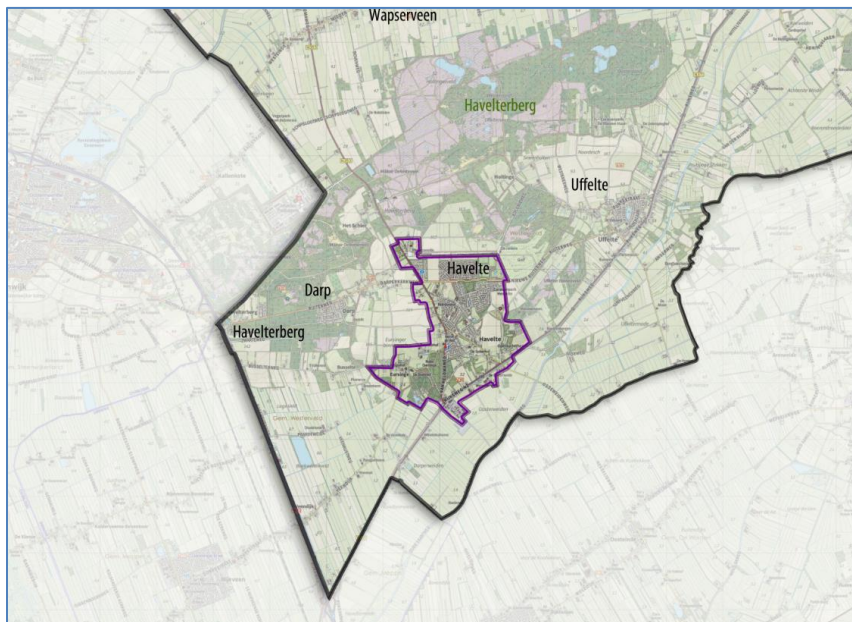
Bij nieuwe ontwikkelingen vinden we dit belangrijk:

- We ondersteunen functieverandering of functieverbreiding van agrarisch bedrijven waar dit nieuwe kansen oplevert en de waarden over eind blijven.
- In dit gebied is ruimte voor een innovatieve en dynamische recreatieve sector.
- Ontwikkelingen, onder andere ten aanzien van opwek van duurzame energie, mogen geen afbreuk doen aan de beleefbaarheid en herkenbaarheid van het authentieke, kleinschalige landschap. Vanwege de variatie in het gebied bieden we hierin maatwerk.
- Gebiedsontwikkeling nabij dorpen wordt bij voorkeur gecombineerd met een functie die uitnodigt om te bewegen.

Bij herinrichting naar nieuwe natuur in dit gebied blijven extensieve vormen van landbouw en beweiding, in relatie met natuurbeheer, mogelijk.

Voor bestaande recreatieve functies geldt als uitgangspunt dat deze kunnen worden voortgezet en dat recreatiebedrijven, indien wenselijk (en/of noodzakelijk) voor het voortbestaan van het bedrijf, kwalitatief mogen uitbreiden. Voor de uitbreiding worden voorwaarden gesteld met betrekking tot een goede landschappelijke inpassing. Tevens moet het bedrijf bij uitbreiding kunnen aantonen dat de beschermde ecologische- en natuurwaarden van het gehele gebied in hoofdzaak niet wordt aangetast. Nieuwe recreatieve bedrijven mogen alleen in de randen van het gebied worden ontwikkeld. Voor nieuwe functies wordt een bijdrage in de verbetering van de kernkwaliteiten van het landschap gevraagd.

2.5 Havelte

Karakter

Havelte is een voorzieningendorp met, naast de functie wonen, een grote diversiteit aan voorzieningen. Op 1 januari 2021 telde het dorp 3.825 inwoners. Het oude dorp Havelte is ook vanwege de cultuurhistorie zeer waardevol en kent vier beschermde dorpsgezichten. Bepaalde delen van de kern Havelte zijn in 1969 aangewezen als beschermd dorpsgezicht. In de toelichting van de betrokken Ministeries wordt met name de verscheidenheid van het gebied geroemd en de aanwezigheid van de (net als in Dwingeloo) zeldzame binnenes of –weide. Ten noorden/noordwesten van Havelte bevinden zich twee hunebedden.

Zuidelijk/zuidwestelijk van het dorp Havelte vinden we het beschermde dorpsgezicht Eursinge, dat gedomineerd wordt door de aanwezigheid van de herenboerderij 'Overcinge'. Het buurschap Eursinge behoort zowel vanuit het

oogpunt van cultuurhistorie als uit het oogpunt van dorpschoon tot een van de meest waardevolle dorpsgezichten in de provincie Drenthe.

Waarden

- rijke cultuurhistorie met o.a. vier beschermde dorpsgezichten
- open en groene ruimtes binnen het dorp
- historie op veel plaatsen zichtbaar
- mogelijkheid tot waterrecreatie
- breed winkelaanbod
- goed voorzieningenniveau
- het Piet Soerplein vormt een aantrekkelijk dorpshart voor bewoners en bezoekers en een goed vestigingsklimaat voor ondernemers
- inwoners zijn sterk betrokken bij elkaar en de natuurlijke omgeving
- actief verenigingsleven
- aanwezigheid van Defensie is belangrijk voor Havelte
- belangrijke uitvalsbasis richting Holtingerveld
- economische waarde vanwege bedrijventerrein aan de Oeveraseweg
- gunstige ligging tussen Meppel en Steenwijk en op een paar autominuten vanaf de A32

Voor specifieke waarden in de openbare ruimte wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte ([BrinQ](#), 2018).

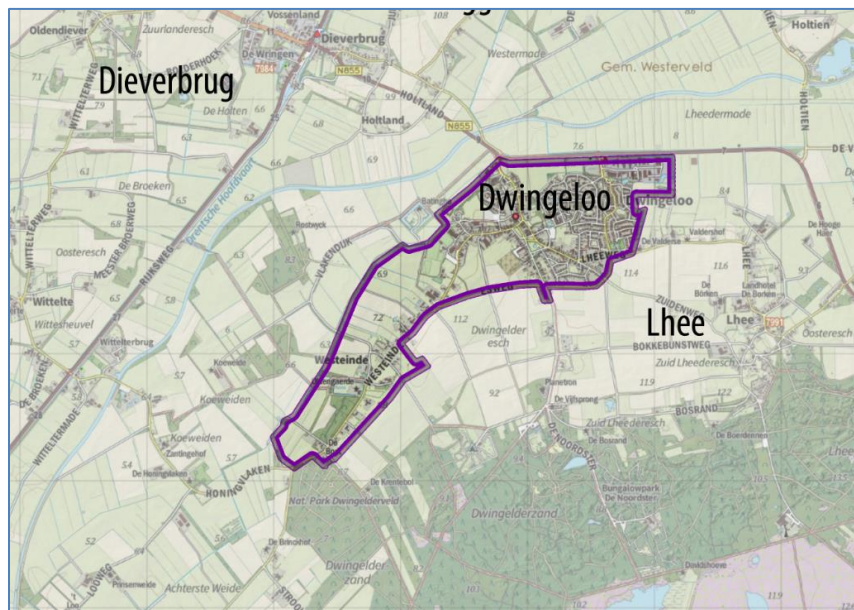
Hunebed nabij Havelte (Foto: archief gemeente Westerveld)

- We maken ons sterk voor meer ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.
- We zetten ons in voor het behoud van het bestaande winkelaanbod in Havelte.
- Vanuit toerisme en recreatie willen we de unieke recreatieve waarde van Havelte, namelijk de geschiedenis van de ijstijd en meer recent de Tweede Wereldoorlog, extra benutten.

Koers voor Havelte

- We zien in Havelte kansen in bedrijven die op zoek zijn naar een aantrekkelijke landschappelijke locatie. De vestiging van dergelijke bedrijven willen we faciliteren.
- De dorpsgemeenschap Havelte heeft een Dorpsvisie ontwikkeld. Uit die Dorpsvisie 'Hart voor Havelte' is het Ruimtelijk Actieplan Havelte voortgekomen. De komende tijd gaan we door met het uitvoeren van het Actieplan.
- We willen de (toeristische) verbinding tussen Havelte de Toegangspoort Holtingerveld verder versterken.
- Havelte kent een breed en actief verenigingsleven met diverse voorzieningen. We maken ons sterk om die voorzieningen voor het dorp te behouden.
- Evenementen (op het Piet Soerplein) dragen bij aan de (recreatieve) aantrekkelijkheid van Havelte. We bieden daarvoor meer ruimte.

2.6 Dwingeloo

Karakter

Dwingeloo is een voorzieningendorp met, naast de functie wonen, een grote diversiteit aan centrale voorzieningen. Op 31 december 2020 telde het dorp 2.460 inwoners exclusief omliggende buurtschappen.

Sinds 1967 is de Brink in Dwingeloo een beschermd dorpsgezicht. De bescherming omvat niet alleen de historische brink, maar ook een deel van de Enthingeweg en het gebied binnen de Brinkweg waar zich een typische Drentse 'binnenweide' bevindt. Naast de afmetingen en de vorm is de brink in Dwingeloo bijzonder vanwege de vaak statige bebouwing rondom de brink. Veel panden hebben de status van beschermd rijksmonument.

Dwingeloo in breder perspectief (Bron: bing.com/maps)

Bijzondere vermelding geldt voor het Westeinde. Het Westeinde is een streek die valt onder Dwingeloo maar een geheel eigen dynamiek kent. Kenmerkend en uniek voor dit gebied is de landgoederengordel die het Westeinde met Dwingeloo verbindt. Naast de havezate Westrup en de bijzondere havezate Oldengaerde bevinden zich ook de voormalige havenzaten Bathinge en Enthinge in deze landgoederengordel. Deze terreinen zijn, evenals de nog bestaande havenzaten, grotendeels aangewezen als beschermd rijksmonument.

Waarden

- veel groen in het dorp
- toeristisch aantrekkelijk
- hoge kwaliteit van de openbare ruimte, in het bijzonder rond de brink/beschermd dorpsgezicht
- brede middenstand en horeca

- cultuurhistorisch waardevol dorpscentrum
- actief verenigingsleven, veel sportvoorzieningen
- cultuurhistorisch waardevolle landgoederengordel (Enthinge, Bathinge en Oldengaerde)
- de brink als belangrijke plek voor ontmoeting en activiteiten
- economische waarde vanwege bedrijventerrein De Valderse

Koers voor Dwingeloo

- In Dwingeloo zien we de eerste aanzetten van de verbinding van diverse toeristische functies. Deze koers willen we faciliteren. Ook willen we de unieke recreatieve waarde van Dwingeloo, namelijk de beleving van duisternis en sterren, extra benutten.
- De verbinding tussen het dorp Dwingeloo en het Nationaal Park is erg belangrijk en willen we verder verbeteren. We zijn blij met het feit dat Recreatieschap Drenthe en Marketing Drenthe het Planetron in gebruik hebben genomen en zien op dat vlak grote kansen.
- Op het gebied van woningbouw zien wij kansen in beperkte aantallen op inbreidingslocaties. Hierbij staan kwalitatieve inpassing en aansluiting bij de gewenste doelgroepen (Woonvisie) – met specifieke aandacht voor de doelgroep starters/jongeren en ouderen - voorop. Woningbouw op uitbreidingslocaties wordt op voorhand overigens niet uitgesloten. Wij kiezen bij dit alles voor deze volgorde: inbreiding gaat voor uitbreiding.
- Enkele jaren geleden is een Dorpsvisie opgesteld. Samen met Dwingeloo willen we werken aan de uitvoering daarvan. Hieronder een aantal voorbeelden:
 - Vrijkomende bestaande gebouwen kunnen geschikt worden gemaakt voor speciale doelgroepen zoals starters/jongeren, ouderen, aangepast wonen of midden- en kleinbedrijf.
 - We zetten ons in voor voldoende ontmoetingsplekken voor jongeren. Ook faciliteren we initiatieven voor jeugdactiviteiten.

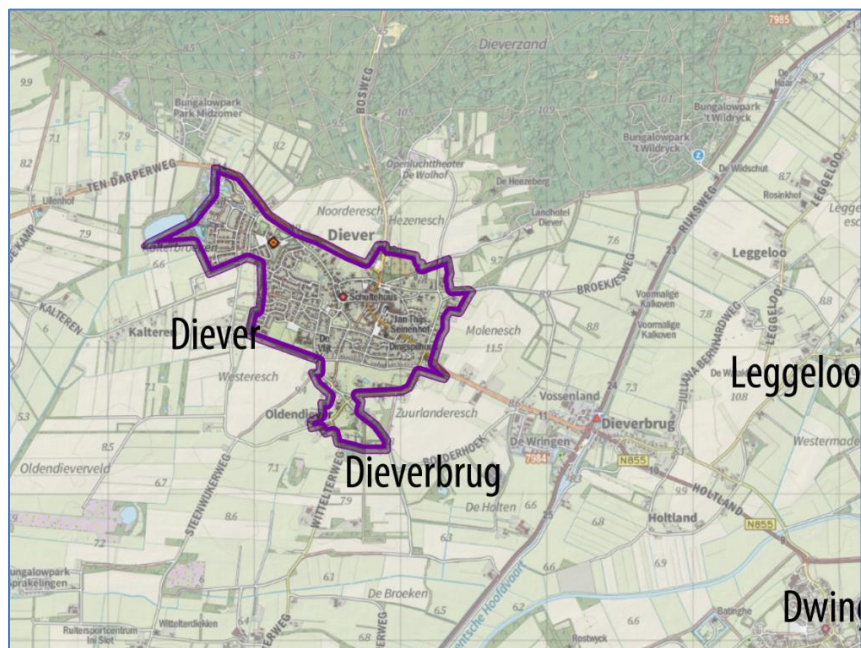
Samen met de organisatoren willen we zoeken naar mogelijkheden om welzijn te bevorderen en overlast te voorkomen.

- Er ligt een duidelijke link tussen Dwingeloo en Astron/Lofar. We zullen initiatieven ondersteunen die leiden tot een sterkere verbinding. We denken bijvoorbeeld aan een experimentele kenniswerkplaats of het opzetten van een netwerk van zzp'ers op het gebied van hightech.
- Er is behoefte aan een meer gevarieerd toeristisch aanbod, gericht op de beleving en in combinatie met het historisch erfgoed. We ondersteunen daarom initiatieven die hier een bijdrage aan leveren.
- Dwingeloo wil zich meer profileren als kunstdorp, zo blijkt uit de Dorpsvisie. Wij vinden dat passend en ondersteunen initiatieven op dat vlak.
- Dwingeloo kent een breed en actief verenigingsleven met diverse voorzieningen. We maken ons sterk om die voorzieningen voor het dorp te behouden.

Dwingeloo (Foto: Marius Visser)

2.7 Diever

Karakter

Het voorzieningendorp Diever is een oorspronkelijk es- of brinkdorp. Op 1 januari 2021 telde het dorp 2.715 inwoners. Bijzonder aan Diever zijn de twee brinken: de kleine brink in het centrum waaraan het voormalige gemeentehuis (provinciaal monument), het Schulthuis en de Pancratiuskerk (beiden rijksmonument) liggen. Aan de ontsluiting tussen de Bosweg en de Groningerweg ligt de grote brink. Hier ligt de historische openbare begraafplaats met o.a. oorlogsgraven van het Gemenebest en ligt het marktterrein met daarop een historisch lijkwagenhuisje.

Diever is ontstaan uit het vroegmiddeleeuwse Oldendiever. Tussen Oldendiever en Diever ligt de korenmolen De Vliet: een belangrijke landmark vanuit zuidelijke

richting. In noordelijke richting liggen landschappelijk en archeologisch waardevolle esgronden.

Diever (Foto: Marius Visser)

Diever ligt ingeklemd tussen verschillende essen. De hoofdverbindingen lopen door het historische centrum. Het dorp ligt ten zuiden van het Drents-Friese Wold. Het vormt de entree tot dit Nationaal Park. Ten noorden van Diever ligt een van de cultuurhistorische parels: het hunebed van Diever. Aan de zuidzijde ligt Oldendiever, het oudste gedeelte, dat nog het kenmerkende karakter van een oorspronkelijk essendorp heeft.

Waarden

- entree voor het Nationaal Park het Drents-Friese Wold
- rijke cultuurhistorie, tot uitdrukking komend in o.a. de authentieke brinken en karakteristieke bebouwing in en rond het centrum
- rijk verenigingsleven

- Het gebied rondom het Toeristisch Informatiepunt (TIP) is een belangrijke plek voor activiteiten en evenementen.

- De Kerkbrink (biedt kansen als plek voor dynamiek)

- aanwezigheid school voor Voorgezet Onderwijs (Stad en Esch)
- grote gemeenschapszin
- Shakespearetheater (met nationale aantrekkingskracht)
- toeristische trekpleister
- uitvalsbasis voor allerlei evenementen en (sport)activiteiten
- langs bijna alle invalswegen naar het centrum vormt de boombeplanting een groene verbinding met het buitengebied; brinken fungeren daardoor als groene knooppunten
- Stad en Esch als brede ontmoetingsplek met allerlei activiteiten en voorzieningen

Voor specifieke waarden in de openbare ruimte wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte ([BrinQ](#), 2018).

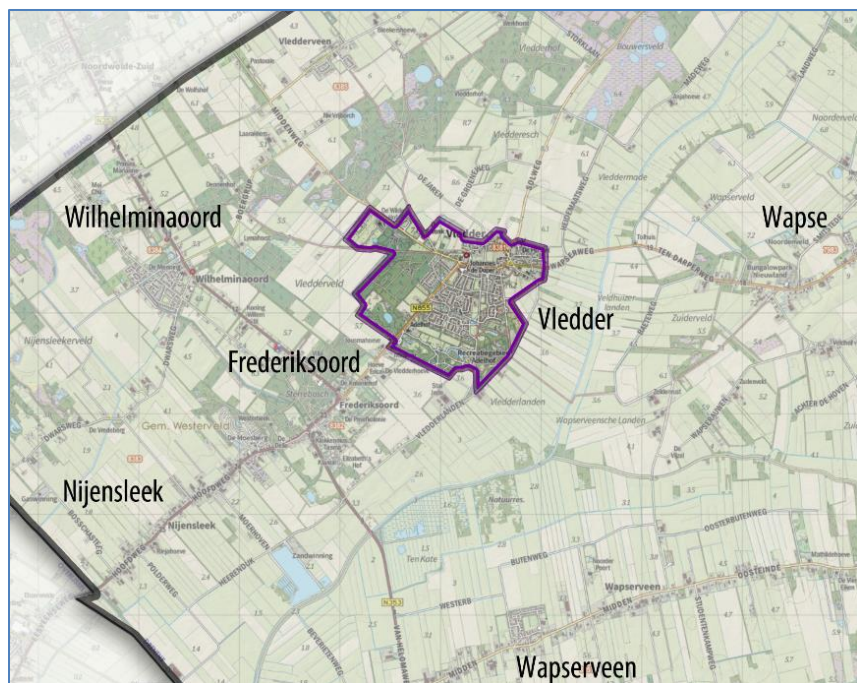

Diever: entree naar het Drents-Friese Wold (bron: [bing.com/maps](#))

Koers voor Diever

- In het Visiedocument brinkenplan 'Diever op Dreef' zijn de gemeentelijke ambities voor (de openbare ruimte van Diever helder neergelegd. De komende jaren willen we samen met het dorp stappen zetten op deze punten:
 - 1) een veilige verkeerssituatie creëren
 - 2) bijdragen aan een gezonde leefomgeving
 - 3) recreatie en toerisme in Diever bevorderen
 - 4) de beleving met behulp van de cultuurhistorie vergroten
 - 5) een klimaatbestendige inrichting maken
 Deze vijf punten, en de uitwerking in concrete doelstellingen (zie hfdst. 3 Brinkenplan), geven concreet invulling aan de vijf integrale ambities die de kapstok vormt van deze Omgevingsvisie.
- Diever heeft de potentie om verbreding te zoeken in de toeristische functies. Deze recreatieve verbreding willen wij faciliteren. Ook willen we de unieke recreatieve waarde van Diever, namelijk Diever als 'Village of Shakespeare', benutten.

2.8 Vledder

Karakter

Vledder (1.960 inwoners per 1 januari 2021) kent, net als vele andere Drentse brinkdorpen, een lange geschiedenis. Vledder wordt vermeld vanaf 1404. Belangrijk landmark is de Johannes de Doperkerk (15e eeuw) op het Lesturgeonplein (vernoemd naar de predikant en auteur Alexander Lodewijk Lesturgeon), maar ook de relatie van Vledder met de in 1818 opgerichte Maatschappij van Weldadigheid.

Het dorp breidde zich na 1850 in oostelijke richting uit. De kern bestaat uit twee brinken, Grote en Kleine Brink, beiden begroeid met eiken, met ertussen het voormalige gemeentehuis. Op de Grote Brink ligt een grote zwerfkei (1903) van 17

ton, die hier in 1945 is geplaatst als oorlogsmonument voor de slachtoffers van WO II. Aan de noordwestrand van het dorp staan nog enkele barakken van het vroegere werkkamp Vledder. De algemene begraafplaats ligt buiten het dorp. Het oudste gedeelte van de begraafplaats heeft een hoge cultuurhistorische waarde, inclusief het baarhuisje en het lijkwagenhuisje.

Johannes de Doperkerk Vledder (Foto: archief gemeente Westerveld)

Waarden

- rust, ruimte en fraaie natuurgebieden dichtbij
- Kruisbrink (grote en kleine brink)
- gevarieerd winkelbestand
- grote sociale cohesie
- breed voorzieningenniveau
- toeristisch aantrekkelijk, onder andere door de musea
- Vledder vormt door haar voorzieningen een goede uitvalsbasis voor bezoekers van de voormalige kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid

Voor specifieke waarden in de openbare ruimte wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte ([BrinQ](#), 2018).

Impressie Vledder (bron: bing.com/maps)

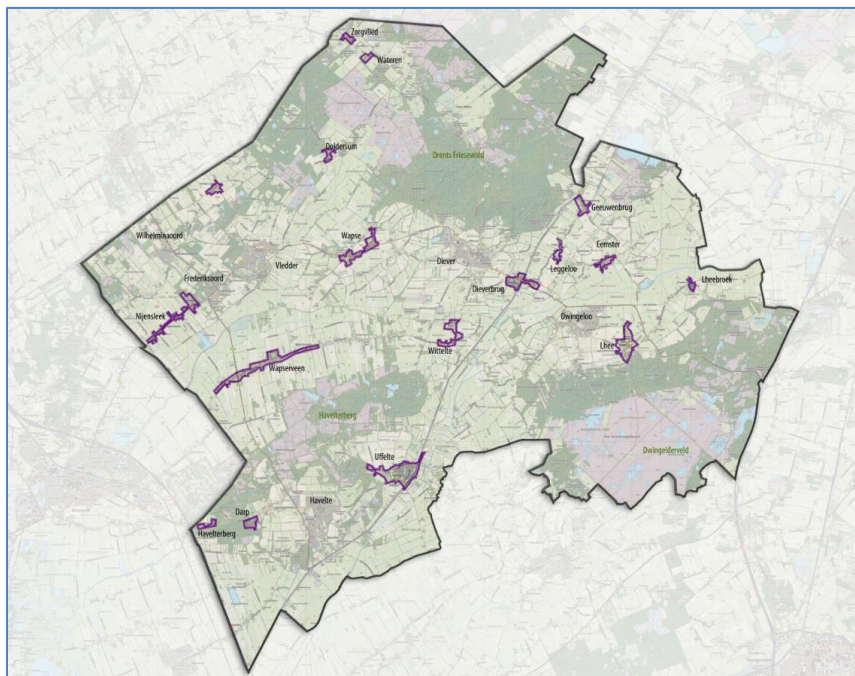
Koers voor Vledder

- Samen met het dorp willen we de kernwaarden behouden en de aantrekkelijkheid van Vledder verder vergroten. We zien in dat kader kansen wat betreft de aspecten kunst, cultuur en de centrale ligging ten opzichte van de drie omliggende natuurgebieden. Ook willen we de unieke

recreatieve waarde van Vledder, namelijk nabijheid van de Koloniën van Weldadigheid, benutten.

- In Vledder is de sociale samenhang sterk. Er is sprake van onderlinge verbondenheid en bereidheid er samen de schouders onder te zetten. Op het niveau van de dorpsgemeenschap als geheel is de sociale samenhang kwetsbaarder. We ondersteunen het dorp bij initiatieven om de brede sociale samenhang te behouden en te versterken.
- We zien aan de noordzijde van Vledder kansen voor uitbreiding van het woonbestand van hoge kwaliteit.
- We zijn van mening dat in Vledder een zelfstandige dorpshuisfunctie moet blijven.
- Het doorgaande verkeer door Vledder is al jaren een aandachtspunt. De drukke doorgaande weg leidt tot verkeersonveilige situaties. Zoals eerder al aangegeven in de Omgevingsvisie blijven we ons inzetten voor het oplossen van (toekomstige) knelpunten in de oost-westverbinding door onze gemeente, primair binnen het bestaande tracé.
- We zetten in op versterking van het toeristische aanbod. Met name zien we kansen in het versterken van de verbinding tussen Vledder en de Koloniën van Weldadigheid.
- We zijn blij met het brede winkelaanbod in Vledder en willen dit graag voor het dorp behouden. We kiezen daarbij een faciliterende rol.

2.9 Overige dorpen

Karakter

De gemeente Westerveld kent een groot aantal dorpen en buurtschappen. Ieder dorp is uniek, kent zijn eigen geschiedenis en heeft daardoor een eigen identiteit ontwikkeld. Grofweg zien we – naast de voorzieningendorpen Diever, Havelte, Dwingeloo en Vledder – twee typen dorpen in onze gemeente.

1. Woondorpen

Rustig, groen en landelijk wonen in fraaie authentieke dorpen met een belangrijke rol voor gemeenschapszin en zelfredzaamheid. Voorzieningen zijn zeer kleinschalig aanwezig, bijvoorbeeld een rijdende winkel of gastouder. De centrale voorzieningen elders zijn bereikbaar door buurtbus en leerlingenvervoer.

Tot de woondorpen worden gerekend: Boschoord, Doldersum, Havelterberg, Leggeloo, Lhee, Lheebroek, Oldendiever, Oude Willem, Wateren, Witterte en Zorgvlied.

2. Dynamische dorpen

Dynamische dorpen liggen qua omvang tussen de woondorpen en de voorzieningendorpen. Naast de woonfunctie zijn er nog een paar voorzieningen aanwezig zoals een (door de gemeente ondersteund) dorps huis of een basisschool. Of ze hebben een strategische ligging ten opzichte van bepaalde dynamische locaties. Voor voorzieningen zoals hoger onderwijs of grotere winkels moeten de inwoners het dorp uit.

Tot de dynamische dorpen worden gerekend: Darp, Dieverbrug, Eemster, Geeuwenbrug, Nijensleek, Uffelte, Vledderveen, Wapse en Waperveen. Ook Frederiksoord en Wilhelminaard worden gerekend tot de dynamische dorpen. Vanwege de onlosmakelijk cultuurhistorische, geografische en functionele link met de Kolonie Maatschappij van Weldadigheid, zijn Frederiksoord en Wilhelminaard opgenomen in Gebiedskompas 2.1. Wel geldt voor beide dorpen de beleidskoers zoals hieronder verwoord onder 'Koers voor de overige dorpen'.

Waarden

Voor specifieke waarden per dorp wordt verwezen naar de Visie op de Openbare Ruimte ([BrinQ](#), 2018).

Dieverbrug (Foto: Marius Visser)

Koers voor de overige dorpen

- Omdat ieder dorp uniek is, vinden we maatwerk erg belangrijk. Dit betekent dat we samen met de dorpen kijken waar de behoeften liggen en hoe we daarin als gemeente ruimte kunnen bieden via regelgeving of kunnen faciliteren. Een aantal dorpen heeft (in eigen beheer) een Dorpsvisie opgesteld. Die Dorpsvisies kunnen dienen als leidraad.
- Het 'dorpse en groene karakter' van onze dorpen is een belangrijke pijler van onze woonkwaliteit. Het behouden van de ruimtelijke kwaliteit van de woon- en leefomgeving is een belangrijk uitgangspunt.
- Voor het goed functioneren van een dorp is het belangrijk dat er voldoende ruimte voor ontmoeting is. We willen ons ervoor inzetten om deze voorziening voor de dorpen te behouden.
- We willen de aantrekkelijkheid van de dorpen vergroten door ruime(re) mogelijkheden te bieden voor werken aan huis.
- In alle dorpen is ruimte voor (beperkte) woningbouw. Wat betreft woningbouw in de overige dorpen kiezen we hoofdzakelijk voor een vraag gestuurde aanpak. We juichen eigen initiatief toe, bijvoorbeeld om het eigen huis aan veranderende woonwensen of familiesamenstelling aan te passen. Ook experimenteel en exclusief wonen is mogelijk, zoals in de vorm

van collectief particulier opdrachtgeverschap. Hierbij kijken we goed wat bij onze waarden voor het betreffende dorp past.

- Naast deze visie formuleren we een visie op de voorzieningen in onze dorpen, die te beschouwen is als een nadere uitwerking van deze Omgevingsvisie wat betreft de ambitie 'Een leefbaar en inclusief Westerveld'.
- We stimuleren initiatieven vanuit de dorpen die als doel hebben de sociale betrokkenheid en de leefbaarheid te verbeteren. Ook initiatieven op het gebied van collectieve verduurzaming worden door ons gestimuleerd.

IDEE

In deze Omgevingsvisie leest u onze koers voor de komende 20 jaar. U treft hierin aan wat we belangrijk vinden, wat onze ambities zijn en waar we aan gaan werken. Dat kunnen we als gemeente niet alleen. Initiatieven komen lang niet altijd bij de gemeente vandaan. Integendeel, veel vaker zijn het (onze) ondernemers, inwoners en partners die met goede plannen rondlopen.

Als u van plan bent om iets te doen dat gevolgen heeft voor onze leefomgeving – zoals een huis bouwen of verbouwen of een bedrijf uitbreiden - dan kunt u te maken krijgen met de Omgevingsvisie. Uitgangspunt van de gemeente bij de afweging van initiatieven is het “ja, mits” principe. Een initiatief krijgt medewerking mits het in voldoende mate bijdraagt aan kwaliteiten en opgaven die in de omgevingsvisie zijn beschreven.

Hieronder vindt u een stappenplan. Dit stappenplan helpt bij het lezen van deze omgevingsvisie, helpt u in het vormgeven van uw idee en het gesprek met ons. In dat gesprek kijken we dan verder wat er kan en hoe uw plannen realiteit kunnen worden.

3.1 Stappenplan

U ziet hier welke stappen u kunt zetten voor het realiseren van uw plan. Ook laat het zien waarvoor en wanneer u de gemeente om hulp kunt vragen.

Stap 1: Past uw plan in het bestemmingsplan?

Kijk altijd eerst in het bestemmingsplan. Ga daarvoor naar www.ruimtelijkeplannen.nl⁵ en zoek de locatie van uw plan. U leest daar heel concreet wat u mag bouwen en hoe u gronden en/of gebouwen mag gebruiken. Ook ziet u daar in welke gevallen u een vergunning nodig heeft.

⁵ Na invoering van de Omgevingswet (thans voorzien 1 juli 2022) komt deze website te vervallen en vervangen door het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en bestemmingsplannen worden dan Omgevingsplannen.

En goed nieuws: als uw plan past binnen het bestemmingsplan - al dan niet met een in het bestemmingsplan aangewezen afwijking – is verdere toetsing aan de Omgevingsvisie niet nodig! U kunt dan contact opnemen met de gemeente over uw plan en wat u precies moet indienen.

De conclusie kan ook zijn dat uw plan niet past binnen het bestemmingsplan. Ga dan door naar stap 2.

Stap 2: Waar wilt u uw plan realiseren?

Zoek allereerst het gebiedskompas dat hoort bij de locatie van uw plan. Kijk daarna naar de waarden die bij dat gebied horen (wij vinden het namelijk erg belangrijk dat onze waarden en kwaliteiten behouden blijven). In het vervolg van het gebiedskompas leest u over onze ambities en keuzes voor het gebied. Laat u inspireren door het gebiedskompas en gebruik de informatie om uw plan nog sterker te maken!

Stap 3: Uitwerken van uw plan

Kijk vervolgens in hoofdstuk 1 van deze Omgevingsvisie, waar onze overkoepelende ambities zijn beschreven. In hoeverre geeft uw plan invulling aan één (of wellicht meerdere) ambities?

De omgevingsvisie bouwt voort op bestaand beleid dat door de gemeenteraad is vastgesteld. De hoofdlijnen van het gemeentelijke beleid voor de fysieke leefomgeving zijn verwerkt in deze omgevingsvisie. Het onderliggende beleid kan een nadere uitwerking of toelichting bevatten van de hoofdlijnen. Die kunnen helpen bij het indienen van initiatieven en het afwegen ervan (zie beleidsanalyse in bijlage 4).

Stap 4: Draagvlak

Wij vinden het belangrijk dat u in een vroeg stadium in gesprek gaat met uw burens of andere omwonenden. De input van burens en omwonenden kunt u gebruiken om uw plan verder te detailleren. Natuurlijk kunt u ons vragen om daarin met u mee te denken.

Stap 5: Toets aan wet- en regelgeving

Naast de Omgevingsvisie zijn er nog veel wetten en regels waar uw plan aan moet voldoen. Ook het beleid van (hogere) overheden speelt een rol bij ontwikkelingen. Al die wetten en regels hebben we niet opgenomen in deze Omgevingsvisie, maar zijn uiteindelijk wel van invloed op de haalbaarheid van uw plannen. We maken graag een afspraak om er samen naar te kijken.

Tot slot

Hebt u een goed beeld van uw plan en hoe het aan kan sluiten bij onze Omgevingsvisie? Maak dan een afspraak met ons. We informeren u dan graag welke stappen nog nodig zijn om een eventuele vergunning te krijgen.

3.2 Disclaimer

Bij dit stappenplan hoort wel een disclaimer. Deze Omgevingsvisie is onze visie richting 2040. Dit betekent dat onze ambities op onderdelen verder kunnen gaan dan beleid en regels van hogere overheden. We willen al onze ambities realiseren. Als daarvoor beleidsruimte nodig is bij hogere overheden, dan maken we ons daar sterk voor. Daarmee is de Omgevingsvisie een belangrijk vertrekpunt voor het toetsen van uw plan. We hopen dat u voldoende aanknopingspunten ziet voor uw plan. Echter, op enig moment zal uw plan moeten worden getoetst aan beleid- en wetgeving van hogere overheden. Denk bijvoorbeeld aan de Omgevingsverordening van de provincie, of wetgeving op het gebied van natuur, stikstof, milieu, etc. Uw plan zal ook in overeenstemming moeten zijn (of worden gebracht) met alle relevante wet- en regelgeving om daadwerkelijk te kunnen worden uitgevoerd.

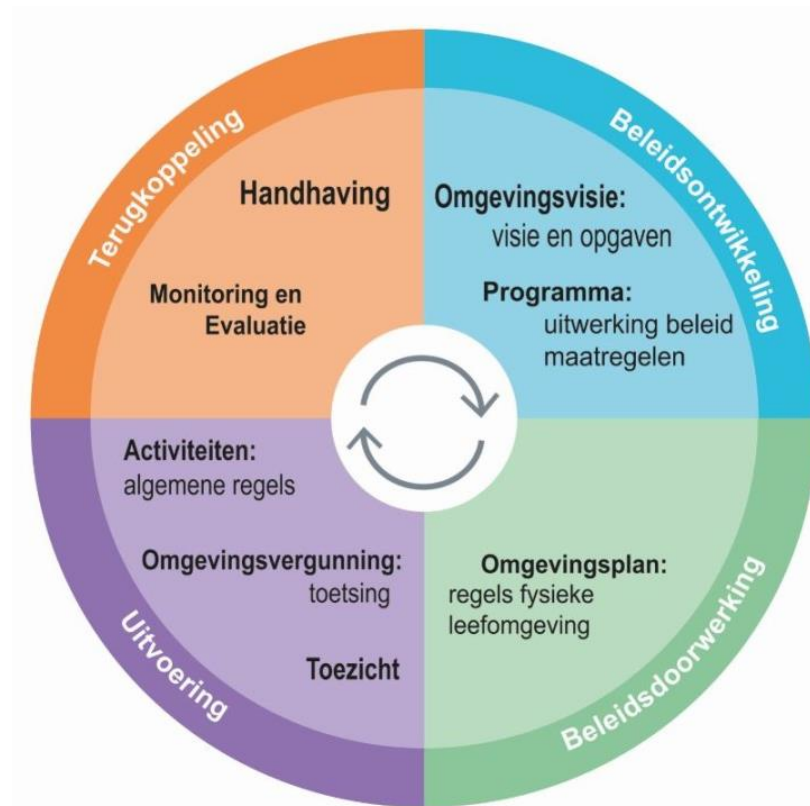
UITVOERING EN MONITORING

4.1 Werken in een beleidscyclus

Als de Omgevingswet is ingevoerd, gaan we op een andere manier plannen maken dan we daarvoor deden. Voorheen werkten we met aparte bestemmingsplannen en structuurvisies voor gebieden, met een einddatum. Waarna nieuwe ambities en plannen voor een los gebied werden geformuleerd. Nu denken en werken we vanuit één Omgevingsvisie voor het hele gebied, welke sturing en richting geeft voor alle specifieke omgevingsplannen. We gaan denken en werken in een beleidscyclus. Deze cyclus staat nooit stil. Daardoor kunnen we onze plannen steeds aanpassen aan actuele vragen. Hieronder hebben we een plaatje opgenomen van de beleidscyclus. De beleidscyclus start met de Omgevingsvisie. De cyclus start namelijk bij ambities en wensen. Die vertalen we in programma's, in het Omgevingsplan en uiteindelijk in de vergunningverlening.

4.2 Monitoring van de Omgevingsvisie

De insteek van de Omgevingswet is dat beleidsstukken integraal worden opgesteld, steeds actueel zijn en worden bijgesteld. Ook de Omgevingsvisie moet altijd 'bij de tijd' zijn. Daarom monitoren we tussentijds de Omgevingsvisie en passen deze zo nodig aan. Dat doen we door iedere twee jaar een nieuwe leefomgevingsfoto (zie onderdeel 5) te maken. Door de leefomgevingsfoto's vervolgens over elkaar te leggen krijgen we een goed beeld van de veranderingen in de leefomgeving. Daardoor kunnen we zien waar we op koers liggen om onze ambities te realiseren. Ook zien we dan waar aanvullende acties nodig zijn. Door die tweejaarlijkse leefomgevingsfoto gaat de beleidscyclus draaien. Overigens, als we tussendoor met een belangrijke, soms onverwachte, ontwikkeling te maken krijgen, kan het zijn dat we genoodzaakt zijn om al eerder ons beleid bij te stellen. Dat is ook altijd mogelijk.

De beleidscyclus van de Omgevingswet

4.3 Samenhang tussen Omgevingsvisie, Programma's en Omgevingsplan

4.3.1 Programma's

In deze Omgevingsvisie leest u over onze ambities. Om ambities om te zetten in tastbare resultaten gebruiken we na invoering van de Omgevingswet het instrument 'Programma'. Het Programma is (net zoals de omgevingsvisie), een instrument voor beleidsontwikkeling. De Omgevingsvisie is echter één integraal, samenhangend strategisch plan over de fysieke leefomgeving. Het Programma kan worden gezien als een concrete uitwerking van de Omgevingsvisie. In een Programma geven we concreet aan hoe we een bepaald doel willen bereiken en waarmee dat wordt gemeten. Programma's zijn dus niet integraal en kunnen speciaal voor een (deel)gebied of een bepaald milieuthema worden gemaakt.

Het ligt voor de hand dat we als vervolg op deze Omgevingsvisie een of meerdere Programma's zullen opstellen. Op termijn willen we al ons sectorale beleid 'Omgevingswet-proof' maken. Dat doen we:

1. door de strategische componenten uit het sectorale beleid te verwerken in de Omgevingsvisie;
2. en de uitvoeringsaspecten uit het sectorale beleid onder te brengen in Programma's.

4.3.2 Omgevingsplan

Het Omgevingsplan is de opvolger van het bestemmingsplan. In het Omgevingsplan leggen we de bestaande situatie en de bestaande waarden vast. In het Omgevingsplan geven we ook kaders voor bijvoorbeeld wat u mag bouwen. Ook vindt u in het Omgevingsplan regels over het gebruik van gronden en gebouwen. We zorgen dat het Omgevingsplan een uitwerking is van deze Omgevingsvisie. Het Omgevingsplan is er nog niet. Als de Omgevingswet ingaat (in juli 2022), worden de bestaande bestemmingsplannen samengevoegd en omgedoopt tot het 'tijdelijke gemeentelijke Omgevingsplan'. De gemeente heeft daarna tot 2029 om een Omgevingsplan te maken dat aan alle eisen voldoet

4.4 Samenhang met milieubeginselen

Milieu is een thema dat van oudsher centraal geregeld is en waarbij in de laatste decennia ook de Europese Unie een grotere rol is gaan spelen. In Europees verband zijn de zogenoemde vier milieubeginselen vastgelegd. Dit zijn afspraken over de manier waarop we zorgen voor ons milieu. Deze milieubeginselen, welke letterlijk zijn overgenomen uit het milieubeleid van de Europese Unie, staan in artikel 3.3 van de Omgevingswet en luiden:

1. **Het voorzorgsbeginsel.** Dit betekent dat (vergunningsplichtige) activiteiten kunnen worden voorkomen als er goede redenen zijn om te vrezen dat de betreffende activiteit negatieve gevolgen kan hebben voor het milieu.
2. **Het beginsel van preventief handelen.** Dit betekent dat milieuvervuiling zoveel als mogelijk dient te worden voorkomen.
3. **Het beginsel van bestrijding aan de bron.** Dit betekent dat bij een negatief gevolg als eerste dient te worden gekeken of er iets bij of in de directe omgeving van de activiteit zelf kan worden veranderd.
4. **Het beginsel de vervuiler betaalt.** Dit betekent dat degene die de activiteit uitvoert ook moet betalen voor het voorkomen of opruimen van de negatieve gevolgen.

In de Omgevingswet staat dat de Omgevingsvisie moet laten zien hoe we als gemeente omgaan met de vier milieubeginselen. Naast het werken binnen de nationale en Europese kaders op het gebied van milieu **krijgen gemeenten meer ruimte voor het stellen van kwaliteitsnormen voor het milieu. Het Rijk stelt hiervoor inhoudelijke kaders in de vorm van instructieregels. Die kunnen een standaardnorm en een bandbreedte meegeven (op het gebied van lucht, geluid, externe veiligheid, trilling, geur van veehouderijen en bodem). Eventuele gebiedsgerichte normen bewegen zich aldus altijd binnen wettelijke bandbreedtes.**

Als gemeente hebben we kennis van de vier milieubeginselen en beschouwen we milieu als een integraal onderdeel van de fysieke leefomgeving. Vanuit dit oogpunt hanteert de gemeente Westerveld de volgende uitgangspunten:

- De door de Rijksoverheid wettelijk vastgestelde kwaliteitseisen vormen het minimale niveau voor de gemeente Westerveld. Daar waar afwegingsruimte beschikbaar is vanuit milieu, hanteren we voornamelijk het 'ja, mits' uitgangspunt. Met als doel dat meer functies in elkaars nabijheid kunnen voorkomen, zonder beperkingen op te leveren.
- De milieukwaliteit wordt per saldo niet onevenredig aangetast. Onevenredige aantasting van milieukwaliteit treedt op als wettelijke normen worden overschreden. Tussen aantasting en onevenredige aantasting van de milieukwaliteit ligt delicate afwegingsruimte. Daar waar deze afwegingsruimte bij de gemeente ligt, wordt een integrale benadering van belangen gevraagd. Waar nodig én mogelijk wordt de milieukwaliteit verbeterd;
- Bij de bescherming en de verbetering van de milieukwaliteit zoeken naar synergie met ruimtelijke ontwikkelingen en andere beleidsvelden;
- Gebiedsgericht milieubeleid: de milieukwaliteit in een gebied is passend voor de functie van dat gebied. Dit kan betekenen dat we gebiedsgerichte normen zullen overwegen en/of opleggen. Het mengpaneel binnen de Omgevingswet kan ons in staat stellen om op sommige milieuaspecten wat strenger en op andere wat minder strenge regels te hanteren (waarbij bedacht dient te worden dat de bandbreedtes in de Omgevingswet zodanig zijn gekozen dat altijd sprake blijft van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat). Het mengpaneel kan ons helpen gebiedsgerichte doelen te halen. Dit vraagt te allen tijde nadere uitwerking, waarbij de Omgevingsvisie de grondslag vormt.
- We bieden ruimte om te experimenteren. We laten nieuwe ontwikkelingen onder voorwaarden toe en monitoren daarbij de milieukwaliteit nauwgezet om zo nodig in een later stadium bij te kunnen stellen. Deze variant leent zich voor tijdelijke en/of flexibele ruimtelijke initiatieven binnen een gebied met een dynamisch karakter.

- Bij een ruimtelijk initiatief zou de mogelijkheid kunnen worden onderzocht om sturing door middel van milieuzoneringen te vervangen door sturing van functies op de daadwerkelijke milieubelasting die ze hebben. Dat biedt voor bedrijven die investeren op duurzaamheid meer kansen.

Belangrijke constatering is dat de gemeente (nu en straks) de milieukwaliteitseisen op Rijksniveau hanteert. Het is voor een Omgevingsvisie echter een te hoog detailniveau om normen op te nemen. Dit komt aan bod bij de nadere uitwerking in Programma's.

4.5 Effecten op het milieu

Om de gevolgen voor het milieu in beeld te brengen, worden zogenaamde milieueffectrapportages (MER) opgesteld. Voor deze Omgevingsvisie is geen milieueffectrapport (MER) gemaakt. Die keuze is gemaakt op basis van de antwoorden op deze vragen:

1. Is de Omgevingsvisie kaderstellend voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige-activiteiten?

Activiteit	Drempelwaarde	Toelichting opgaven omgevingsvisie
Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op 1°. een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw of 2°. vestiging van een glastuinbouwgebied of bloembollenteeltgebied van 50 hectare of meer.	1°. Concrete doelen of acties of invulling van dit voornemen wordt in de Omgevingsvisie niet gegeven. 2°. Concrete doelen of acties of invulling van dit voornemen wordt in de Omgevingsvisie niet gegeven.
De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1°. een oppervlakte van 100 hectare of meer, 2°. een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat, of 3°. een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m2 of meer.	1°. Er zijn in de Omgevingsvisie geen concrete plannen voor een stedelijk ontwikkelingsproject van deze omvang opgenomen. De ambitie om Diever en Dwingeloo functioneel aan elkaar te verbinden vraagt nadere uitwerking. Daarnaast is deze ambitie een voortzetting van bestaand beleid, zoals opgenomen in de Structuurvisie. 2°. Ten aanzien van woningbouw wordt aangesloten bij de huidige Woonvisie. Concrete woningbouwprojecten worden in de Omgevingsvisie niet genoemd. Er is geen sprake van plannen voor een aaneengesloten gebied met 2000 nieuwbouwwoningen of meer. 3°. Er zijn in de Omgevingsvisie geen plannen voor een project van deze omvang opgenomen.
De aanleg, wijziging of uitbreiding van een industrieterrein.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een oppervlakte van 75 hectare of meer.	In de Omgevingsvisie wordt niet voorzien in de aanleg van een industrieterrein van een dergelijke omvang
De oprichting, wijziging of uitbreiding van een windturbinepark.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1°. een gezamenlijk vermogen van 15 megawatt (elektrisch) of meer, of 2°. 10 windturbines of meer.	In de Omgevingsvisie wordt niet voorzien in de oprichting van een windturbinepark

Het antwoord op de eerste vraag is dan ook ontkennend: de Omgevingsvisie is niet kaderstellend voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige-activiteiten.

2. Leidt de Omgevingsvisie tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden?

Wat betreft deze vraag geldt dat de omgevingsvisie onvoldoende concrete uitspraken doet. Er worden geen locaties voor woningbouw of woningaantallen vastgelegd. Op deze punten is nadere studie en uitwerking nodig. Of er sprake is van negatieve effecten in omliggende Natura 2000-gebieden is derhalve afhankelijk van de precieze locatie van een ontwikkeling en van de aard en omvang van de ontwikkeling.

Het antwoord op de tweede vraag is daarom eveneens ontkennend: de Omgevingsvisie leidt niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden

3. Overige overwegingen

Bedacht dient te worden dat deze Omgevingsvisie voor een belangrijk deel is gebaseerd op bestaande beleidsdocumenten, waarover de raad reeds eerder een besluit heeft genomen. Te denken valt aan de Woonvisie, de Structuurvisie en de Kadernota Buitengebied. Daarnaast is er de Leefomgevingsfoto (zie onderdeel 5). In de Leefomgevingsfoto zijn diverse milieuthema's tegen het licht gehouden. Gebleken is dat er in de huidige situatie geen milieuknelpunten zijn. De huidige staat van de Leefomgeving is goed.

Conclusie

Op basis van de vragen 1 en 2 luidt de conclusie dat de Omgevingsvisie niet plan m.e.r.-plichtig is.

4.6 Samenhang met de Wet voorkeursrecht⁶

Wanneer meer ruimte wordt geboden aan organische gebiedsontwikkeling en initiatieven van burgers en bedrijven is het belangrijk dat die ruimte niet leidt tot speculatief gedrag en een stijging van de grondprijzen door het meermaals

doorverkopen van de grond. Het vestigen van een voorkeursrecht kan daarbij helpen, omdat het doorverkopen van de grond zonder dat dit bijdraagt aan de beoogde ontwikkeling daarmee wordt tegengegaan. Als gemeente kunnen we een zogenaamd 'voorkeursrecht' vestigen op gronden van anderen. Besluit een eigenaar tot verkoop, dan wordt die grond eerst aan de gemeente aangeboden. De gemeente mag de grond daardoor als eerste aankopen. Hiermee kan de gemeente waarborgen dat bepaalde gronden – bijvoorbeeld op basis van de beoogde koers van de Omgevingsvisie - een andere toekomstige functie krijgen.

De Omgevingswet biedt meerdere grondslagen om een voorkeursrecht te kunnen vestigen. Een Omgevingsvisie kan een van de vestigingsgrondslagen zijn, maar ook gedacht kan worden aan een programma of omgevingsplan of een zelfstandig besluit van de gemeenteraad op basis van ruimtelijke plannen of een voornemen hiertoe.

4.7 Uitvoeringsagenda

In deze Omgevingsvisie hebben we op papier de koers voor Westerveld uitgezet. Maar natuurlijk willen we dat de visie straks ook in de praktijk wordt uitgevoerd. Alleen dan worden onze ambities immers werkelijkheid! Een uitvoeringsparagraaf is daarom een verplicht onderdeel van de omgevingsvisie. De gemeente moet in de uitvoeringsparagraaf aangeven op welke manier de visie wordt gerealiseerd. Hieronder hebben we een overzicht opgenomen van de projecten die in deze Omgevingsvisie worden benoemd.

4.7.1 Samenhang met lopende trajecten

Niet alle ambities en acties zijn nieuw. Veel van de genoemde acties en doelen worden al opgepakt en uitgevoerd vanuit lopende trajecten. De Samenlevingsagenda kan daarbij niet ongenoemd blijven. Een aantal van de hieronder genoemde acties en

⁶ De Wvg vervalt zodra de Omgevingswet in werking treedt. De regels over het voorkeursrecht uit de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) gaan – via de Aanvullingswet grondeigendom - over naar de Omgevingswet in de vorm van de regeling voorkeursrecht.

doelen sluit daar namelijk volledig bij aan. Zo worden in de Samenlevingsagenda aspecten benoemd als:

- het verbeteren van de mobiliteit en bereikbaarheid;
- het vasthouden van jongeren;
- Westerveld als de beweegtuin van het noorden;
- Behoud van dorpshuizen;
- Westerveld als gezonde omgeving.

Op deze manier wordt via meerdere sporen uitwerking gegeven aan onze ambities en doelen.

4.7.2 Toelichting rollen

Onze doelen en ambities kunnen we niet alleen behalen. Soms gaan onze doelen verder dan onze gemeentelijke taak, ons gemeentelijk eigendom of onze gemeentelijke bevoegdheid. Daarnaast hebben we als gemeente moeten prioriteren om een realistische uitvoeringsagenda te verkrijgen. Hierbij is gelet op de (maatschappelijke)urgentie en de mate van algemeen belang voor de gemeente. In het verleggen van rollen zien we als gemeente ook een vorm van prioritering. We nodigen externe partijen op bepaalde doelen en ambities uit om een voortrekkers rol te pakken. Op die manier beogen we om binnen eenzelfde termijn meer voor elkaar te krijgen. Dit vraagt om een nauwe samenwerking met de samenleving en stakeholders.

Realisatie door de gemeente

Dit houdt dat in dat de gemeente primair aan zet is om het doel binnen de gestelde termijn te behalen. Dit betekent echter niet altijd in dat de gemeente dit alleen uitvoert. Op onderdelen is de gemeente afhankelijk van externe partijen. Die externe partijen kunnen bedrijven zijn, maar ook zorg- en onderwijsinstellingen, maatschappelijke partners, andere overheden en private groepen zoals bewoners(groepen) en dorpsverenigingen.

Wat de gemeente doet om deze doelen en ambities – al dan niet in gezamenlijkheid - te behalen is aangegeven in de kolom 'rol gemeente'.

Realisatie door externe partijen/maatschappelijke initiatieven

Daar waar de regierol bij de externe partijen wordt gelegd (zie kolom 'regie bij') neemt de gemeente geen initiërende rol, maar worden externe partijen uitgenodigd om deze rol te pakken. De gemeente zal – naar gelang de opgave – daarbij een stimulerende, ondersteunende of faciliterende rol pakken waar nodig (zie kolom 'rol gemeente').

4.7.3 Toelichting termijn

In de Uitvoeringsagenda worden verschillende termijnen genoemd: kort, middellang en lang. Deze kunnen als volgt worden geconcretiseerd:

- Kort: 1 tot 5 jaar
- Middellang: 5 tot 10 jaar
- Lang: langer dan 10 jaar

Ambitie 1 - Een bereikbaar en veilig Westerveld			
Ambities / doelen	Rol gemeente	Termijn	Realisatie
Optimaliseren digitale bereikbaarheid	Organiseren Externe partijen faciliteren	Kort	Externe partijen in samenwerking met de gemeente
Goede oost-westverbinding door de gemeente	Stimuleren en actief uitdragen Faciliteren via regelgeving	Lang	Externe partijen onder regie van de gemeente
Duurzame veiligstelling openbare drinkwatervoorziening	Uitvoeren	Doorlopend	Gemeente in samenwerking met andere relevante bevoegde gezagen

Ambitie 2 – Een bedrijvig en gastvrij Westerveld			
Ambities / doelen	Rol gemeente	Termijn	Realisatie
Vestigingsmogelijkheden voor lokale bedrijven	Faciliteren via regelgeving Stimuleren via promotie	Kort	Gemeente
Over 5 jaar moet 25% van de economische activiteit circulair zijn	Stimuleren Indien nodig aanpassen regelgeving Goede voorbeeld geven	Kort	Externe partijen
Verbeteren kwaliteit bestaande recreatieterreinen	Ondernemers faciliteren via regelgeving	Middellang	Externe partijen
Aanpak permanente bewoning recreatiewoningen	Regisseren via Programma Vitale Vakantieparken	Middellang	Gemeente in samenwerking met externe partijen
Thematiseren 4 grote kernen op het gebied van toerisme en marketing	Stimuleren via promotie	Kort	Gemeente in samenwerking met externe partijen
Transitie landbouw	Faciliteren via regelgeving	Lang	Externe partijen

Ambitie 3 - Een leefbaar en inclusief Westerveld			
Ambities / doelen	Rol gemeente	Termijn	Realisatie
Elk dorp een plek voor ontmoeting	Regisseren Faciliteren via regelgeving	Middellang	Gemeente
Clustering van voorzieningen en activiteiten binnen de dorpen	Regisseren Faciliteren via regelgeving	Middellang	Gemeente
Minimaal twee multifunctionele locaties	Regisseren	Lang	Gemeente

Ondersteunende commerciële activiteiten bij maatschappelijke voorzieningen	Faciliteren via passende regelgeving in het Omgevingsplan	Kort	Gemeente
Hogere voorzieningen clusteren in het centrum van de gemeente	Regisseren	Lang	Gemeente in samenwerking met externe partijen
Passende woningbouw als drager van voorzieningen	Faciliteren van externe partijen Sturen op doelgroep Faciliteren via regels	Middellang	Externe partijen in samenwerking met de gemeente
Woonruimte voor starters	Faciliteren van externe partijen Sturen op doelgroep Faciliteren via regels	Kort	Externe partijen in samenwerking met de gemeente
Ruimte voor vernieuwende woonconcepten	Faciliteren via regelgeving Promoten	Kort	Externe partijen
Voorzieningen binnen wijken voor mensen met psychische kwetsbaarheid	Faciliteren via regelgeving	Kort	Externe partijen
Ruimte voor diverse nieuwe functies in vrijkomende agrarische gebouwen	Faciliteren via regelgeving	Kort	Externe partijen

Ambitie 4 – Een gezond en groen Westerveld			
Ambities / doelen	Rol gemeente	Termijn	Realisatie
Beschermen bodemwaarden	Uitvoeren	Doorlopend	Gemeente in samenwerking met andere relevante bevoegde gezagen
Voorzieningen moeten goed toegankelijk zijn	Regisseren Uitvoeren	Kort	Gemeente in samenwerking met externe partijen
School- en sportomgevingen moeten veilig en gezond zijn	Faciliteren Uitvoeren	Middellang	Gemeente
Werken aan verbeteren biodiversiteit	Uitvoeren Stimuleren	Doorlopend	Via beheer openbare ruimte en voorlichting
Overal een goede milieukwaliteit	Regisseren Faciliteren via regelgeving en indien wenselijk/nodig een Programma		Externe partijen onder regie van de gemeente

Bijdrage aan pilot verminderd gebruik van beschermingsmiddelen	Meewerken Stimuleren	Kort	Gemeente
Transitie naar duurzame (kringloop)landbouw	Faciliteren via regelgeving Stimuleren	Middellang - Lang	Primair door agrarische sector.
Invullen ontbrekende schakels fietspadennetwerk	Regisseren Uitvoeren	Kort	Gemeente in samenwerking met externe partijen

Ambitie 5 – Een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld			
Ambities / doelen	Rol gemeente	Termijn	Realisatie
Erfgoed: behoud door ontwikkeling	Stimuleren en promoten Faciliteren via regelgeving	Middellang	Externe partijen in samenwerking met de gemeente
Verdere beleefbaarheid oorlogserfgoed	Regisseren Uitvoeren	Middellang	Gemeente in samenwerking met externe partijen
Lokale duurzaamheidsinitiatieven	Faciliteren Promoten	Kort	Externe partijen
In de openbare ruimte rekening houden met klimaatadaptatie	Uitvoeren Goede voorbeeld geven	Kort	Gemeente al dan niet in samenwerking met externe partijen
Voor 2030 minimaal drie potentiële gebieden energieneutraal	Faciliteren met regelgeving Promoten Regisseren	Middellang	Gemeente in samenwerking met externe partijen
Verduurzamingen gebouwen en gronden Defensie	Faciliteren	Kort	Externe partijen
Behouden duisternis en stilte	Regisseren Opstellen regels + handhaven	Kort	Externe partijen
98% recyclebare afvalstromen voor 2030	Regisseren Stimuleren en promoten Goede voorbeeld geven	Middellang	Externe partijen en gemeente
Versterken link tussen Dwingeloo en Astron/Lofar	Faciliteren	Middellang	Externe partijen

De Omgevingsvisie beweegt zich op meerdere schaal- en detailniveaus, van globaal tot meer concreet. Als aanvulling op de uitvoeringsagenda van paragraaf 4.7 wordt een uitnodigingskader geschept voor enkele meer concrete ruimtelijke initiatieven, waarbij we nadrukkelijk een rol voor de externe partijen zien. Als gemeente willen we daarmee ruimte bieden aan de samenleving om eigenaarschap en invulling te geven aan de fysieke leefomgeving.

Uitnodiging aan externe partijen

Link met ambitie Omgevingsvisie

We zien graag dat binnen de gemeente minimaal één collectief voedselbos wordt gerealiseerd

We zijn een dynamische innovatieve gemeente (blz. 10)

Lopende het project Vitale Vakantieparken zien we binnen twee jaar graag tenminste 10 zogenaamde 'pauze-woningen' gerealiseerd als antwoord op illegale bewoning van recreatiewoningen

**1.4.2
... een bedrijvig en gastvrij Westerveld (blz. 13)**

We zien graag dat minimaal één passantenplek voor campers wordt gerealiseerd als kwalitatieve uitvalsbasis voor een paar mooie dagen in onze gemeente.

**1.4.2
... een bedrijvig en gastvrij Westerveld (blz. 13)**

We zien graag dat voor 2026 minimaal 10 off-grid woningen worden gerealiseerd, waarbij we het initiatief zien ontstaan vanuit de samenleving.

**1.4.5
... een herkenbaar en toekomstgericht Westerveld (blz.16)**

We zien graag dat binnen twee jaar minimaal 15 Tiny Houses worden gerealiseerd

**1.4.3
... een leefbaar en inclusief Westerveld (blz. 14)**

4.8 Kostenverhaal

In artikel 13.22 van de Omgevingswet⁷ is aangegeven dat het college van burgemeester en wethouders in een overeenkomst bepalingen kunnen opnemen over financiële bijdragen voor ontwikkelingen van een gebied op basis van een Omgevingsvisie of programma.

Bovenplanse verevening

Het totaal aan projecten moet er voor zorgen dat de gemeente Westerveld een goede woon-, werk-, en recreatiegemeente is en blijft. De condities en programmagemogelijkheden daarvoor zijn niet voor alle projecten gelijk. Deze verschillen kunnen tot gevolg hebben dat sommige projecten een negatief planresultaat hebben, terwijl andere locaties daardoor een extra positief resultaat kunnen hebben. Door bovenplanse verevening ontstaat de mogelijkheid om tekorten op de ene locatie te verrekenen met overschotten op een andere locatie. Het is daarbij wel verplicht een fonds in te stellen (of gebruik te maken van bestaande fondsen). Zonder een Omgevingsvisie is kostenverhaal van bovenplanse kosten niet mogelijk.

De gemeente Westerveld wil, wanneer daarvoor aanleiding is, positieve en negatieve grondexploitatie-resultaten tussen plannen met een duidelijk onderlinge relatie met elkaar verevenen. Verevening vindt plaats via een fonds dat gevoed wordt vanuit de plannen met een positief exploitatie-resultaat.

Financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen

Wanneer een grondeigenaar de gemeente verzoekt om de bestemming van zijn grond te wijzigen, dan mag de gemeente haar medewerking afhankelijk stellen van de mate waarin deze eigenaar bereid is een bijdrage te leveren aan de kosten voor ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld, waterberging, natuur en recreatie of de opwek van hernieuwbare energie zijn voorbeelden van ruimtelijke ontwikkelingen. De transformatie van recreatieparken

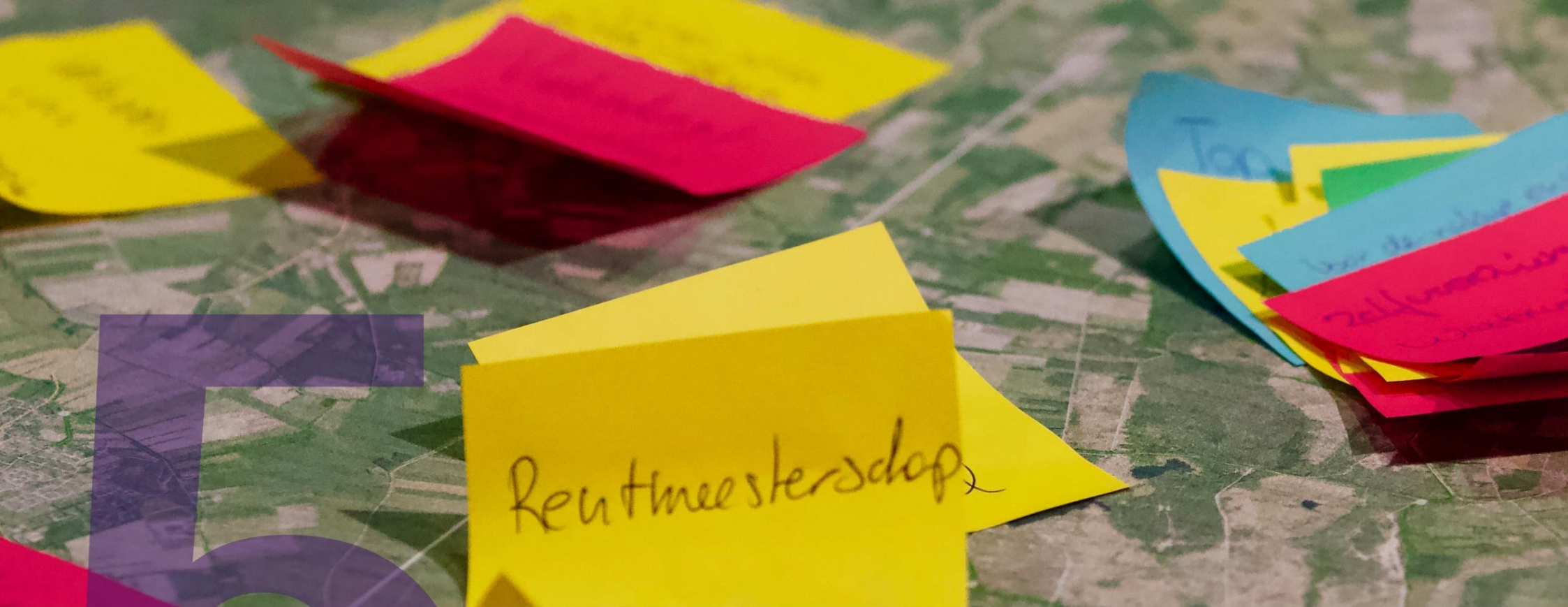
naar wonen is één van de door de Omgevingswet wettelijk aangewezen activiteiten waarvoor verevening met de kosten voor een ruimtelijke ontwikkeling mag plaatsvinden.

De gemeente Westerveld gaat, mede op basis van deze Omgevingsvisie door met het doen van investeringen die bijdragen aan een algemene verbetering van de woon-, leef-, werk- en recreatieve kwaliteiten. Het betreft bijvoorbeeld investeringen gericht op:

1. de belevingskwaliteit van de woonomgeving (uitzicht, groen, water en de inrichting van de openbare ruimte);
2. de functionele kwaliteiten van de woonomgeving (parkeren, sporten, spelen, wandelen, bereikbaarheid en basisvoorzieningen);
3. de sociale kwaliteiten van de woonomgeving (sociale veiligheid, buurtcontact en het verminderen van overlast);
4. de bereikbaarheid van woningen, voorzieningen en bedrijvigheid voor inwoners, ondernemers en toeristen;
5. het imago, de uitstraling en de aantrekkelijkheid van Westerveld als recreatiegemeente, waardoor toeristen verleid worden om langer te verblijven en bestedingen te verrichten.

De gemeente wil de investeringen in de aanleg van maatschappelijke functies en de uitvoering van reconstructies in het stedelijk en landelijk gebied mede bekostigen door, op basis van vrijwilligheid en in de gevallen waarin de wet dat toe staat, een financiële bijdrage te vragen.

⁷ Tot de invoeringsdatum van de Omgevingswet blijft de oude wetgeving van kracht. De zogenoemde kostenverevening wordt tot die tijd aangestuurd vanuit de Wet ruimtelijke ordening (artikel 6.24).

3

ACHTERGROND

5.1 Het proces

De Omgevingsvisie is een product van onze samenleving. We hebben samen met onze inwoners, ondernemers, betrokkenen en experts gebouwd aan deze Omgevingsvisie. Dit hebben we gedaan in een aantal stappen.

Campagne deel 1 'Westerveld Natuurlijk': breed verzamelen van informatie

Het proces van de Omgevingsvisie is in mei 2019 gestart met een brede campagne onder de naam 'Westerveld Natuurlijk'. Het doel van de campagne was om zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van de gemeente te consulteren en te betrekken aan de hand van twee vragen:

- Ik ben trots op mijn dorp/omgeving omdat ...
- Mijn dorp/omgeving zou nog beter zijn als ...

Ansichtkaart campagne, deel 1

De twee vragen vormden vervolgens de basis voor de vele gesprekken die medewerkers van de gemeente en raadsleden op straat, in de verschillende dorpen en bij evenementen, hebben gevoerd met voorbijgangers.

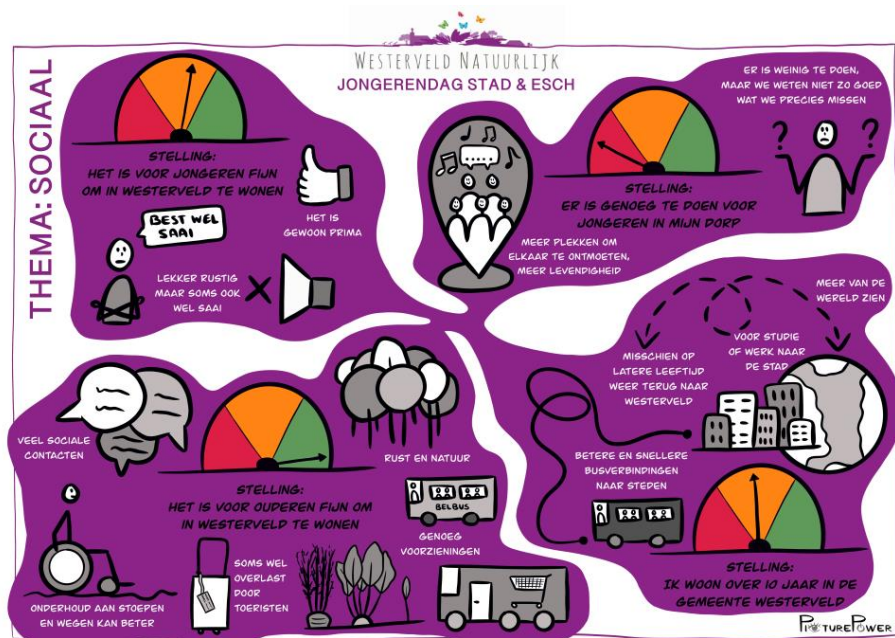
Campagne deel 2 'Westerveld Natuurlijk': gerichte gesprekken

Met de uitkomsten van het eerste deel van de campagne is na de zomer 2019 het verdiepende gesprek aangegaan. Tijdens vier dorpenavonden is samen met inwoners, aan de hand van een aantal trends, gezocht naar opgaven en concrete ideeën voor de leefomgeving en hoe de gemeente en inwoners samen hiermee aan de slag kunnen gaan. De opbrengst van deze avonden heeft mede de input gevormd voor de Samenlevingsagenda. De Samenlevingsagenda is opgesteld voor de korte termijn (circa vijf jaar) en bestaat uit een selectie van concrete ideeën en ambities die naar voren zijn gekomen tijdens de campagne 'Westerveld Natuurlijk'.

Uitsnede factsheet resultaten campagne, deel 1

Met de ketenpartners van de gemeente is op 23 september 2019 aan de hand van trends doorgesproken over de toekomst van de gemeente. Voor de scholieren van de middelbare school Stad & Esch in Diever is op 24 september 2019 een dag georganiseerd om van hen te horen wat zij belangrijk vinden voor de gemeente, voor nu en de toekomst.

Visueel verslag opbrengst Scholierendag Stad en Esch

Na afronding van de campagne WesterveldNatuurlijk is de Samenlevingsagenda opgesteld. De Samenlevingsagenda bevat een aantal op uitvoering gerichte onderwerpen, afkomstig uit de campagne.

In bijlage 1 vindt u een overzicht van de uitkomsten van de campagne.

Gemeente aan de slag: analyseren en Ambitiedocument

De gemeente is zelf aan de slag gegaan met de analyse van het bestaande beleid, het inventariseren van allerlei informatie (zie volgende paragraaf). Ook heeft de raad een aantal avonden nagedacht over de inhoud van de Omgevingsvisie.

Hieruit hebben we een Ambitiedocument opgesteld, waarin we de hoofdlijnen van de Omgevingsvisie schetsen. Inwoners zijn in de gelegenheid gesteld op dit document te reageren, schriftelijk, per e-mail of via een digitale inloopbijeenkomst waar bezoekers in gesprek konden met ons.

Vervolgens zijn de hoofdlijnen uit het Ambitiedocument verder uitgewerkt in de Omgevingsvisie zoals u die nu voor u heeft.

5.2 Gebruikte informatie

We hebben bij het maken van de Omgevingsvisie gebruik gemaakt van veel informatie die al in eerdere fasen van het proces is verzameld. Het gaat om de volgende onderdelen:

Resultaten campagne Westerveld Natuurlijk

Zie bijlage 1

Leefomgevingsfoto

Zie bijlage 2

Trends en ontwikkelingen

Zie bijlage 3

5.3 Relatie met bestaand beleid

De ambities die in onze Omgevingsvisie zijn opgenomen, hebben een relatie met beleid van hogere overheden en ons eigen, bestaande, sectorale beleid. In deze paragraaf een overzicht hiervan.

5.3.1 Relatie met de opgaven vanuit hogere overheden

Nederland staat de komende tijd voor een aantal grote opgaven. Omdat die opgaven zich niet beperken tot de grenzen van een gemeente of regio, hebben het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen afgesproken om – middels het Interbestuurlijk Programma (IBP) – samen tien grote maatschappelijke opgaven aan te pakken. Van die tien maatschappelijke opgaven hebben zes een link naar de fysieke leefomgeving:

1. Samen aan de slag voor het klimaat
2. Toekomstbestendig wonen
3. Regionale economie als versneller
4. Naar een vitaal platteland
5. Merkbaar beter in het sociaal domein (o.a. aanpak eenzaamheid)
6. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving (o.a. aanpak ondermijningsgevoelige gebieden en het benutten van kansen door beter digitale bereikbaarheid)

Hieronder is een overzicht opgenomen van deze zes maatschappelijke opgaven en de wijze waarop Westerveld hier uitvoering aan geeft. Daarbij is tevens een link gelegd met de 5 integrale ambities uit de Omgevingsvisie.

Opgave IBP	Maatschappelijke opgave uitgewerkt in:	Koppeling met ambitie Omgevingsvisie:
Samen aan de slag voor het klimaat	Regionale Energiestrategie (RES), Warmtetransitievisie, Klimaatadaptatie, Watervisie Waterschap	Herkenbaar en toekomstgericht

Toekomstbestendig wonen	Woningbouwimpuls rijk	Leefbaar en inclusief, herkenbaar en toekomstgericht
Regionale economie als versneller	Circulaire economie	Bedrijvig en gastvrij
Naar een vitaal platteland	Toekomstbestendige duurzame landbouw, Leader project Zuidwest Drenthe en RegioDeal Zwolle	Gezond en groen, bedrijvig en gastvrij
Merkbaar beter in het sociaal domein	Sportakkoord, Preventieakkoord	Leefbaar en inclusief
Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving	Implementatieprogramma Omgevingswet, invulling 'ja, mits-benadering'	Bereikbaar en veilig. Zie ook paragraaf 1.1

5.3.2 Relatie met het provinciaal beleid

Het ruimtelijke beleid van de provincie is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en bijbehorende Omgevingsverordening. Hierbij gaat het om gemeente-overstijgende belangen. Net als de gemeente werkt de provincie vanuit waarden en kwaliteiten: voor beide zijn de unieke waarden leidend voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie Drenthe heeft als missie: *'het waarderen van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe passend bij deze kernkwaliteiten'*.

In de periode van 2018 tot 2030 ziet de provincie twee grote integrale opgaven:

1. Adaptatie:

- aan de gevolgen van klimaatverandering,
- aan de transitie naar een duurzame energievoorziening en
- voor het behoud van biodiversiteit.

2. De economische structuur:

- het versterken van een uitnodigend en aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Deze strategische opgaven komen ook terug in de Westerveldse Omgevingsvisie. De conclusie luidt dan ook dat de Omgevingsvisies van gemeente en provincie goed op elkaar aansluiten.

De provinciale Omgevingsverordening bevat vervolgens de regels ter uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie. Deze regels hebben een verplichte doorwerking naar gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsplannen. De gemeentelijke Omgevingsvisie heeft deze verplichting niet.

5.3.3 Relatie tussen Omgevingsvisie en overig gemeentelijk beleid

De Omgevingsvisie is het strategische document waarin we al onze ambities op hoofdlijnen met elkaar afwegen, vanuit één overkoepelende langetermijnvisie. Er mag geen strijdigheid ontstaan tussen de Omgevingsvisie en beleidsstukken die al bestaan of in ontwikkeling zijn. De ambities moeten naast elkaar realistisch zijn en bijdragen aan de langetermijnvisie. Op termijn integreren we de sectorale beleidsstukken in de Omgevingsvisie. Dat doen we door:

- door de strategische componenten uit het sectorale beleid te verwerken in de Omgevingsvisie, en;
- de uitvoeringsaspecten uit het sectorale beleid onder te brengen in Programma's.

Dit zal niet van vandaag op morgen gerealiseerd zijn. Tot die tijd vormen Omgevingsvisie en sectoraal beleid samen het regie- en afwegingskader waarmee de gemeente zorg draagt voor een goede ruimtelijke ordening, gericht op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en de vitaliteit van de gemeente. Bij tegenstrijdigheden gaan de ambities uit deze Omgevingsvisie voor.

Hieronder is een overzicht weergegeven van de relevante sectorale beleidsdocumenten die vooralsnog naast de Omgevingsvisie blijven bestaan en gefaseerd zullen worden geïntegreerd in de Omgevingsvisie. In bijlage 4 is een beleidsanalyse opgenomen die we aan het begin van ons proces tot de Omgevingsvisie

hebben opgesteld. Deze analyse hebben we gebruikt bij het afwegen en formuleren van onze ambities.

Ambitie	Sectoraal beleidsdocument/spoor
Bereikbaar en veilig	Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan, Beleidsplan openbare verlichting, Smart mobility (Regiodeal Regio Zwolle)
Bedrijvig en gastvrij	Economisch uitvoeringsplan, Circulaire economie, Aanpak Vitale Parken, Duurzame landbouw, Dashboard Impact Toerisme (Regiodeal Regio Zwolle)
Leefbaar en inclusief	Woonvisie, Sociale Structuurvisie, Visie op de openbare ruimte (BrinQ), Handboek openbare ruimte, Cultuurvisie, Beheerplan kunstobjecten in de openbare ruimte, Sociaal plan eenzaamheid, Speelbeleid, Grondstoffenplan, Nota Grondbeleid
Gezond en groen	Lokaal sport- en preventieakkoord, Bomenbeleid, beleid jeugdketen, Landschapsontwikkelingsplan, transitie Nationale Parken
Herkenbaar en toekomstgericht	Erfgoedvisie, Kerkenvisie, Warmtetransitievisie, Watertakenplan, Regionale Energiestrategie (in ontwikkeling), Nota Samenwerken aan Duurzaamheid, Energievisie, Beeldkwaliteitsplan Buitengebied

Van ons bestaande beleid hebben we een analyse en samenvatting gemaakt. Die beleidsanalyse vindt u in bijlage 4.

5.4 Link met Landschapsbiografie

Achtergrond

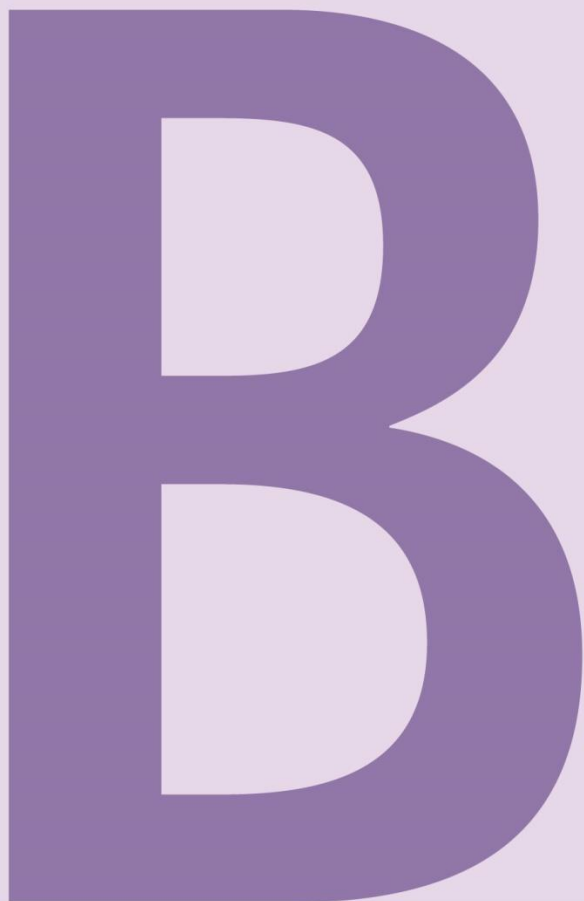
In opdracht van de Stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek wordt gewerkt aan een Landschapsbiografie. In de landschapsbiografie wordt het verhaal van het landschap op een samenhangende manier verteld. Kennis uit verschillende vakgebieden – zoals aardkunde, ecologie en historische geografie – wordt daarin bij elkaar gebracht, waarmee het verleden en heden van het landschap in beeld wordt

gebracht. De Landschapsbiografie is bedoeld als bouwsteen voor de landschapsvisie voor het gebied.

Link met de Omgevingsvisie

De Landschapsbiografie geeft een beschrijving van het ontstaan, de ontwikkeling en de huidige staat van het landschap. Het document vormt de opmaat voor een op te stellen Landschapsvisie voor de Drents-Friese grensstreek en bevat geen beleidskeuzes.

Het concept van de Landschapsbiografie is op 25 juni 2021 vastgesteld door de Stuurgroep Regionaal Landschap en is daarmee vrijgegeven voor openbaring. Op het moment van schrijven moet de Landschapsbiografie nog worden beoordeeld door de gemeenteraad. Vanuit de stuurgroep wordt beoogd om in het najaar van 2021 in gesprek te gaan met de inwoners van Westerveld. Op dit moment is het te vroeg om in te schatten of het waardevol is om de Landschapsbiografie – op termijn - als achtergronddocument te benoemen in de Omgevingsvisie. Daarmee zou het kunnen dienen als handvat en inspiratiedocument bij ruimtelijke initiatieven.

Bijlagen

Bijlage 1 – Opbrengst campagne Westerveld Natuurlijk

Bijlage 2 – Leefomgevingsfoto

Bijlage 3 – Trends en ontwikkelingen

Bijlage 4 – Beleidsanalyse

Bijlage 1 – Resultaten Campagne Westerveld Natuurlijk

Campagne, deel 1

DIT HEBBEN WE BIJ U OPGEHAALD

WESTERVELDSE TROTS

1. Saamhorigheid, dorpsgevoel
2. Natuur, ruimte en rust
3. Voorzieningen en verenigingen
4. Authentiek karakter
5. Toeristisch aantrekkelijk

U BENT ONDER ANDERE TROTS OP:

Brinken en dorpspleinen / Nationale parken / Bosrijke omgeving / Mooie zwembaden / Wandel- en fietsroutes / Prettige woonomgeving (mooi wonen) / Diversiteit aan cultuur, landschap en historie

DIT KAN VOLGENS U BETER

1. Aandacht voor de openbare ruimte
2. Aandacht voor de woningen
3. Aandacht voor de veiligheid in de omgeving
4. Aandacht voor de jongeren
5. Aandacht voor het milieu en de gezondheid

WAT KAN VOLGENS U ONDER ANDERE BETER:

Bermen en bomen onderhoud / Insectenhotels en biodiversiteit / Stoepten meer toegankelijk / Wegen en fietspaden onderhouden / Betaalbare woningen / Sociale- en huurwoningen / Speelvoorzieningen / Geen gaswinning / Gewasbeschermingsmiddelen / Mobiel bereik / Meer voorzieningen in de kleine kernen

"We hebben alle voorzieningen en wonen toch midden in prachtige natuur"

"Het is een gezellig dorp met leuke activiteiten in het dorpshuis"

"Ik voel mij als toerist hier helemaal thuis"

"Trots op cultuurlandschap en historie"

"Het dorp is een hechte gemeenschap in een prachtige bosrijke omgeving"

"Natuur is de reden om naar Westerveld te komen"

- + 19.345 inwoners
- + 20 campagedagen over heel Westerveld in de periode mei tot en met juli 2019
- + Op 26 locaties gestaan (markten, evenementen, sportvelden, zwembaden, scholen, supermarkten)
- + Bijna 1400 reacties: 700 ansichtkaarten, 700 reacties op straat
- 11% is ingevuld door toeristen, 89% door inwoners

Campagne, deel 2

DIT HEBBEN WE BIJ U OPGEHAALD

UW IDEE MET UW VOORBEELDEN

ECONOMIE

- **Mandelig Westerveld** het delen van spullen en goederen vanuit de circulaire gedachte
- **Meer jongeren woonachtig en werkzaam in Westerveld**, bijvoorbeeld door het oprichten van een groene universiteit, tiny houses mogelijk te maken, huisvesting bieden als ze iets betekenen voor ouderen
- **Meer jeugd in Westerveld**, bijvoorbeeld door sociale woningen, voldoende werkgelegenheid, schoolfaciliteiten, verbeteren van bereikbaarheid
- **De mobiliteit en bereikbaarheid in Westerveld verbeteren** Shuttle project, vervoer en dienstverlening op elkaar afstemmen
- **Westerveld wordt de vakantieplek voor gezinnen met kinderen tussen 12-18 jaar**, bijvoorbeeld door digitale bereikbaarheid te verbeteren
- **Kleinschalig en biologisch boeren**, door lokale producten lokaal te verkopen, door biologische en lokale winkels of het opzetten van een proefhulp

SOCIAAL

- **Samenlevingsmaatschappij** onder andere door aandacht voor vrijwilligers en mantelzorgers
- **Behoud dorpshuizen** zowel voor informatievoorziening als ontmoeting
- **Levensloopbestendige gemeente** bijvoorbeeld door een knarrehof, door kangoerewoningen en gelijkvloerse woningen en door een wooncombinatie van starters en ouderen
- **Een gezonde omgeving die jonge gezinnen aantrekt** door aandacht te hebben voor sport en een gezonde leefomgeving
- **Westerveld als beweegtuin van Noord-Nederland**, door sportevenementen door het hele jaar te organiseren, wandel-, fiets- en MTB-routes te koppelen en verenigingen te verbinden
- **Aantrekkelijke woonomgeving voor jong en oud**, door goed openbaar vervoer, veilige en toegankelijke wegen en goede voorzieningen

DUURZAAM

- **Westerveld heeft hét voedselbos van Nederland**, als gezamenlijke moestuin waarin jong en oud samen werken aan onderhoud, kennis en recepten, een lokale winkel voor uitrul van producten of als voedselbank
- **Een zelfvoorzienende en vitale gemeente op het gebied van landbouw en voedselvoorziening** hiervoor is kennisoverdracht en samenwerking noodig
- **Energie neutraal Westerveld** op elk dak zonnepanelen, keten van kleine windmolens en energie opslaan
- **Groenste gemeente van Noord-Nederland**, bijvoorbeeld door ecologisch maatschappelijk, pilot voor minder gewasbeschermingsmiddelen, beschermen van essen en opstarte steendreef
- **Balans tussen natuur, boer en burger**, minder moeren, wilde kuren, oude modellees voor onkruidbestrijding

Zie ook: <https://youtu.be/zpbaX-grPG8>

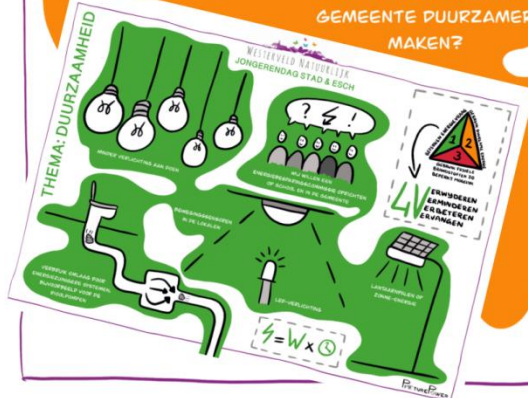
24 SEPTEMBER 2019

WESTERVELD NATUURLIJK JONGERENDAG STAD & ESCH

WE ZIJN ERG
BENIEUWD NAAR DE
IDEEËN VAN JONGEREN
OVER ONZE GEMEENTE

HOE KUNNEN WE ONZE
GEMEENTE DUURZAMER
MAKEN?

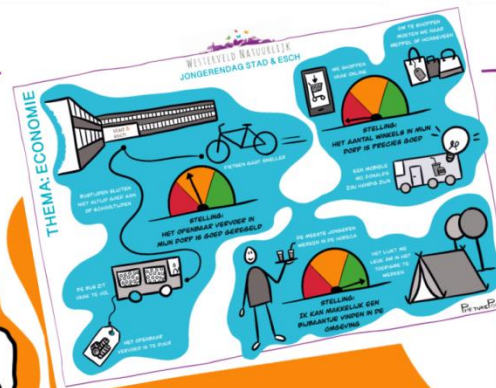

HOE WERKT HET
POLITIEKE SYSTEEM
IN NEDERLAND?

PUBQUIZ

HOEVEEL WEEET JIJ
OVER DE GEMEENTE
WESTERVELD?

PICTURE POWER

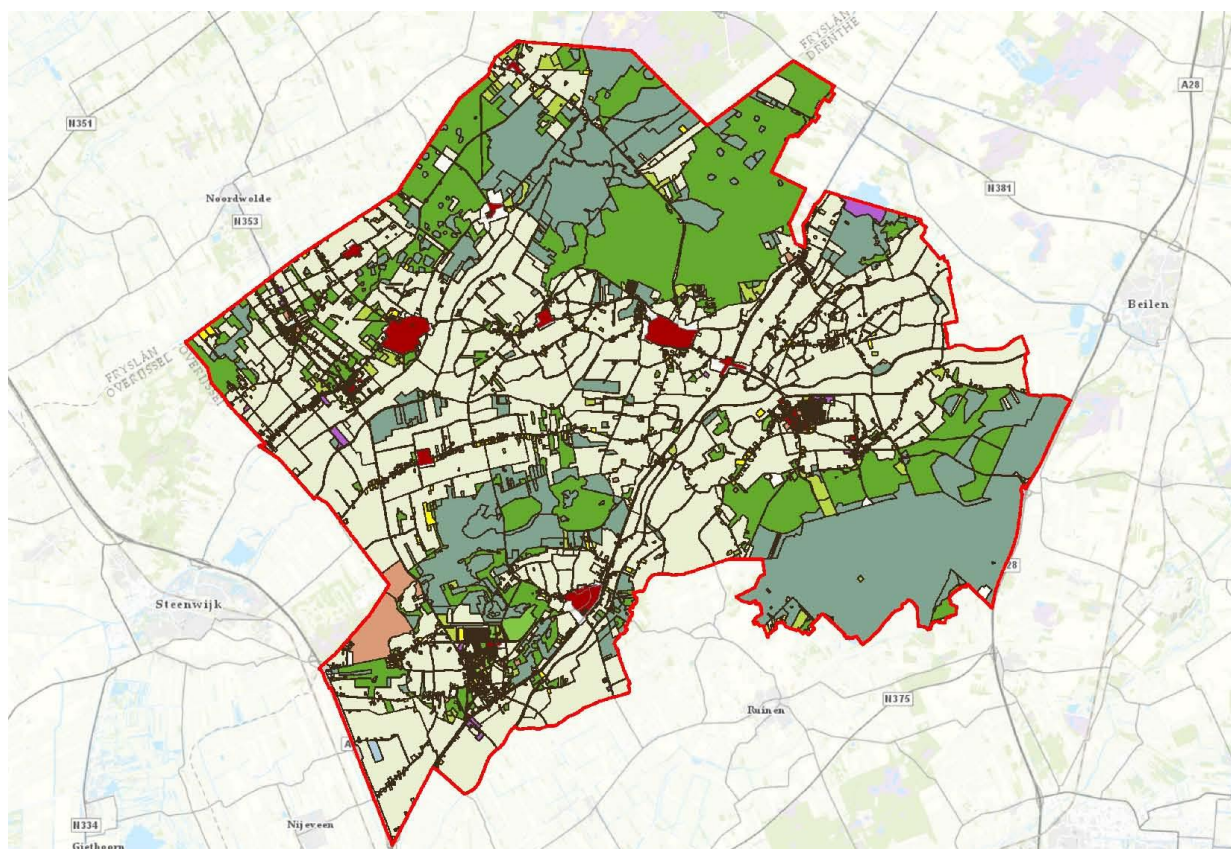
LEEFOMGEVINGSFOTO WESTERVELD

3 SEPTEMBER 2020

RUIMTE

LEEFOMGEVINGSFOTO
WESTERVELD

GRONDGEBRUIK

Wat ziet u?

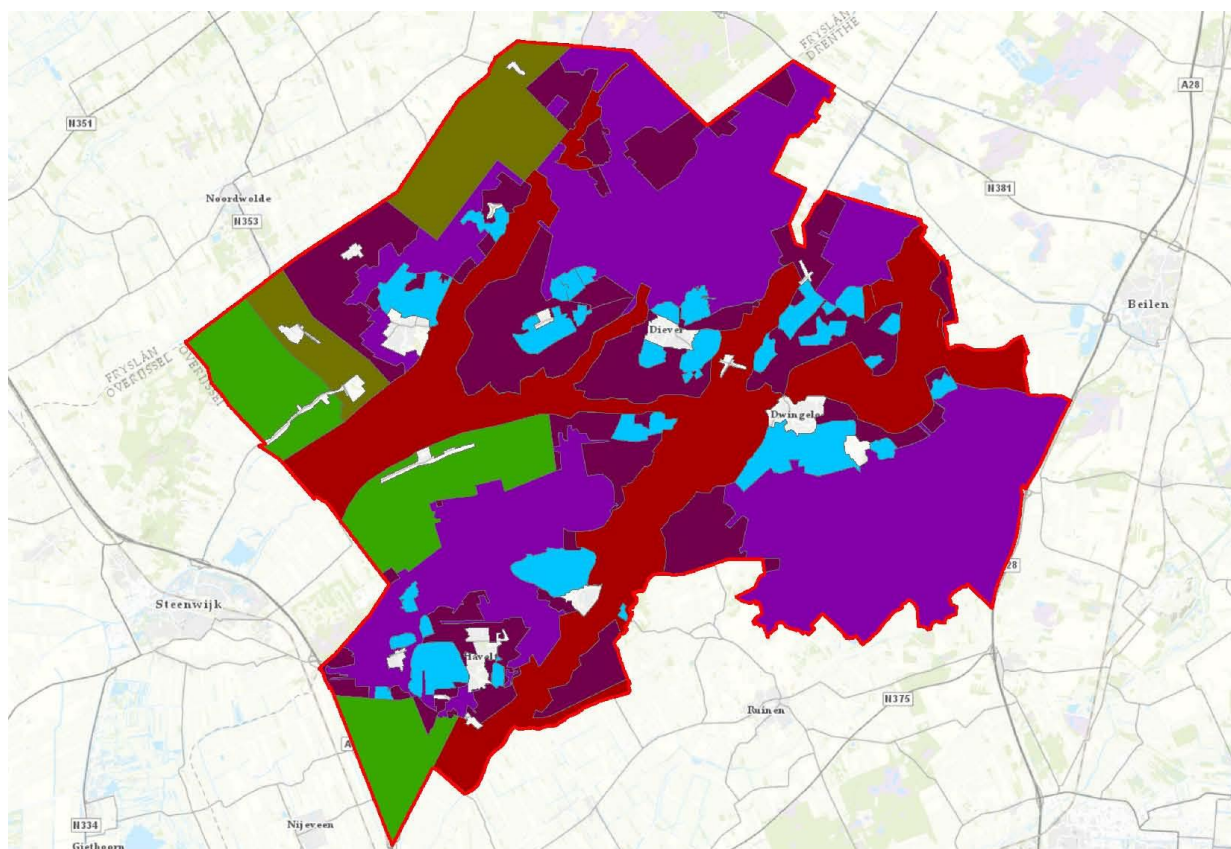
Op deze kaart ziet u het grondgebruik binnen de gemeente Westerveld, gebaseerd op de geldende bestemmingsplannen. De bebouwde kom van de kernen is als één vlak weergegeven voor de leesbaarheid van de kaart. In de interactieve kaart die later via een website wordt ontsloten, zijn deze functies wel opgenomen.

Legenda

- Gemeentegrens
- Wonen
- Agrarisch
- Bedrijvigheid
- Bos
- Natuur
- Recreatie
- Sport
- Verkeer
- Water
- Maatschappelijk
- Bebouwde kom

Bronvermelding

Bestemmingsplannen gemeente Westerveld

LANDSCHAP

Wat ziet u?

Op deze kaart ziet u de verschillende landschapstypen die voorkomen in de gemeente. Het landschap van de gemeente wordt ingedeeld op basis van occupatiegeschiedenis (invloed van de mens):

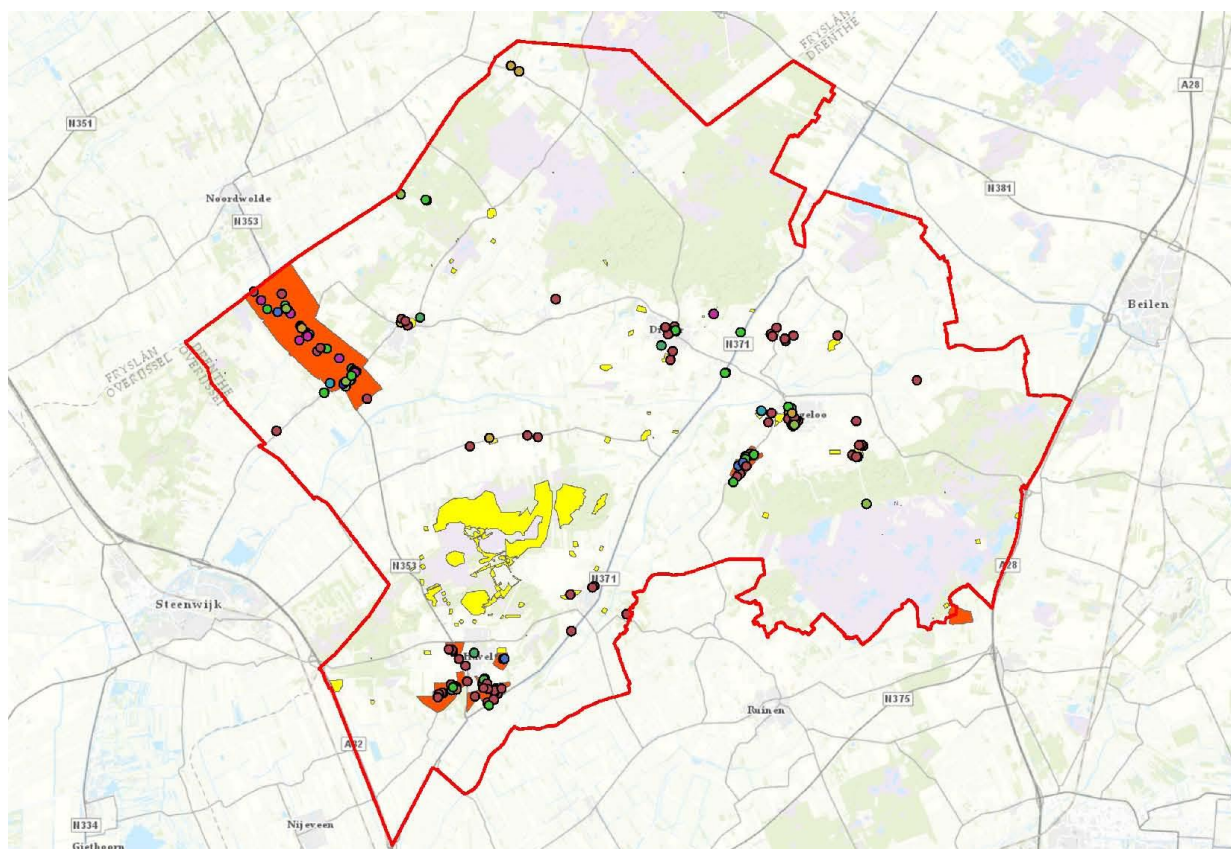
- esdorpenlandschap (bestaande uit beekdalen, veldgronden, essen en heideontginningen)
- wegdorpenlandschap
- ontginningskoloniën

Legenda

- Gemeentegrens
- Wegdorpen
- Ontginningskolonie
- Beekdal
- Veldgronden
- Essen
- Heideontginning

Bronvermelding

Landschapsontwikkelingsplan Westerveld

ERFGOED EN ARCHEOLOGIE

Wat ziet u?

Op deze kaart ziet u een aantal waarden die vanuit erfgoed van belang zijn, zoals AMK-terreinen (behoudenswaardige archeologische terreinen), beschermde dorpsgezichten en rijksmonumenten. Op de kaart Landschap (zie eerder in dit document) zijn de landschapstypen die voorkomen in de gemeente ingedeeld op basis van cultivering van het landschap. Deze kaart geeft dus ook in belangrijke mate de cultuurhistorie van de gemeente weer. Samen met de kaart Landschap, geeft de kaart op deze pagina een indruk waar de belangrijke erfgoedwaarden voorkomen in de gemeente.

In de GIS-omgeving die bij deze leefomgevingsfoto wordt gemaakt, zijn alle erfgoedwaarden opgenomen.

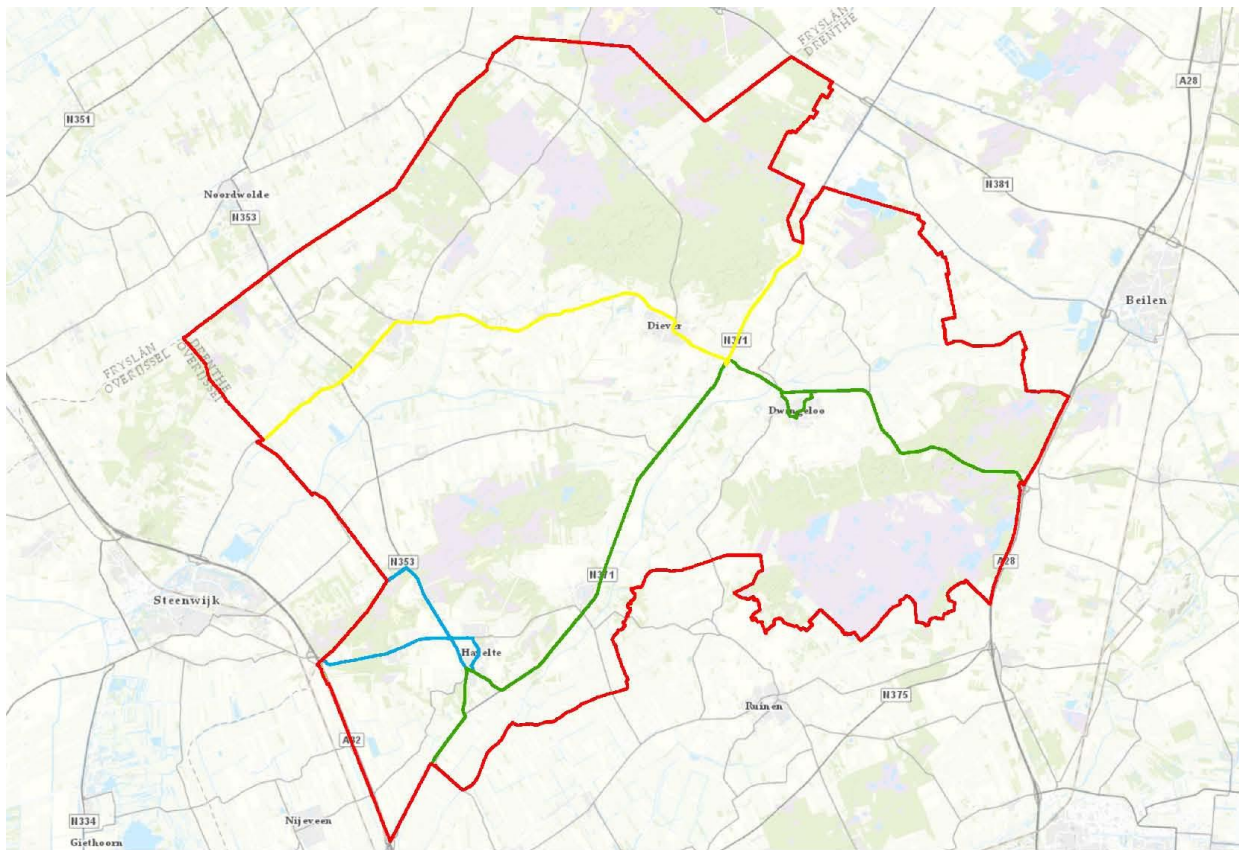
Legenda

- Gemeentegrens
- AMK terreinen
- Stads- en dorpsgezichten

Rijksmonumenten

- Agrarische gebouwen
- Gebouwen, woonhuizen
- Horeca-instellingen
- Kastelen, landh. ed.
- Kerkelijke gebouwen
- Liefdadige instell.
- Losse objecten, ed.
- Molens
- Openbare gebouwen
- Weg- en waterwerken

Bronvermelding
Gemeente Westerveld

OPENBAAR VERVOER

Wat ziet u?

Door de gemeente Westerveld lopen drie buslijnen, buslijn 20, 28 en 48. Buslijn 20 is de lijn van Assen naar Steenwijk en Meppel. Deze lijn komt door de dorpen Geeuwenbrug, Dieverbrug, Diever, Wapse, Vledder en Nijensleek. Buslijn 28 is de lijn van Beilen naar Meppel. Deze lijn rijdt door Lhee, Dieverbrug, Dwingeloo, Uffelte, Havelte en Havelterbrug. In Dieverbrug is een busstation waar overgestapt tussen buslijn 20 en 28. Als laatste loopt buslijn 48 door de gemeente. Dit is de lijn van Havelte naar Steenwijk.

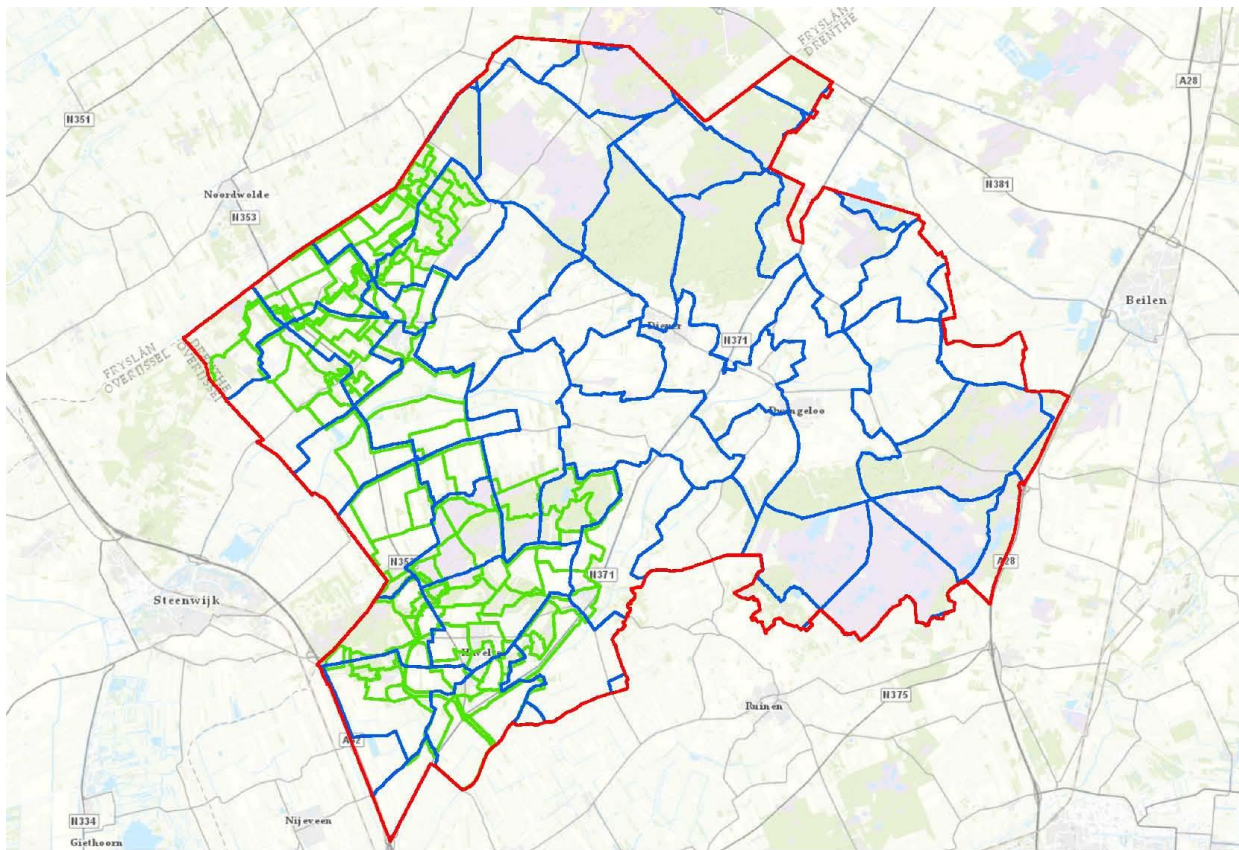
Wat valt op?

De vier grote kernen in de gemeente zijn door middel van een buslijn ontsloten. Ook veel kleinere kernen beschikken over een bushalte. Van de 26 dorpen in de gemeente hebben 14 dorpen geen directe toegang tot het openbaar vervoer.

Legenda

- Gemeentegrens
- Buslijn 20
- Buslijn 28
- Buslijn 48

Bronvermelding
Qbuzz.nl

FIETS- EN WANDELNETWERK

Wat ziet u?

Door de gemeente Westerveld loopt een uitgebreid fiets- en wandelnetwerk. Voor een deel van de gemeente is het wandelnetwerk nog niet in kaart gebracht. Dit staat op de planning voor de komende jaren.

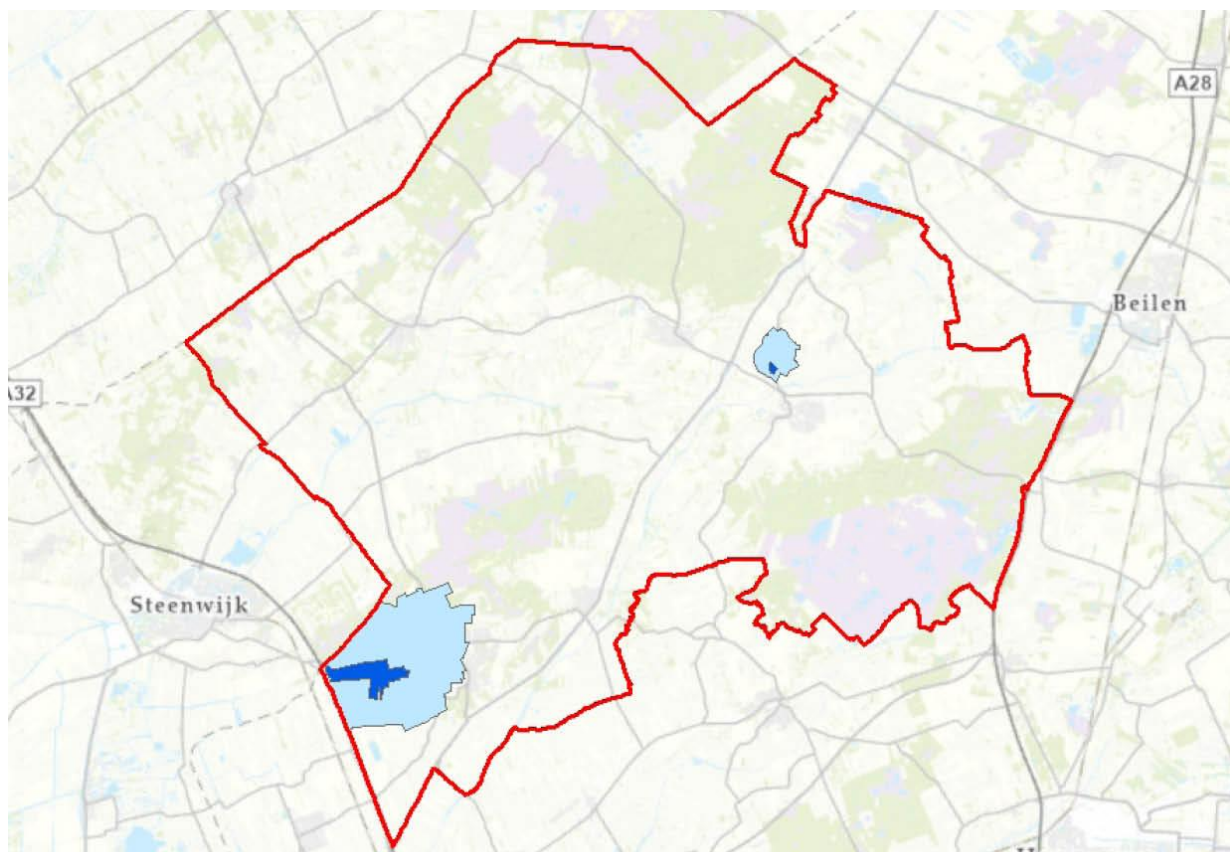
Wat valt op?

De gemeente Westerveld beschikt over een volledig dekkend fietsnetwerk en de meeste kernen zijn verbonden aan een fiets- en/of wandelnetwerk.

Legenda

- ▬ Gemeentegrens
- ▬ Fietsnetwerk
- ▬ Wandelnetwerk

Bronvermelding
Fietsplatform.nl

WATERWIN- EN WATERBESCHERMINGSGEBIEDEN

Wat ziet u?

Bovenstaande kaart bevat de waterwingebieden en de grondwaterbeschermingsgebieden. De provincie beschermt de gebieden waar drinkwater gewonnen wordt uit grondwater en oppervlaktewater. Dit zijn grondwaterbeschermingsgebieden. In deze gebieden gelden beperkingen, zoals het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, het in de bodem lozen van afvalwater, het opslaan van afvalstoffen of het toepassen van systemen voor Warmte Koude opslag (WKO).

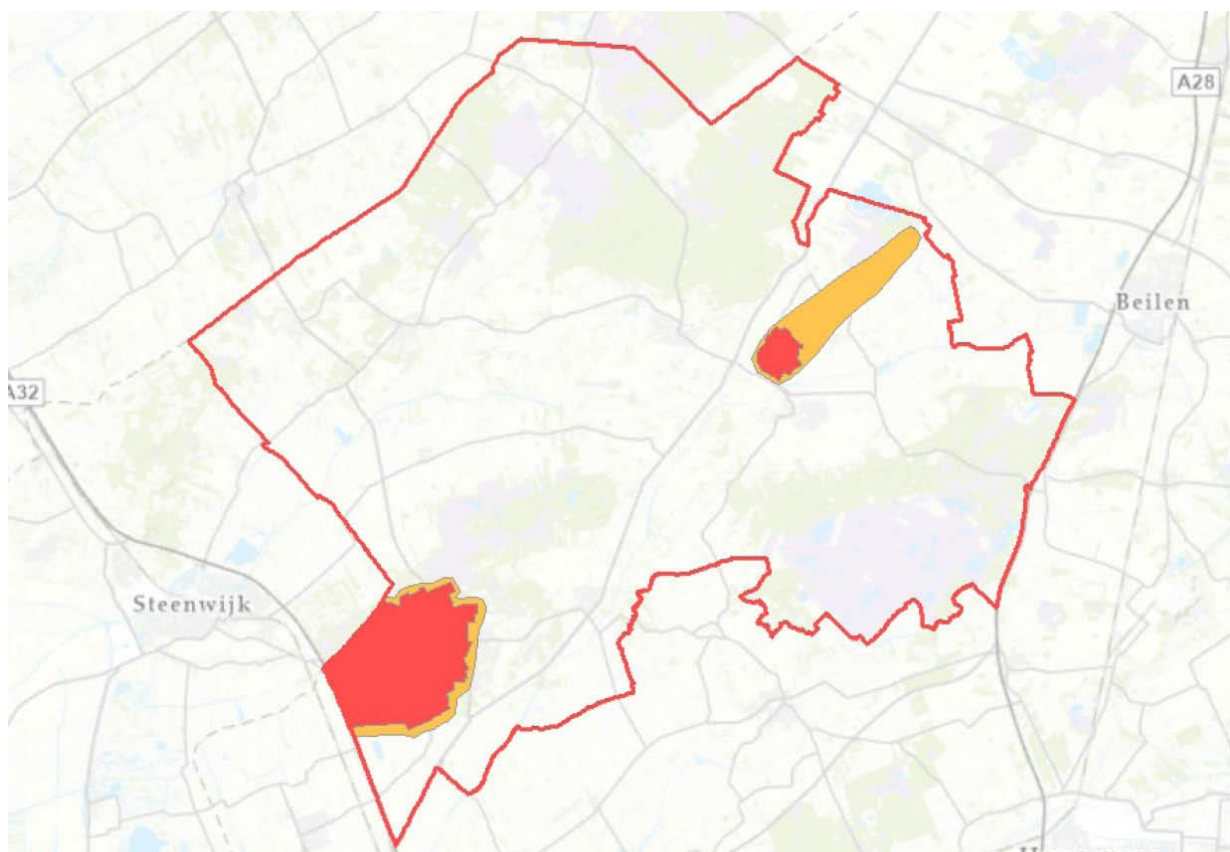
Wat valt op?

Er zijn primair twee gebieden binnen de gemeente die bescherming kennen voor het aspect water. De kwetsbare winning Leggeloo en de aanvullende strategische voorraad (ASV, reservering voor drinkwatervoorziening) Darperweide.

Legenda

- Gemeentegrens
- Waterwingebied
- Grondwaterbeschermingsgebied

Bronvermelding
WMD

RESTRICTIEGEBIEDEN

Wat ziet u?

Bovenstaande kaart bevat de verbods- en restrictiegebieden voor bodemenergie. De Provinciale Omgevingsverordening (POV) regelt de bescherming van het (grond)water. In deze gebieden gelden beperkingen, zoals het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, het in de bodem lozen van afvalwater, het opslaan van afvalstoffen of het toepassen van systemen voor Warmte Koude opslag (WKO).

Wat valt op?

Er zijn primair twee gebieden binnen de gemeente die bescherming kennen voor het aspect water. De kwetsbare winning Leggeloo en de aanvullende strategische voorraad (ASV, reservering voor drinkwatervoorziening) Darperweide.

Legenda

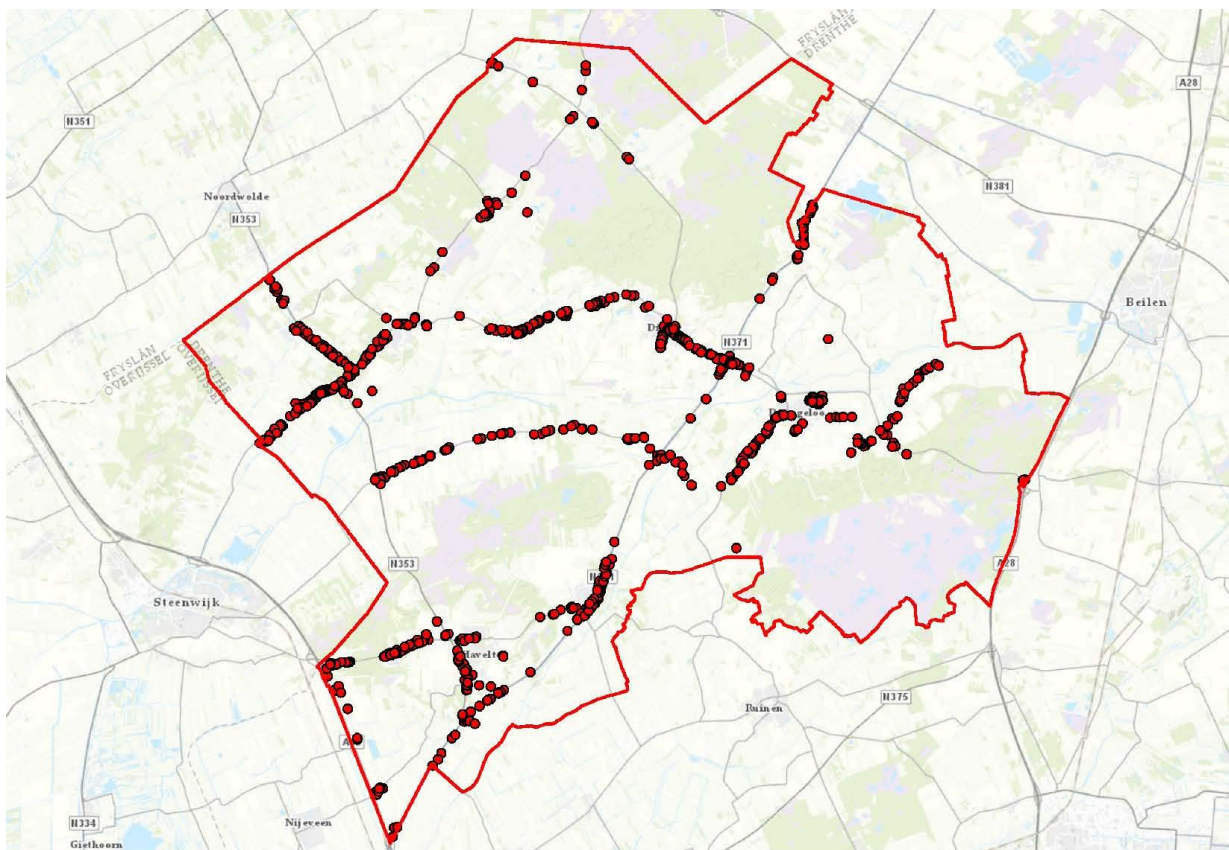
- Gemeentegrens
- Restrictiegebied bodemenergie zone 2
- Restrictiegebied bodemenergie zone 2

Bronvermelding
WMD

A solid, deep purple rectangular background that fills the upper portion of the page.

MILIEU

LEEFOMGEVINGSFOTO
WESTERVELD

GELUID

Wat ziet u?

Op basis van de totale geluidbelasting veroorzaakt door wegen en bedrijven, is bepaald wat de geluidbelasting is op de woningen in de gemeente. Op deze kaart zijn de woningen weergegeven die binnen de categorieën matig, slecht en zeer slecht gelegen vallen.

De beschikbare informatie geeft een ruwe indicatie van de geluidskwaliteit en is niet geschikt om geluidsniveaus in het kader van de normstelling uit de Wet Geluidhinder te kunnen toetsen aan 'de geluidbelasting op de gevel'. Wel biedt de analyse op meer globale schaal een goed beeld van de geluidskwaliteit van eventuele aandachtsgebieden zoals woonkernen, natuur- en stiltegebieden.

Tabel 1. Aantallen woningen per geluid categorie

Lden	Beoordeling geluidskwaliteit	Aantal woningen (buitengebied)
< 45	Zeer goed	2647
45 - 50	Goed	3384
50 - 55	Redelijk	1474
55 - 60	Matig	697
60 - 65	Slecht	305
65 - 70	Zeer slecht	29

Wat valt op?

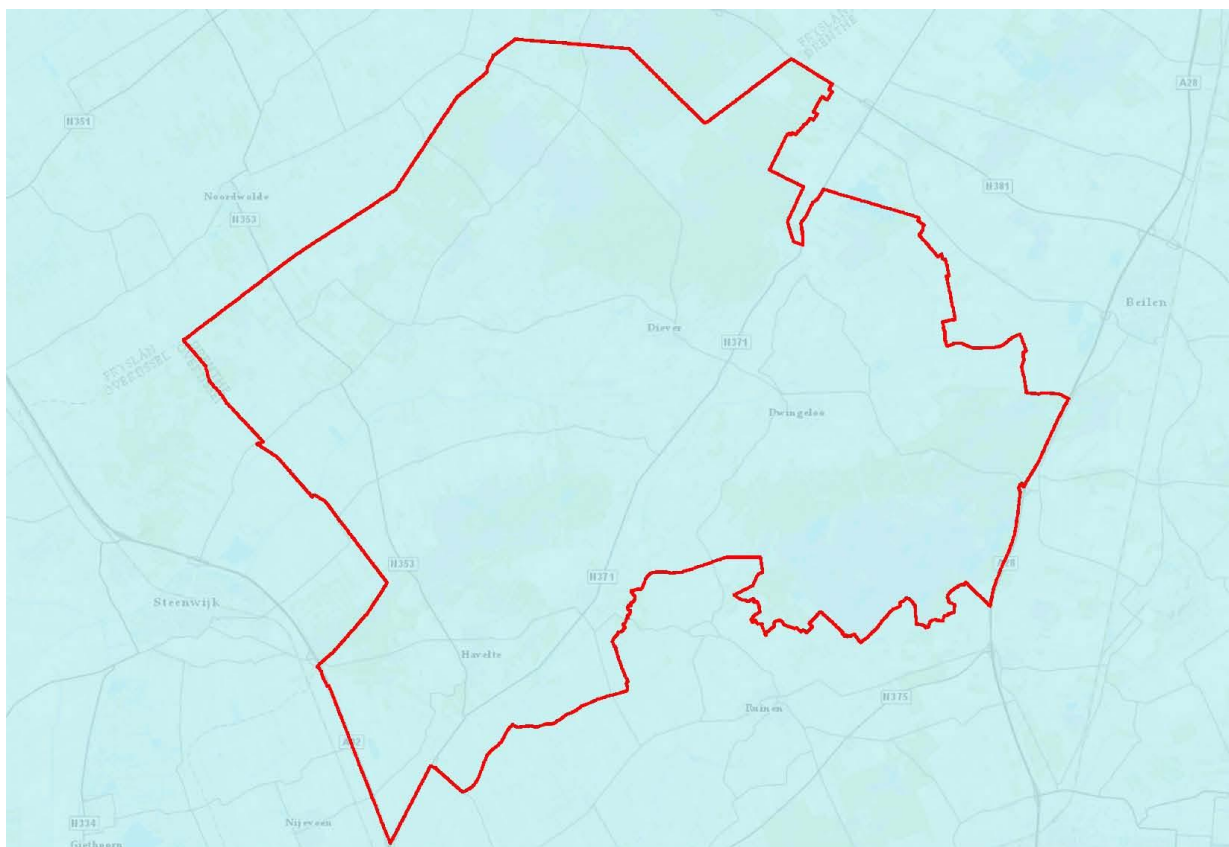
De meeste woningen die volgens de indeling geluidhinder ervaren zijn gelegen nabij de provinciale of grote gemeentelijk wegen. In Dwingeloo zijn ook een aantal woningen gelegen die, op basis van deze indicatie, mogelijk geluidhinder ervaren die wordt veroorzaakt door het bedrijventerrein.

Bronvermelding

Landschapsontwikkelingsplan Westerveld

Legenda

- Gemeentegrens
- Geluidgehinderde woningen

LUCHTKWALITEIT

Wat ziet u?

Op deze kaarten is de concentratie van fijnstof PM10 voor het jaar 2020 weergegeven. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel in fijnstofemissie geleverd door het wegverkeer. Er zijn in de gemeente geen kilometerblokken met een concentratie van < 18 µg/m³.

Wat valt op?

Ten opzichte van heel Nederland is de concentratie in Westerveld zeer laag. Voor fijnstof gelden de volgende normen:

- een jaargemiddelde concentratie van maximaal 40 µg/m³;
- een daggemiddelde concentratie van 50 µg/m³, die maximaal 35 dagen per jaar mag worden overschreden.

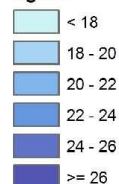
De jaargemiddelde concentratie in Westerveld ligt overal ruim onder de grenswaarde van 40 µg/m³. De World Health Organisation (WHO) houdt voor fijnstof een gezondheidskundige advieswaarde (MTR) aan van 20 µg/m³. Ook hier wordt aan voldaan.

Legenda

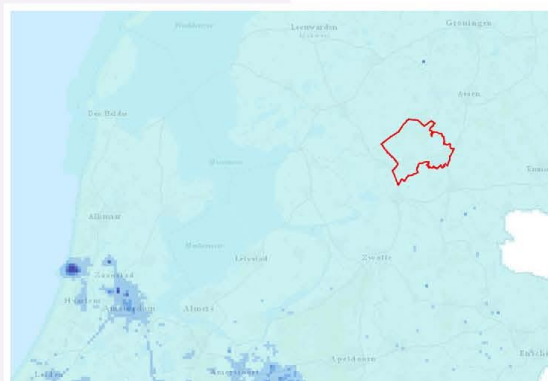
Gemeentegrens

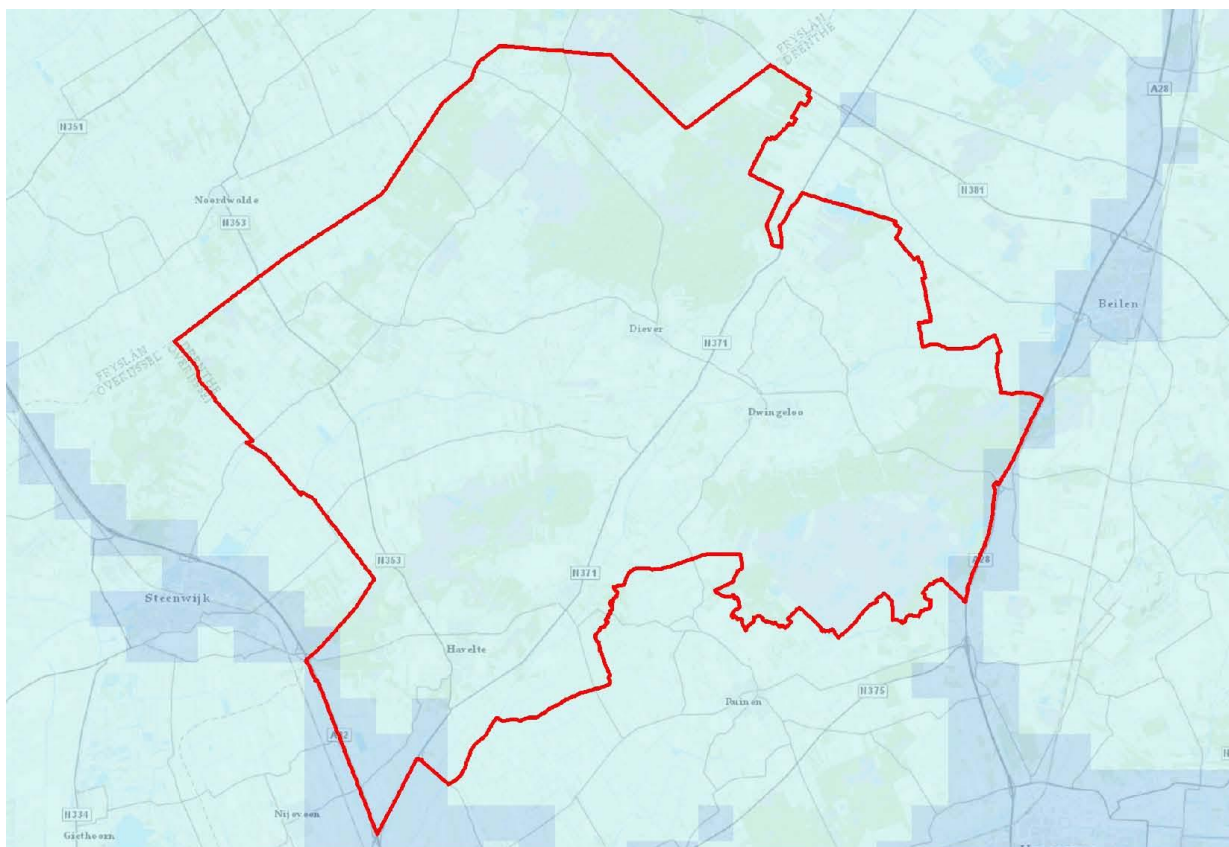
Fijnstof (PM10)

ug/m3

Bronvermelding
RIVM

LUCHTKWALITEIT STIKSTOFDIOXIDE (NO₂)

Wat ziet u?

Op deze kaarten is de concentratie van stikstofdioxide (NO₂) voor het jaar 2020 weergegeven. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel in stikstofdioxide geleverd door het wegverkeer. Er zijn in de gemeente kilometerblokken met een concentratie van maximaal 11 µg/m³ aanwezig.

Wat valt op?

Ten opzichte van heel Nederland is deze concentratie laag. Voor stikstofdioxide (NO₂) gelden de volgende normen:

- een jaargemiddelde concentratie van maximaal 40 µg/m³;
- een uurgemiddelde concentratie van maximaal 200 µg/m³, die maximaal achttien maal per kalenderjaar mag worden overschreden.

De jaargemiddelde concentratie ligt overal ruim onder de grenswaarde van 40 µg/m³. Deze grenswaarde is gelijk aan de advieswaarde van de World Health Organisation (WHO).

Legenda

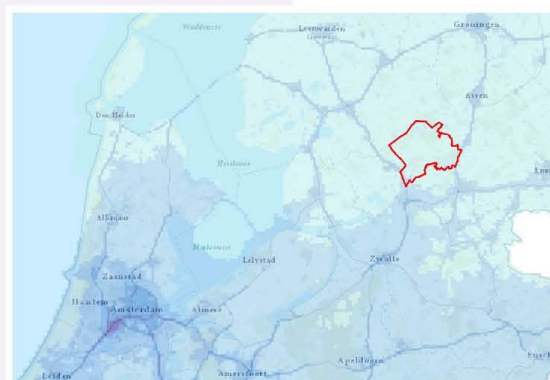
Gemeentegrens

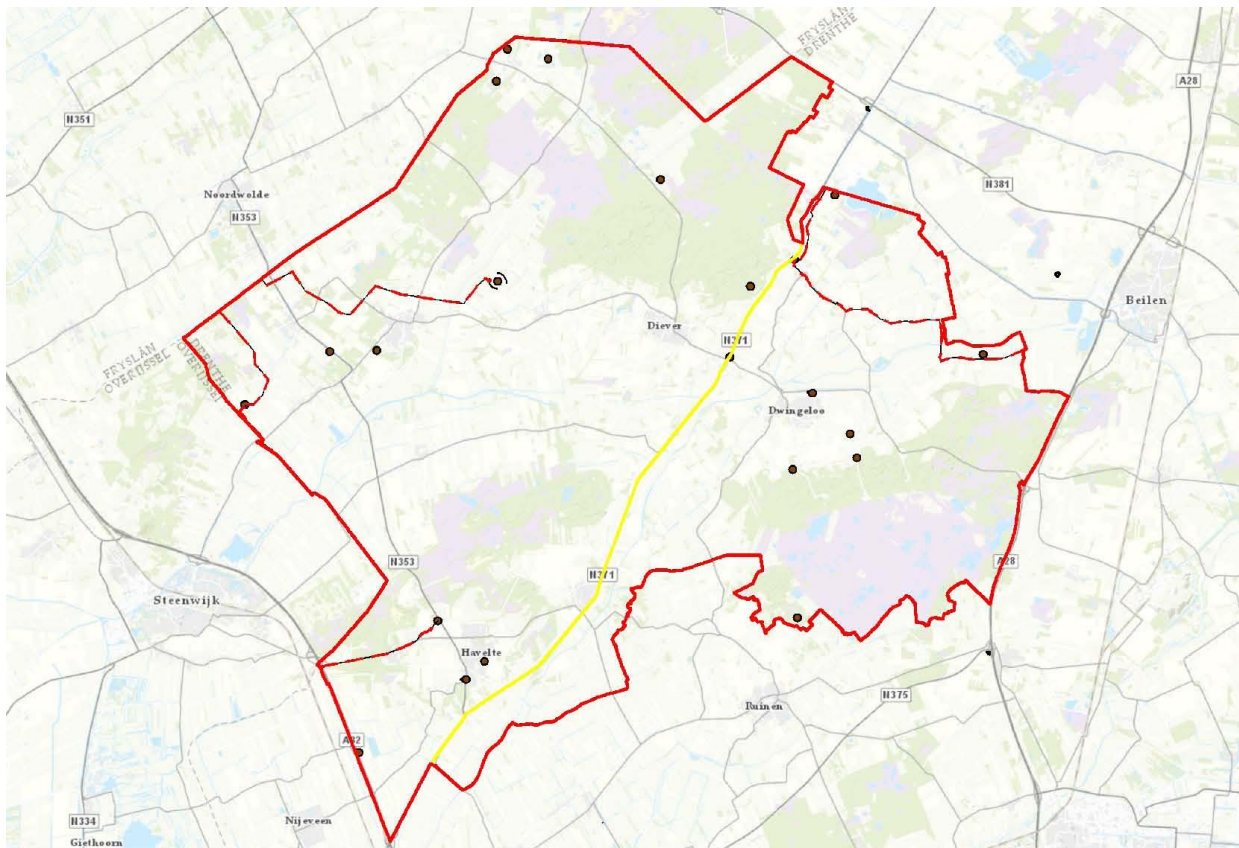
Stikstofdioxide (NO₂)

µg/m³

	< 10
	10 - 15
	15 - 20
	20 - 25
	25 - 30
	30 - 35
	>= 35

Bronvermelding
RIVM

EXTERNE VEILIGHEID

Wat ziet u?

Op de bijgevoegde kaart ziet u de transportroutes voor gevaarlijke stoffen, de buisleidingen en risicovolle inrichtingen in het kader van de externe veiligheid weergegeven. Op basis van de risicocontouren van deze bronnen is een analyse uitgevoerd hoeveel woningen binnen de plaatsgebonden risicocontour gelegen zijn. Sommige van deze bronnen beschikken ook over een invloedsgebied. Bij ontwikkelingen binnen deze gebieden is nadere verantwoording van het risico nodig. De invloedsgebieden zijn niet zichtbaar op deze kaart.

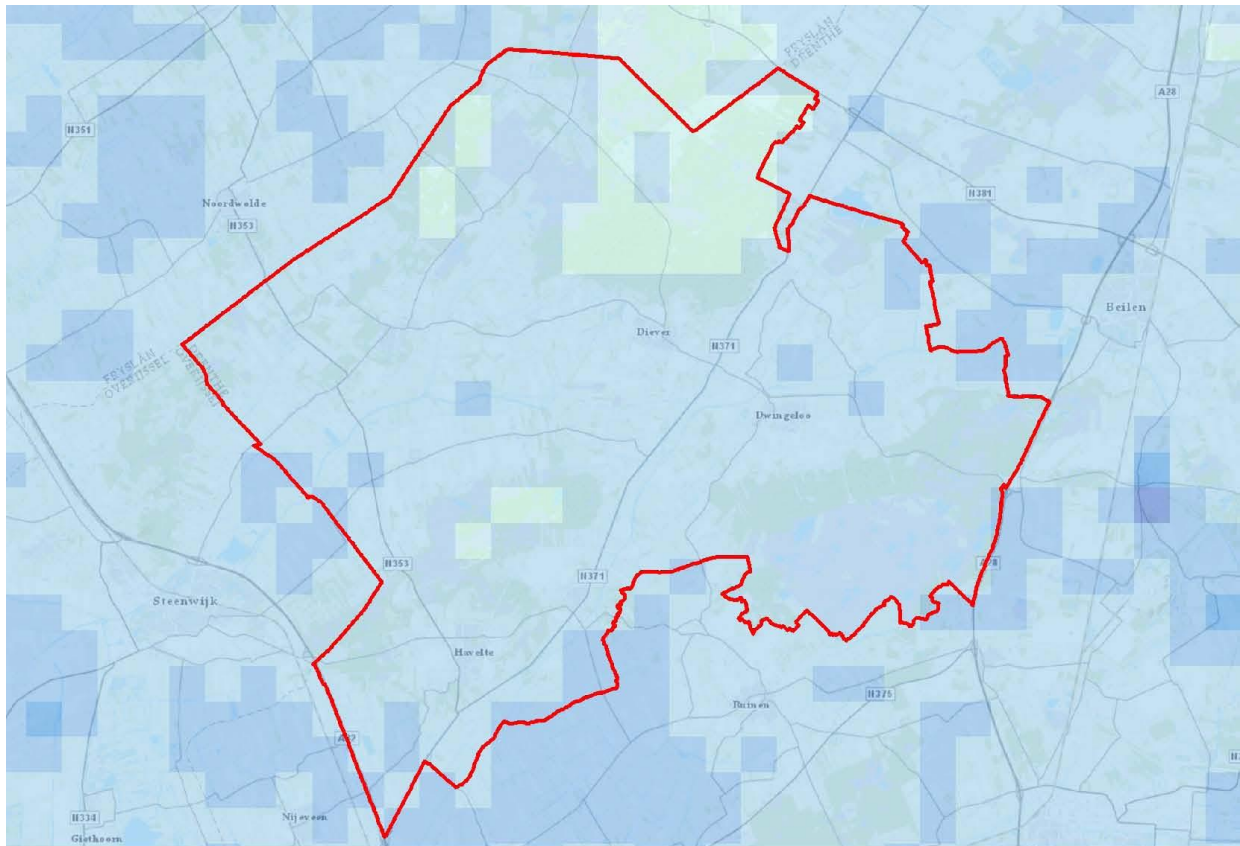
Wat valt op?

Zoals hierboven vermeld zijn de invloedsgebieden niet zichtbaar gemaakt op de kaart, de plaatsgebonden risicocontouren wel. Omdat deze relatief klein zijn en soms zelfs de grenzen van de risicobron niet overschrijden, zijn deze contouren op deze schaal haast niet te zien. Uit de analyse blijkt ook dat binnen de plaatsgebonden risicocontouren van de risicobronnen geen woningen gelegen zijn.

Legenda

- Gemeentegrens
- Transport provinciale weg
- Transport buisleidingen
- Transport buisleidingen buffer
- Inrichtingen
- Risicocontour 10⁻⁶

Bronvermelding
Risicokaart.nl

AMMONIAK (NH₃)

Wat ziet u?

Op deze kaarten is de concentratie van ammoniak (NH₃) voor het jaar 2018 weergegeven. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel in ammoniak geleverd door de veeteelt. Er zijn in de gemeente kilometerblokken met een concentratie van maximaal 13 µg/m³ aanwezig.

Wat valt op?

Ten opzichte van heel Nederland is deze concentratie laag tot gemiddeld. Om te beoordelen of de milieukwaliteit voldoende voor planten of ecosystemen is, moet ook de concentratie van andere stoffen, in het bijzonder stikstofoxide, meegewogen worden. Het is dus niet alleen ammoniak dat negatieve gevolgen heeft.

van 40 µg/m³. De World Health Organisation (WHO) houdt voor fijnstof een gezondheidskundige advieswaarde (MTR) aan van 20 µg/m³. Ook hier wordt aan voldaan.

Legenda

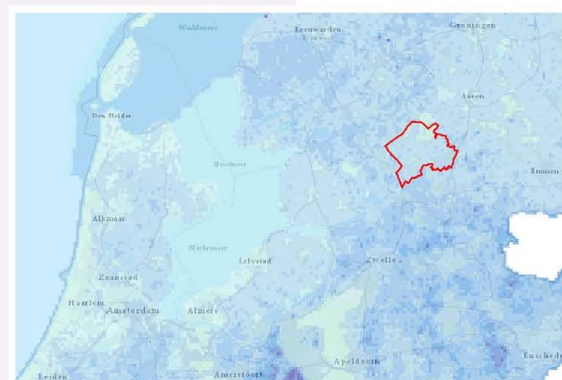
Gemeentegrens

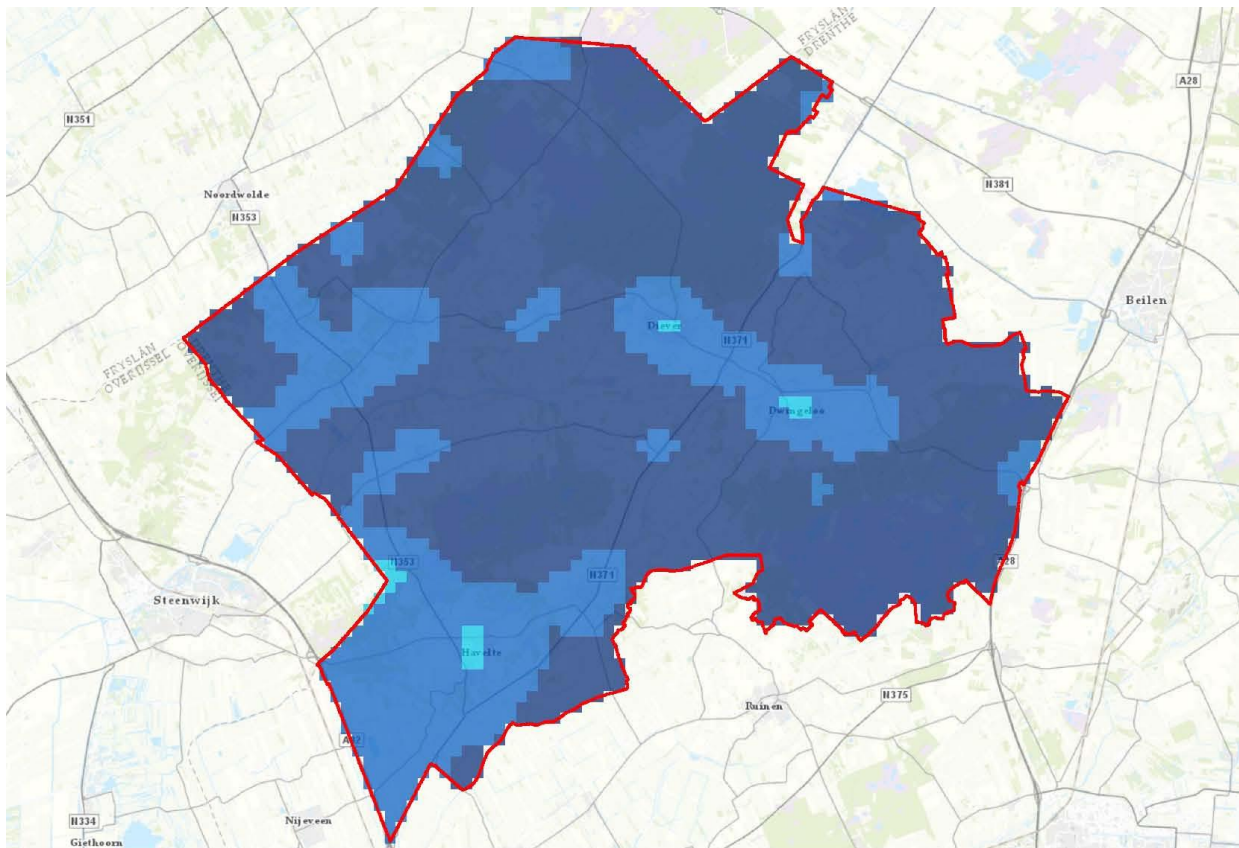
Ammoniak (NH₃)

ug/m³

	< 5
	5 - 10
	10 - 15
	15 - 20
	20 - 25
	25 - 30
	>= 30

Bronvermelding
RIVM

LICHT EN DONKERTE

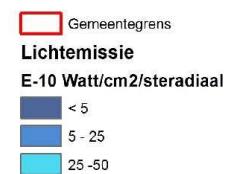
Wat ziet u?

Op de bijgevoegde kaart is de lichtemissie in de gemeente weergegeven. In de gemeente zijn een paar kilometervlakken met een emissie van maximaal 50 Watt per cm² per steradiaal in en rondom de dorpen gelegen.

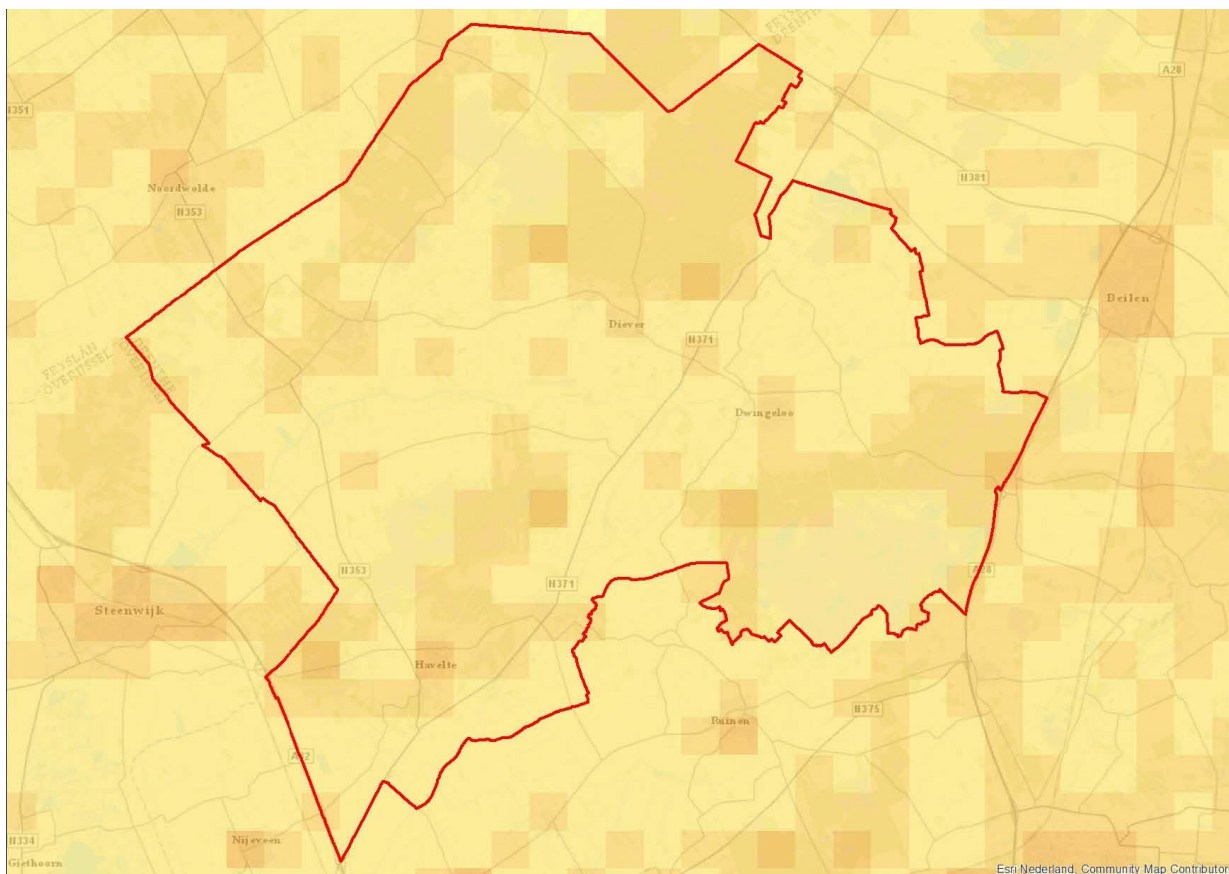
Wat valt op?

Ten opzichte van de rest van Nederland is het in de gemeente echt donker. Kilometerblokken met een maximale emissie van minder dan 5 Watt per cm² per steradiaal komen in Nederland niet veel voor, terwijl hier in een groot deel van Westerveld wel sprake van is.

Legenda

Bronvermelding
Fietsplatform.nl

DEPOSITIE STIKSTOF (N)

Wat ziet u?

Op deze kaarten is de depositie van stikstof (N) voor het jaar 2020 weergegeven. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel in stikstofdepositie geleverd door agrarische bedrijven. Er zijn in de gemeente kilometerblokken met een depositie van maximaal 2.200 mol per hectare per jaar.

Wat valt op?

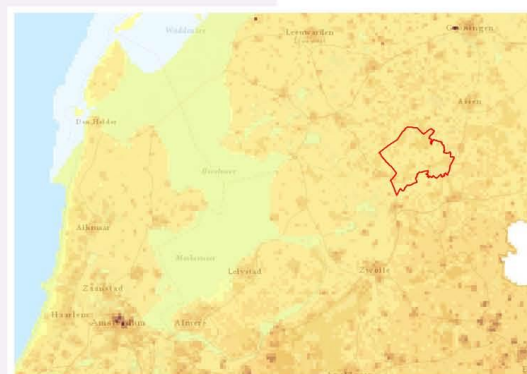
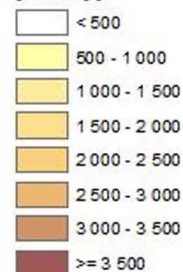
De jaargemiddelde depositie ligt op het gemiddelde van gemeentes in de noordelijke provincies.

Legenda

 gemeentegrens

Totale stikstofdepositie (N_{tot})

[mol/ha/jr]

Bronvermelding

RIVM en Atlas voor de leefomgeving

SOCIAAL/ECONOMISCH

LEEFOMGEVINGSFOTO

WESTERVELD

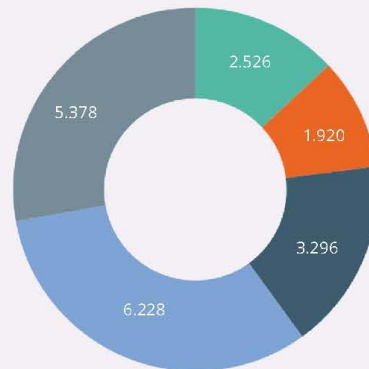
BEVOLKINGSOPBOUW

Inwoneraantal op 01-01-2020:

19.460

- 0-15 jaar
- 15-25 jaar
- 25-45 jaar
- 45-65 jaar
- 65 jaar eo

VOORZIENINGEN

Dorpshuizen

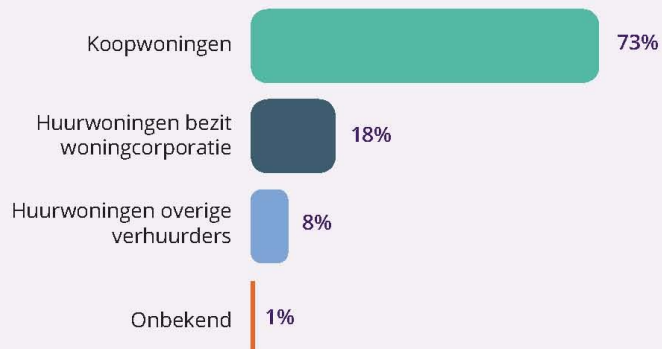
Wapse, Uffelte, Wilhelminaoord, Darp, Dwingeloo, Diever, Havelte, Wapserveen

WONEN

Gemiddelde WOZ-waarde
woningen 2016: €263.000

Aantal woningen: 8.515

GEZONDHEID

ERVAREN GEZONDHEID

Zeer goed tot goed:

80% van de volwassenen (19-64 jaar) en **66%** van de ouderen (65+) ervaart zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed

MANTELZORG EN VRIJWILLIGERSWERK

Circa 25% van de inwoners vanaf 19 jaar geeft mantelzorg
40% van de volwassenen doet vrijwilligerswerk

SPORTEN

64% van de volwassenen sport (Drenthe 61 %)

50% van de ouderen sport (Drenthe 43 %)

EENZAAMHEID

30% van de volwassenen en **36%** van de ouderen voelt zich wel eens eenzaam

5% van de volwassenen en **7%** van de ouderen voelt zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam

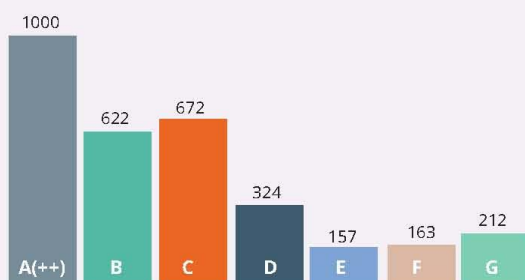
VEILIGHEID FYSIEKE OMGEVING

Van de volwassenen voelt **8%** zich 's avonds of 's nachts wel eens onveilig buiten (Drenthe 15%), voor ouderen geldt dit voor **12%** (Drenthe 14%)

DUURZAAMHEID

GELDIGE ENERGIELABELS WONINGEN WESTERVELD (AANTAL)

(Semi)publieke e-laadpunten per 1.000 inwoners: 1,0 (NL: 3,1)

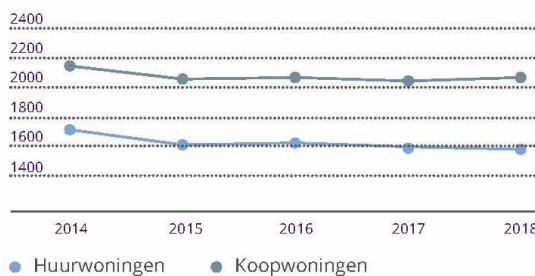
Woningen met zonnepanelen: 26,8 % (NL: 9,1 %)

Opwekken hernieuwbare energie: 4,7 % (NL: 6,8 %)

Bedrijfs- en personenauto's op aardgas en elektriciteit per 10.000 inwoners: 41 (NL: 125)

GEMIDDELD GASVERBRUIK WONINGEN Westerveld m³

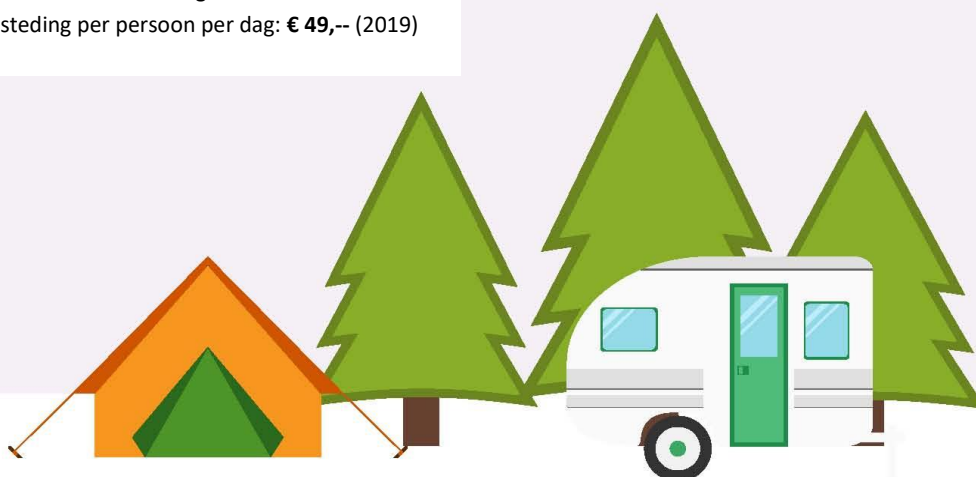

TOERISME

63 parken met bestemming recreatie (2019)

1.200.000 overnachtingen in 2019

Besteding per persoon per dag: € 49,-- (2019)

WERKEN

9.234 arbeidsplaatsen

Ongeveer **2/3** van de inwoners in Westerveld werkt niet in de gemeente maar elders in Nederland. Werkloosheidspercentage (ww) in 2019: **2,6 %** (NL 3,4 %).

WERKGELEGENHEID aantal werkzame personen

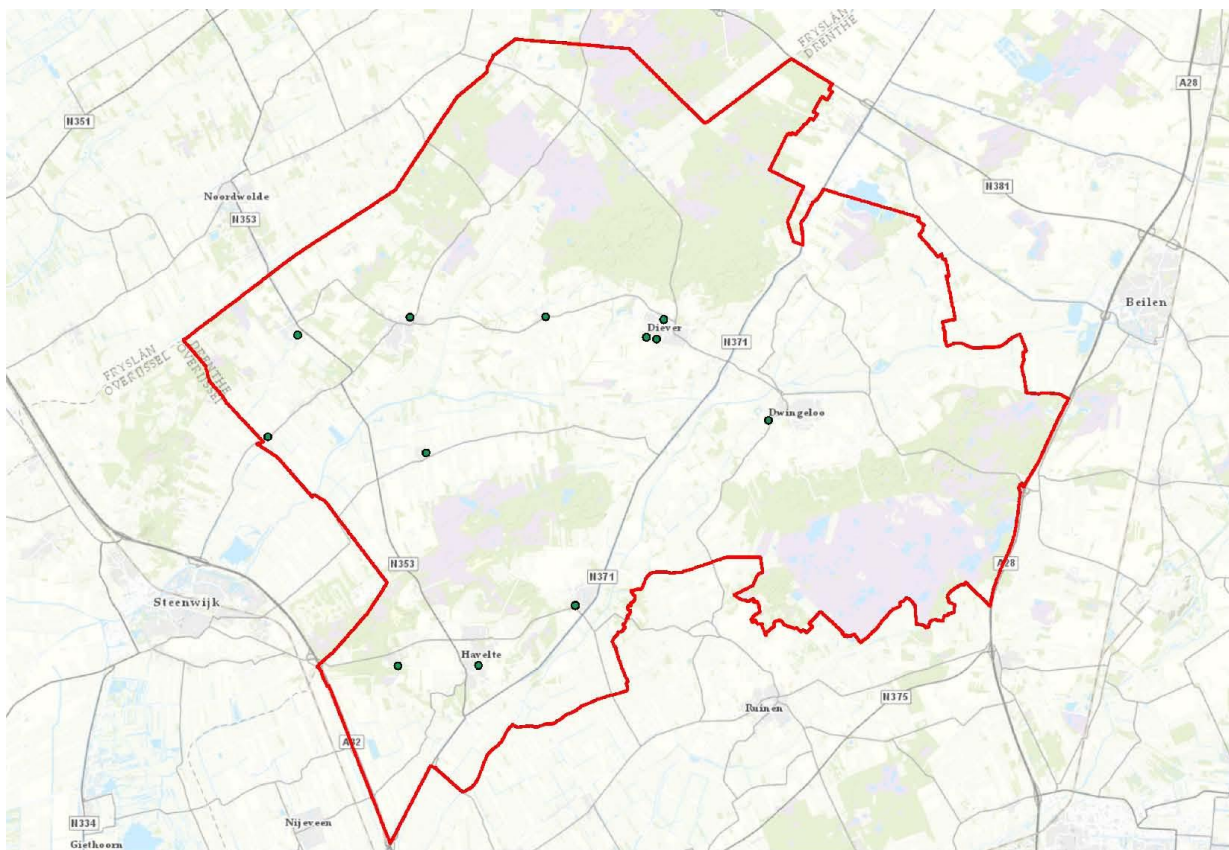
AANTAL BEDRIJVEN IN VERSCHILLENDE SECTOREN

• Landbouw, bosbouw en visserij	310
• Nijverheid en energie	300
• Handel en horeca	415
• Vervoer, informatie en communicatie	90
• Financiële diensten en onroerend goed	155
• Zakelijke dienstverlening	440
• Cultuur, recreatie en overige diensten	285

GEMIDDELD INKOMEN PER INWONER: 25.600 (NL: 26.000)

5,2 % Van de huishoudens in gemeente Westerveld heeft een inkomen op of rond het sociaal minimum (NL 7,1 %).

SCHOLEN

Wat ziet u?

Op deze kaart ziet u de locaties van de basisscholen en de middelbare school Stad & Esch in Dierver.

Legenda

- Gemeentegrens
- Scholen

Bronvermelding

- + Gemeente Westerveld
- + CBS
- + Waarstaatjegemeente.nl
- + Klimaatmonitor.databank.nl
- + GGD Drenthe

Bijlage 3 – Trends en ontwikkelingen

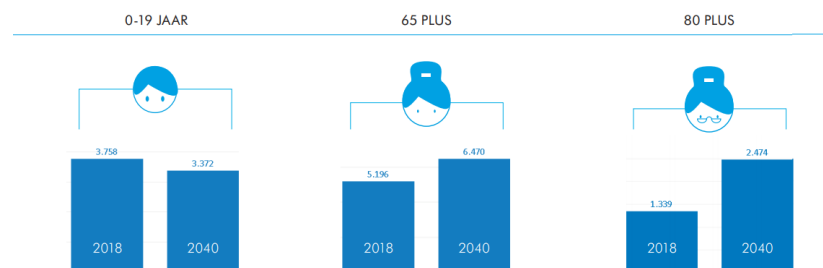
Het inzichtelijk maken van trends is een noodzakelijke stap richting het formuleren van integrale ambities en opgaven. Zij beschrijven de context waaruit een gedegen onderbouwing van de ambities en opgaven geformuleerd kunnen worden. Daarmee geven zij belangrijke ontwikkelingen weer voor de gemeente Westerveld.

1. Demografische en sociale trends

Demografie

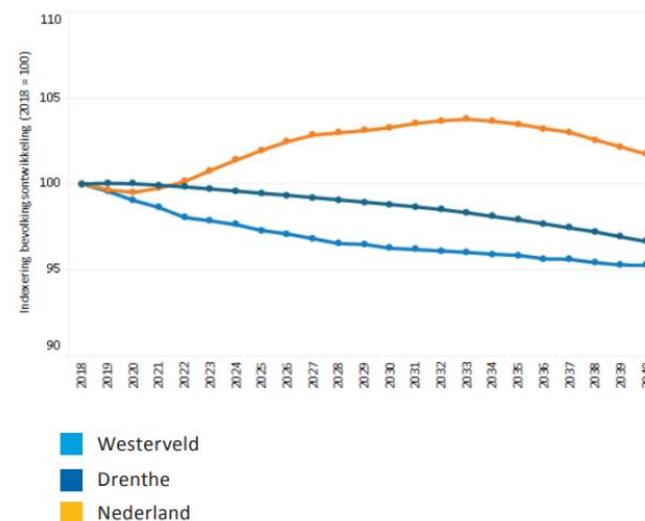
In een groot deel van Nederland neemt de groei van de bevolking af, in sommige delen van het land is er zelfs sprake van bevolkingskrimp. Een aantal Drentse gemeenten hebben hier al mee te maken. Opvallend voor de gemeente Westerveld is dat het aantal inwoners redelijk stabiel is, maar met een verschuiving in de leeftijdsopbouw. Sinds 1998 is de bevolking toegenomen met 4%: van 18.497 in 1998 naar 19.348 in 2019. Er wordt een daling verwacht naar circa 18.000 in 2040 (krimp van bijna 4,7%).

In de laatste decennia is de leeftijdsopbouw veranderd en ook in de komende twee decennia worden veranderingen verwacht. Waar het aantal inwoners in de leeftijdscategorie 0-19 jaar afneemt (ontgroening), groeit het aantal inwoners in de leeftijdscategorieën 65+ en 80+ (vergrijzing).

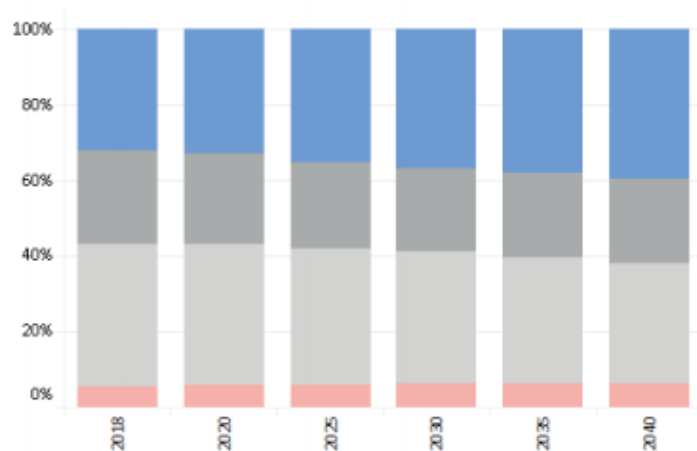

Bevolkingsopbouw Westerveld 2018 en 2040 (Trendbureau Drenthe)

Verder is sprake van verandering in type huishoudens. Er zal de komende jaren sprake zijn van huishoudensverdunding: steeds minder personen per huishouden. Er is sprake van een groei van eenpersoonshuishoudens en een afname van gezinnen met kinderen.

Bevolkingsontwikkeling Westerveld tot 2040 (Trendbureau Drenthe)

■ Alleenstaand
 ■ Paar met kind(eren)
 ■ Paar zonder kinderen
 ■ Eenouderhuishouden

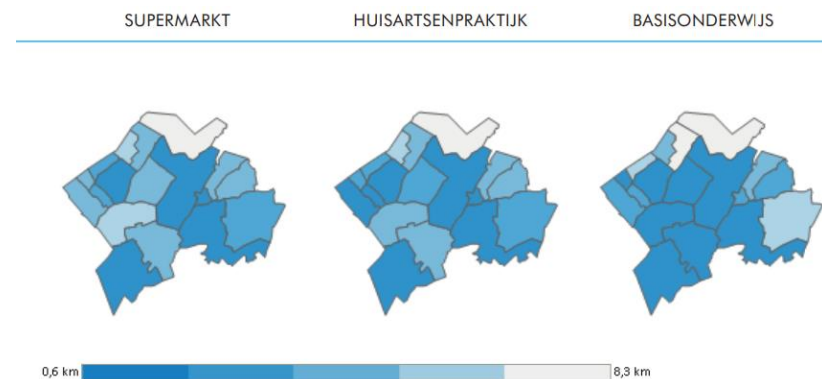
Huishoudensontwikkeling Westerveld tot 2040 (Trendbureau Drenthe)

Sociaal

Gezondheid en vitaliteit is een thema dat meer aandacht krijgt in de samenleving en wordt gelinkt aan de fysieke leefomgeving. Ook in de gemeente Westerveld is er aandacht voor gezondheid in de fysieke leefomgeving (zie ook het hoofdstuk 'Waar werken we al aan?' voor het huidige beleid).

Door GGD Drenthe is een gezondheidsmonitor voor de gemeente Westerveld uitgevoerd, waarin gezondheidsfactoren zijn opgenomen. Uit de monitor blijkt dat de gemeente op veel thema's neutraal scoort, zoals alcoholgebruik, bewegen en sport, overgewicht, ervaren veiligheid en geur- en geluidhinder. Verder 'scoort' de gemeente positief op het gebied van vrijwilligerswerk en op de fysieke leefomgeving omdat deze gezond gedrag stimuleert, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van veilige loop- en fietsroutes en plekken om te sporten en te spelen. Een negatieve afwijking van het gemiddelde is de nabijheid van

voorzieningen. Dit betekent dat inwoners relatief lang moeten reizen om bij een voorziening te komen.

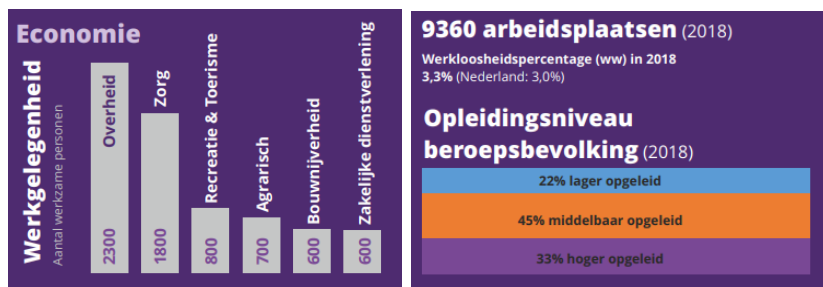
Afstand tot voorzieningen Westerveld (Trendbureau Drenthe)

Het percentage mantelzorgers in Westerveld is 17,8% en ligt ten opzichte van het Drentse gemiddelde hoger (14,6%). De verwachting is dat door vergrijzing er een toenemende vraag is naar zorg en ondersteuning, ook wat betreft mantelzorg (Trendbureau Drenthe).

Eenzaamheid is één van de factoren die bepaalt hoe inwoners de leefbaarheid van een gebied ervaren. Door GGD Drenthe (2016) is onderzoek gedaan naar eenzaamheid in Drenthe. Uit het onderzoek blijkt dat het aandeel mensen dat zich in meer of mindere mate eenzaam voelt, in Drenthe rond de 40% ligt. Voor 19- tot 65-jarigen is dit 39% en voor de 65-plussers 45%. De afgelopen 10 jaar is dit percentage voor beide leeftijdsgroepen gestegen. In de gemeente Westerveld is de mate van eenzaamheid ten opzichte van andere Drentse gemeenten het laagst. Wel zijn er in de gemeente een aantal dorpen waar het eenzaamheidspercentage hoger is dan gemiddeld. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat er in de grote tot middelgrote dorpen een hoge kans op eenzaamheid wordt verwacht en een groot aantal eenzame personen. Dit zijn: Havelte, Dwingeloo, Diever, Vledder, Uffelte, Wilhelminaoord en Darp. Ook Frederiksoord valt in dit onderzoek op omdat zij de grootste kans op eenzaamheid laat zien.

2 Economische trends

De sector met de meeste arbeidsplaatsen in de gemeente Westerveld is de overheid. Dit heeft onder andere te maken met de werkgelegenheid die de kazerne in Havelte en de gemeente biedt. Een andere grote sector is de zorg. De verwachting is dat de werkgelegenheid in deze sectoren redelijk stabiel blijft. De sector landbouw is op lange termijn minder stabiel, het aantal arbeidsplaatsen in deze sector neemt af door automatisering, verbeterde techniek, schaalvergroting en bedrijfsbeëindiging.

Cijfers economie (DNA gemeente Westerveld)

Wat betreft werkloosheid en armoede staat de gemeente Westerveld er relatief goed voor: de werkloosheid is 2,6% (landelijk 3,4%). Dit beeld verschilt echter per sector en kern.

3 Trends rond klimaat en verduurzaming

De verandering van ons klimaat heeft geleid tot een groot besef dat we duurzamer moeten omgaan met onze aarde en de (fossiele) grondstoffen. De klimaatverandering is merkbaar in de zeespiegelstijging en door de temperatuurstijging die hetere zomers met zich meebrengt en langere periodes van droogte. In Nederland is de gemiddelde temperatuur sinds 1900 met 1,9 °C gestegen. Ook periodes met extreme neerslag nemen toe. De opwarming van de aarde is het gevolg van de toename aan broeikasgassen. Dat maakt dat nu veel aandacht is voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en in het bijzonder CO₂, zoals dat in het landelijke Klimaatakkoord is vastgelegd.

In Westerveld is er aandacht voor verduurzaming en het zoeken naar nieuwe vormen van energiewinning (zon, wind) en mobiliteit om het verbruik van fossiele brandstoffen te verminderen. Dat is te zien in de veranderende energievoorziening in de gemeente. Het gebruik van hernieuwbare energiebronnen neemt toe en het gebruik van fossiele energiebronnen neemt af.

Wat betreft duurzaam energieverbruik geldt dat de gemeente Westerveld op bepaalde aspecten voor loopt op het Nederlands gemiddelde (zonne-energie en energielabel woningen), maar op andere aspecten weer achterloopt (gebruik auto's op aardgas en gebruik elektriciteit). Verder geldt dat in de gemeente, net als in de rest van Nederland, het elektriciteitsgebruik en gasverbruik van woningen de laatste jaren behoorlijk afneemt.

Woningen met zonnepanelen

26,8%
Westerveld

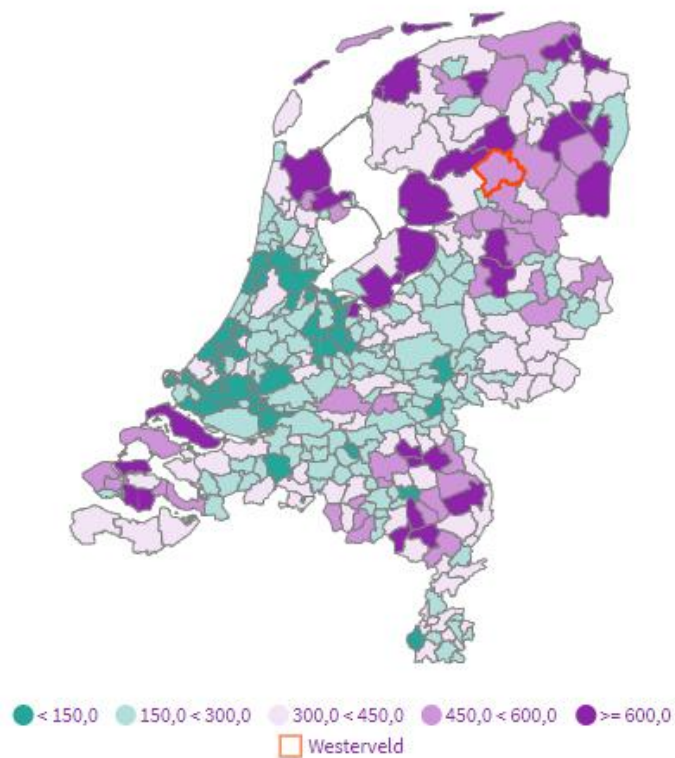

9,1%
Nederland

CBS - Zonnestroom | 2018

Vermogen zonne-energie

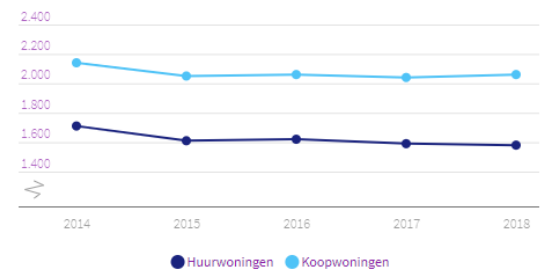
Gemeenten in Nederland, kW per 1.000 inwoners

CBS - Zonnestroom | 2018

Gemiddeld gasverbruik woningen

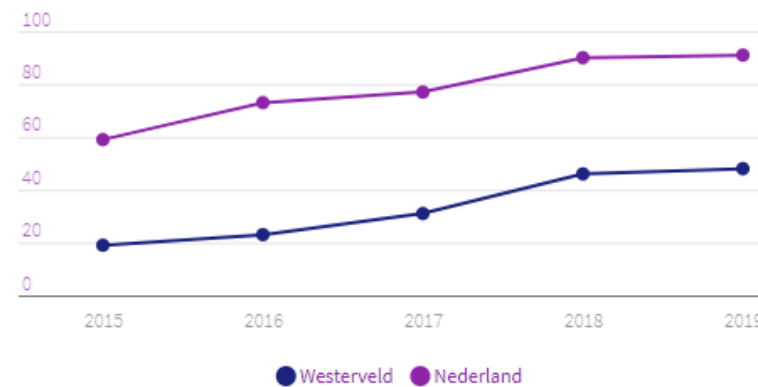
Westerveld, m³

meerdere bronnen | 2014 - 2018

Bedrijfs- en personenauto's op aardgas en elektriciteit

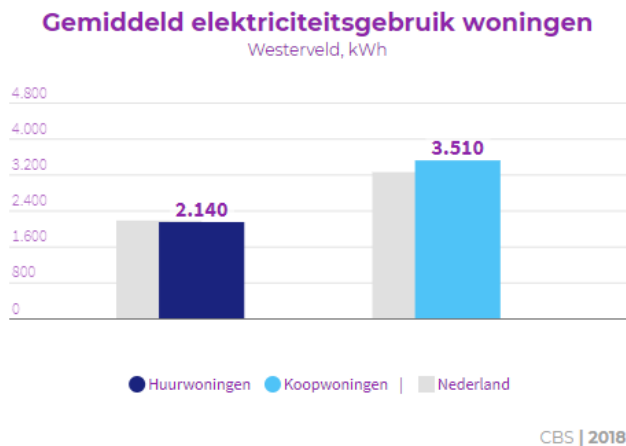
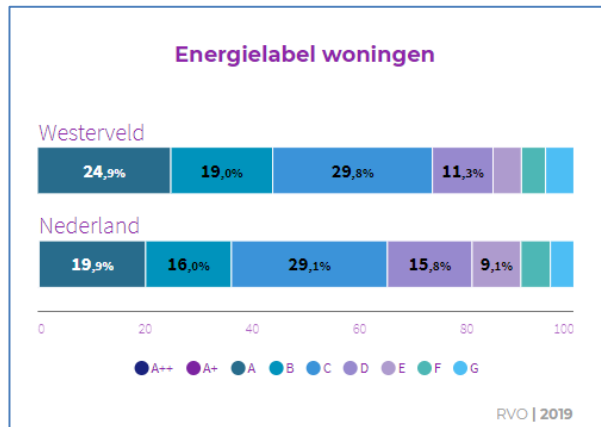
per 10.000 inwoners

RDW - Klimaatmonitor | 2015 - 2019

Cijfers energietransitie Westerveld (Waarstaatjegemeente.nl)

Verduurzaming is breder dan alleen de energietransitie, waar bovenstaande cijfers met name inzicht in geven. Voor de gemeente Westerveld, als landelijke gemeente, is verduurzaming in natuurbeheer en de landbouw ook een belangrijke ontwikkeling. Die verduurzaming uit zich in een trend waarbij strengere eisen worden gesteld aan het terugdringen van emissies, de voedselveiligheid, dierenwelzijn, biodiversiteit en omgevingskwaliteit.

4 Trends rond digitalisering

Een algemene trend is dat internetgebruik toeneemt en dat technologie en digitalisering een prominenter positie in het dagelijks leven krijgt. Via mobiele technologie wordt internet meer gebruikt. Daarbij is communiceren en informatie opzoeken de hoofdredenen om internet te gebruiken, maar ook bijvoorbeeld TV kijken, internetbankieren en online winkelen behoren hiertoe. Voor de fysieke leefomgeving betekent dit dat de fysieke bereikbaarheid van bepaalde voorzieningen minder belangrijk wordt. Aan de andere kant wordt digitale bereikbaarheid, en de daarbij benodigde infrastructuur, steeds belangrijker.

Een andere trend in digitalisering is binnen de zorg en welzijn. Er wordt meer gebruik gemaakt van de digitale mogelijkheden en apps die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Zorg op afstand, zoals online afspraken bij een huisarts of ziekenhuis, dit is laagdrempeliger en je niet hoeft te reizen. Digitale hulpmiddelen die er voor zorgen dat mensen langer thuis kunnen wonen. Apps en hulpmiddelen die het welzijn van inwoners bevorderen, zoals een vr-bril waarmee je kunt wandelen op de hei in Westerveld, of dat je ineens in de binnenstad van Groningen bent (i.h.k.v. eenzaamheid).

Voor de gemeente Westerveld zijn geen specifieke cijfers bekend over digitalisering en internetgebruik, maar de verwachting is dat dit grotendeels aansluit bij het landelijke beeld hierover, grote regionale verschillen komen bij dit thema namelijk nauwelijks voor.

5 Mobiliteitstrends

Algemene trends rond mobiliteit in de Nederlandse samenleving zijn bijvoorbeeld: flexibelere mobiliteitskeuzes, de zoektocht naar alternatieve brandstoffen intensiveert, toenemende vraag naar kleine auto's, senioren blijven langer mobiel, het Nieuwe Werken beïnvloedt verstedelijking en mobiliteits-gedrag en betalen naar gebruik wordt standaard (deelconcepten).

Goed vervoer is een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. De gemeente Westerveld is een niet-stedelijke gemeente. In niet-stedelijke gemeenten komen bovengenoemde trends in mindere mate voor, onder

andere vanwege de langere reisafstanden en lagere beschikbaarheid van modaliteiten.

In Drenthe wordt veel gebruik gemaakt van de auto als vervoersmiddel. Er is sprake van een relatief hoog percentage autobezit in vergelijking met het landelijk gemiddelde. In 2019 waren er 512 auto's per 1.000 inwoners in de provincie Drenthe (landelijk gemiddelde van 436) (CBS Statline). Drenthe is daarmee koploper.

Wat andere vormen van mobiliteit betreft (carpoolen, openbaar vervoer of belbus of minder traditionele vormen zoals deelauto's en speed pedelecs) is in Westerveld geen duidelijke trend te herkennen. Er zijn nagenoeg geen deelauto's in de gemeente. Het aanbod van openbaar vervoer is in de laatste jaren niet veranderd.

Bijlage 4 – Beleidsanalyse

De gemeente Westerveld heeft veel beleid opgesteld voor verschillende thema's. Het meeste van dit beleid is nog actueel en past binnen de vijf integrale, Westerveldse ambities. In deze bijlage bekijken we welke beleidsplannen en projecten er in Westerveld zijn en wat de rode lijn is van dat actuele beleid. Hiermee wordt duidelijk waar de gemeente al aan werkt, welk beleid eventueel aanvulling of aanscherping verdient en voor welke thema's er misschien nog beleid ontbreekt. Vanuit deze beleidsanalyse is een aantal onderwerpen besproken tijdens de beide kaderstellende raadsessies.

1 Bereikbaar en veilig Westerveld

Inleiding

De gemeente Westerveld wil bereikbaar en veilig zijn voor haar inwoners, bezoekers en werkenden. Het gaat hierbij om fysieke bereikbaarheid (per OV, auto, fiets en lopend) en de digitale bereikbaarheid. Het hebben van een bereikbare, leefbare en veilige fysieke en digitale infrastructuur is centraal uitgangspunt van de gemeente voor het goed kunnen wonen, werken en recreëren (Structuurvisie, 2013).

In de gemeente Westerveld is niet alleen onderlinge bereikbaarheid van de dorpen en voorzieningen van belang, maar de bereikbaarheid naar omliggende gemeenten en steden is net zo belangrijk. Ongeveer twee op de drie inwoners in Westerveld werkt niet in de gemeente, maar elders in Nederland. Voor het aantrekken en behouden van bedrijven in Westerveld zijn snelle en gemakkelijke verbindingen met uitvalswegen belangrijk voor medewerkers. Werkgelegenheid bevindt zich vooral ten zuiden van Westerveld. Dankzij de A28 en A32 zijn Meppel, Hogeveen maar ook Zwolle goed bereikbaar (Woonvisie 2017-2025).

Fysieke Bereikbaarheid

In het laatste kwartaal van 2020 wordt een nieuw Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) vastgesteld. In dit nieuwe GVVP is het uitgangspunt dat het verkeer- en vervoerssysteem in de basis op orde is. De ambitie voor de komende periode is de bestaande kwaliteit vergroten en waar mogelijk worden maatregelen gekoppeld aan het beheer en/of onderhoud van infrastructuur. Duurzaamheid en circulair beheer zijn daarbij van belang. Investeringsplannen zijn vooral gericht op het

fietsverkeer. De gemeente stimuleert het fietsgebruik door het faciliteren van aantrekkelijke, goed onderhouden en toegankelijke fietsinfrastructuur, vult ontbrekende schakels in het fietsnetwerk in en profileert zich als de fietsgemeente van Drenthe. Andere speerpunten uit het nieuwe GVVP zijn dat belangrijke schoolroutes prioriteit hebben, dat alle gemeentelijke wegen zijn gecategoriseerd als erftoegangsweg en worden ingericht als 30 of 60 km/h weg. Ook is het belangrijk dat de gemeente samenwerkt met de provincie als wegbeheerder van onder andere de N855. De gemeente zet in op minimaal behoud van het huidige kwaliteitsniveau als het gaat om het OV, maar streeft naar verbetering van de kwaliteit. Zelf faciliteert de gemeente het openbaar vervoer door bij ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium rekening te houden met aanwezigheid van openbaar vervoer.

De gemeente is faciliterend door het aanbieden van bus vriendelijke infrastructuur, toegankelijke haltes en voorzieningen. In het GVVP wordt ook aandacht besteed aan de toegankelijkheid van de openbare ruimte. In de Startnotitie Duurzaamheid staat dat er aandacht moet komen voor de reductie van CO₂-emissie, waarbij in het kader van bereikbaarheid te denken valt aan (stimulering van) deelauto's, thuiswerken – oftewel goede digitale bereikbaarheid –, verbeteren van het laadpalennet-werk en OV-hubs.

In de gemeente kan gratis en onbeperkt geparkeerd worden, maar alleen in de centra van Dwingeloo en Diever is parkeerregulering (blauwe zone) van toepassing. Om te bepalen of er in woongebieden sprake is van een parkeerprobleem wordt het stappenplan doorlopen.

Bij nieuwe ontwikkelingen worden de parkeercijfers uit CROW publicatie 381 als parkeernorm gehanteerd. Voor Westerveld is hierbij de stedelijkheidsgraad 'Niet stedelijk' van toepassing. Uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen is dat het parkeren zoveel mogelijk op eigen terrein plaats vindt. (Tussentijdse samenvatting GVVP Westerveld 2020-2030).

De gemeente richt wegen in volgens de landelijke richtlijnen van Duurzaam Veilig zodat de weggebruiker weet wat van hem of haar verwacht wordt. Ook worden de meest onveilige locaties waar mogelijk aangepakt. Kwetsbare verkeersdeelnemers krijgen prioriteit en onveilige bermen in het buitengebied worden aangepast. Ook zet de gemeente in op gedragsbeïnvloeding door permanente verkeerseducatie, communicatie campagnes en handhaving (Tussentijdse samenvatting GVVP Westerveld 2020-2030).

Naast een goede infrastructuur is veiligheid van belang om inwoners en bezoekers op een prettige manier te kunnen laten verblijven en verplaatsen. Dit geldt voor zowel verkeersveiligheid als voor sociale veiligheid in de openbare ruimte, bijvoorbeeld voor toegankelijkheid van minder mobiele en/of eenzame inwoners. Uit het project [BrinQ](#) (2018), een uitgebreid participatietraject over de openbare ruimte in de gemeente, bleek ook dat sociale veiligheid en verkeersveiligheid als twee van de belangrijkste onderwerpen werden gezien door inwoners (Visie op de Openbare Ruimte, 2018).

Sociale Veiligheid

Sociale veiligheid is één van de voorwaarden van een gezonde leefomgeving. Voor de sociale veiligheid wordt onder andere gewerkt aan een Handboek Openbare Ruimte, waarin handvaten worden opgenomen om samen met de inwoners te komen tot de inrichting van de openbare ruimte bij herinrichtingsplannen. Daarnaast zet welzijnswerk zich in om samen met jongeren veilige locaties voor hen in de openbare ruimte te creëren.

Wat betreft veiligheid spelen in de gemeente uiteraard ook de recente ontwikkelingen rondom Covid-19 en de daarbij behorende maatregelen en handhaving hierop. Het gemeentelijk beleid gaat hier verder niet op in maar in de gemeente worden de landelijke maatregelen gevolgd.

Digitale Bereikbaarheid

Naast fysieke bereikbaarheid is ook digitale bereikbaarheid cruciaal. Digitale bereikbaarheid maakt onderdeel uit van de nieuwe samenleving. Digitale bereikbaarheid is bijvoorbeeld van invloed op mobiliteit, openbare orde en veiligheid, werkgelegenheid, landbouw, gezondheid en klimaat. Landelijk is er een nieuw economisch beleidsveld wat vraagt om nieuwe kennis: deelplatformen. Met de economische ontwikkelingen binnen Westerveld (onder andere de aanwezigheid van Astron en Planetron) zijn nieuwe projectinitiatieven gericht op digitalisering van de economie op korte termijn te verwachten. Maar de deeleconomie is een nieuwe factor op huidige economische opgaven waardoor nog niet is te overzien welke gevolgen dit heeft voor de (lokale) bedrijvigheid.

Externe veiligheid en veiligheidszones

Naast de 'zichtbare' en 'subjectieve' veiligheid zijn ook externe veiligheid en veiligheidszones relevant voor de veiligheid in de leefomgeving. De gemeente

Westerveld heeft gemiddeld een lage bevolkingsdichtheid en kenmerkt zich door natuur en agrarische activiteiten, waardoor het externe veiligheidsrisico in de gemeente relatief laag is. Toch is er een aantal bronnen in de gemeente, waaronder LPG-tankstations, de Johannes Postkazerne in Havelte/Darp en een aantal transportroutes voor gevaarlijke stoffen (N371, A28 en A32) en buisleidingen waarmee bij ontwikkelingen rekening gehouden moet worden. Ook is er een aantal veiligheidszones waar rekening mee moet worden gehouden, bijvoorbeeld rondom (toekomstige) windturbines en hoogspanningsleidingen (Brandweeradvies externe veiligheid bestemmingsplan Buitengebied Westerveld). De gemeente Westerveld toetst nieuwe ontwikkelingen aan de landelijke normen voor externe veiligheid.

In de toekomst kunnen trends leiden tot aanpassing van het veiligheidsbeleid. Denk daarbij aan meer gebruik van nieuwe energiebronnen, waterstof, biomassa en technologie voor mobiel- en internet-netwerk.

2 Bedrijvig en gastvrij Westerveld

Inleiding

Zoals eerder al werd benoemd heeft gemeente Westerveld een goed vestigingsklimaat voor ondernemers. De factoren voor een bedrijvig en gastvrije gemeente zijn met goede bereikbaarheid en gunstige ligging aanwezig. Naast deze factoren speelt de landelijke omgeving en het sterke sociale netwerk ook een rol. De recreatie- en toerismesector maakt hier graag volop gebruik van, maar is niet de enige. Onder andere defensie, zorgondernemers, de (land)bouwsector en overige innovatieve (wetenschappelijke) organisaties zoeken hun vestiging in Westerveld. De gemeente Westerveld is graag een bedrijvige en gastvrije gemeente.

Om een gastvrije gemeente te zijn voor iedereen, moet ook rekening gehouden worden met de toegankelijkheid. Iedereen, met en zonder beperking, moet kunnen genieten van het bijzondere landschap, de unieke natuur, musea en attracties. Ondernemers, horeca, hotels, zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen en de gemeente Westerveld samenwerken om het bezoek van mensen met een beperking makkelijker te maken.

Het meest onderscheidende van Westerveld in regionaal perspectief is haar unieke toeristisch-recreatieve product, ook aanhakend bij de Nationale Parken en de acht beschermde dorpsgezichten en bijna 265 monumenten. Het bijzondere landschap, de unieke natuur en musea, evenementen en de Maatschappij van Weldadigheid vormen een omgeving die aantrekkelijk is voor toeristen. Samen met de recreatiesector is daarom een regiopromotieplan opgesteld (2012) waarin een vijf thematische speerpunten zijn opgenomen als 'Unique Selling Points' van de regio:

1. cultureel erfgoed en monumenten;
2. nominatie Unesco-erfgoed/De koloniën van Weldadigheid;
3. duisternis en sterren;
4. archeologie;
5. natuur.

Recreatie en toerisme speelt een belangrijke rol: 1 op de 5 werknemers is werkzaam in de toeristisch/recreatieve sector en de sector is goed voor bijna € 1,2 miljoen aan bestedingen. De vele bezoekers aan de gemeente dragen bijvoorbeeld voor een groot deel bij aan het in stand houden van voorzieningen zoals winkels en horeca. Recreatie en toerisme vormt dan ook een belangrijke kans om de economie te versterken.

Recreatie en Vitale Vakantieparken

Voor de toekomst van de vakantieparken in de gemeente werkt de gemeente samen met andere Drentse gemeenten, Recreatieschap Drenthe, RECRON en provincie Drenthe aan het project Vitale Vakantieparken. De aanpak van het project Vitale Vakantieparken bestaat uit drie sporen: excelleren (uitblinken), vitaliseren (toekomstbestendig) en transformeren (ombuigen). Er is ondersteuning voor vakantieparken en campings die er goed voorstaan, om ze de mogelijkheid te bieden verder door te ontwikkelen (excelleren). Meebewegen in de markt, zorgen dat je als park een sterke recreatieve positie behoudt of ontwikkelt, ook voor in de toekomst (vitaliseren). Daarnaast worden parkeigenaren en/of verenigingen van eigenaren van terreinen zonder recreatieve mogelijkheden en kansen voor de toekomst, begeleid naar een passende andere bestemming (transformeren). In principe zijn alle parken zelf aan zet om een actieve rol te spelen om de groei van het aantal 'tijdelijke bewoners' op recreatieparken tegen te gaan. Maar ook de gemeente ziet hier op toe. De focus van de gemeente is dat de vakantieverblijven recreatief aantrekkelijk blijven en zo mogelijk de kwaliteit van de recreatieparken

te verbeteren, zodat het aanbod onderscheidend is en aansluit bij de wensen van de toeristen en recreanten.

Naast het stimuleren van recreatie en toerisme, worden in de Structuurvisie (2013) en het Economisch Uitvoeringsplan (2015) meer kansen gezien om de lokale economie te versterken. Voorbeeld hiervan is het vergroten van het kwalitatief aanbod van voorzieningen en een gerichte acquisitie van bepaalde activiteiten en/of ondernemers en het faciliteren van nieuwe initiatieven of samenwerkingsverbanden. Een ander voorbeeld is het verbinden van dorpen, landschap, natuur en regio, waaronder het in samenwerking uitbreiden van routes en het versterken van de regionale samenwerking.

Cultuur en Evenementen

In de Structuurvisie (2013) is verder beschreven dat ook evenementen als kans worden gezien om de economie te versterken. Dit wordt onderschreven in de Cultuurvisie (2018) waarin staat dat Culturele initiatieven en evenementen bij moeten dragen aan het versterken van de lokale economie, recreatie en toerisme. De uitvoering hiervan ligt vast in de uitvoeringsregel Evenementen en Initiatieven waaraan aanvragen worden getoetst. Hierin staat dat de gemeente wil waarmaken en uitstralen dat iedereen ertoe doet, gehoord wordt en bijdraagt aan onze samenleving. In deze uitvoeringsregel wordt ook getoetst aan toegankelijkheid en bruikbaarheid in de breedste zin van het woord, aan samenwerking en participatie van inwoners en organisaties en aan het bijdragen van een veilige en gezonde leefomgeving.

Het evenementenbeleid is aan actualisatie toe, omdat evenementen ook ruimtelijk moeten worden onderbouwd in een facetbestemmingsplan en omdat er diverse dilemma's spelen rondom evenementen in de gemeente, zoals hinder voor omwonenden en hinder voor natuur, met name op locaties dichtbij kernen en/of natuurgebieden. Bij actualisatie van het evenementenbeleid moet ook klimaatadaptatie, vanuit het Deltaplan ruimtelijke adaptatie, en toegankelijkheid, vanuit het VN-verdrag Handicap, onderdeel zijn van de belangenafweging.

Landbouw

Landbouw is vanzelfsprekend een belangrijke sector voor de economie in een agrarische gemeente als Westerveld. Hierover is in de Structuurvisie opgenomen dat initiatiefnemers voor productie en verkoop van regionale producten

gestimuleerd en gefaciliteerd worden. Er is ruimte voor ontwikkeling in de sector regionaal en mondiaal, maar het behoud van de kenmerken van het landschap is hierbij een belangrijke voorwaarde.

Verder bestaat de gemeentelijke visie voor landbouw uit het accommoderen van een concurrerende en duurzame landbouw en het streven naar minimaal het handhaven van het productieniveau. De gemeente wil de landbouw een reëel en haalbaar ontwikkelingsperspectief bieden. En samen met de agrarische sector te onderzoeken welke bijdrage de agrarische sector in onze gemeente zou kunnen leveren in de ruimtelijke opgaven die op ons af komen waarbij het uitgangspunt is dat de scheiding tussen natuur en landschap minder hard wordt en er voldoende ruimte ontstaat om ons waardevolle cultuurlandschap en haar biodiversiteit te behouden en versterken en een toekomstbestendige en duurzame landbouw te stimuleren.

Bedrijventerreinen

Voor bedrijventerreinen geldt dat er in de Structuurvisie grenzen worden gesteld aan grootschalige bedrijvigheid. Bij Dwingeloo en eventueel Havelte is uitbreiding kansrijk. De gemeente ziet verder kansen in bedrijven met een lokale kringloop en kennisbedrijven die op zoek zijn naar een aantrekkelijke landschappelijke locatie.

Economie

Hoewel er zo op meerdere vlakken gemeentelijk beleid is voor de bedrijvigheid in de gemeente, staat de economie van Westerveld natuurlijk niet op zichzelf. De gemeente is onderdeel van het regioverband Regio Zwolle. Dit is een sterk samenwerkingsverband met bestuurlijke samenwerking van ondernemers, onderwijs, maatschappelijke organisaties en overheden (22 gemeenten en 4 provincies) waarin de centrale opgave is om de regio 'duurzaam verantwoord' te laten doorgroeien. Circulair ondernemen is daarin cruciaal. Het gaat in dit samenwerkingsverband overigens niet alleen over economische groei, maar om het stimuleren van een brede welvaart. Regio Zwolle werkt daarom aan vijf tafels, namelijk Bereikbaarheid, Economie, Energie, Leefomgeving en Human Capital. (Bidbook Regio Zwolle, 2019).

Er is een economisch uitvoeringsplan (2015). Vanuit het collegeakkoord wordt wel ingezet op het aantrekken van bedrijven en het creëren en behouden van werk. Hierbij wordt ingespeeld op kansen en ontwikkelingen zoals digitalisering,

vergroening en regionalisering die allen van invloed zijn op creëren van brede welvaart. De lokale economie wordt bekeken vanuit een regionale context en in samenhang met andere (provinciale) beleidsvelden als arbeidsmarkt, vrijetijdseconomie, ruimtelijke ontwikkeling, landbouw, energie, cultuur en mobiliteit en bereikbaarheid.

3 Leefbaar en inclusief Westerveld

Inleiding

De gemeente Westerveld is voornamelijk een woongemeente. De gemeente telt een groot aantal dorpen en buurtschappen. Het buitengebied van de gemeente wordt gekenmerkt door agrarische activiteiten en natuur. De gemeente Westerveld is hiermee een groene en landelijke woonomgeving waarin het prettig wonen, werken en verblijven is, voor iedereen. Het gemeentelijk beleid, zoals het woonbeleid en het sociale beleid, is erop gericht dit te behouden en de kwaliteit te vergroten.

Wonen

Prettig wonen, moet nu en in de toekomst, zowel in de vier zogenaamde 'voorzieningendorpen' kunnen, als in dorpen waar vrijwel geen voorzieningen (meer) zijn. Een goede bereikbaarheid van voorzieningen in de nabije omgeving en sociale verbondenheid is daarbij belangrijk. De gemeente wil de kwaliteit van het wonen in Westerveld - de rust, ruimte, de groene uitstraling en de bereikbaarheid - promoten zodat steeds meer jonge gezinnen met kinderen in Westerveld komen wonen.

Het grootste deel van de woningvoorraad in de gemeente bestaat uit koopwoningen (80%). Hierbij gaat het vaak om grote vrijstaande woningen. Maar door vergrijzing, toename van kleine huishoudens, bevolkingskrimp en de energietransitie verandert de behoefte. De gemeente wil de bestaande woningvoorraad toekomstbestendiger maken door verduurzaming en het levensloopgeschikt maken van woningen te stimuleren. Als er nieuwbouw plaats kan vinden, willen wij of zelf of met ontwikkelende partijen streven naar differentiatie in woningtype waardoor zoveel mogelijk doelgroepen een kans krijgen; starters, kleine huishoudens, levensloopbestendige woningen of bijzondere woonvormen. Ouderen worden gestimuleerd in het langer zelfstandig moeten blijven wonen door in te zetten op gelijkvloerse woningen in

voorzieningendorpen, door te investeren in internetverbindingen, door woon- en/of energiecoaches in te zetten. Zij kunnen adviseren bij het aanpassen en/of verduurzamen van woningen. Wij gaan onderzoeken of wij leningvormen in gaan zetten.

Andere trends zijn het combineren van doelgroepen en rollen door bijvoorbeeld Knarrenhof, tijdelijke mantelzorgunits op eigen erf, leegstaande grote panden verbouwen tot appartementen of splitsing van boerderijen. Dit kan bijdragen aan de ambitie dat voor starters en mensen met een laag inkomen voldoende woningen beschikbaar moeten blijven (Woonvisie 2019-2025). In de samenlevingsagenda wordt het behalen van Westerveld als een aantrekkelijke woongemeente voor jongeren en jonge gezinnen benoemd als aandacht gebied.

Voorzieningen

Er wordt in de gemeente onderscheid gemaakt in type dorpen, namelijk voorzieningendorpen, dynamische dorpen en woondorpen. Er zijn vier voorzieningendorpen, namelijk Diever, Dwingeloo, Havelte en Vledder. In voorzieningendorpen is een veelheid aan publieke en commerciële voorzieningen aanwezig. In deze dorpen moeten de voorzieningen op peil gehouden worden en vervoersdiensten tussen dorpen en voorzieningen gestimuleerd. In woondorpen zijn vrijwel geen voorzieningen aanwezig maar staat wonen centraal. Daartussen zijn er de zogenaamde dynamische dorpen waar naast het wonen nog een beperkt aantal voorzieningen aanwezig is, zoals een dorps huis, basisschool of sportvoorziening. Om een minimumaanbod van voorzieningen te kunnen blijven bieden, wordt door de gemeente ingezet om deze voorzieningen te behouden. Waar in de voorzieningendorpen een grotere rol wordt gezien voor externe partijen (omdat hier meer draagvlak is), wordt in dynamische dorpen een grotere (financiële) rol gezien voor gemeente voor het behoud van openbare voorzieningen (basisscholen, dorps huizen en sportvoorzieningen) (Structuurvisie, 2013). Waar (fysieke) voorzieningen de basisbehoefte van een dorp overstijgen zet de gemeente in op het behoud door clustering. Uitgangspunten hierbij zijn dat kwaliteit gaat vóór afstand en dat indien er alternatieve voorzieningen aanwezig zijn, er alleen wordt geïnvesteerd in multifunctioneel bruikbare ruimten. Dit geldt ook voor onderwijs. Westerveld wil een kindvriendelijke gemeente zijn met goed onderwijs. Kwaliteit gaat ook hier boven afstand. De gemeente wil het voortgezet onderwijs zolang mogelijk in de gemeente behouden (Sociale Structuurvisie, 2012).

Voorzieningen bieden niet alleen een dienst of functie, het zorgt in veel gevallen ook voor toename van de sociale cohesie en betere leefbaarheid (ervaren gezondheid en veiligheid) in dorpen. Om de leefbaarheid nog eens extra te stimuleren, heeft de gemeente een subsidieregeling opgesteld voor initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan de sociale cohesie, gezonde leefstijl, duurzaamheid, economie, toerisme, leefbaarheid en ontwikkeling van de gemeente. Van deze subsidieregeling wordt regelmatig gebruikt gemaakt, bijvoorbeeld voor het realiseren van een laagdrempelige ontmoetingsruimte, een beweegtuin, een gezamenlijke voedseltuin, het opzetten van een repair café, de aanschaf van hanging baskets, etc. (Uitvoeringsregel initiatieven). Initiatieven zijn van toegevoegde waarde voor gemeenschapsontwikkeling. Inwoners die zich inzetten voor de gemeente, die initiatief nemen om elkaar te helpen en om de leefbaarheid in hun dorp te vergroten worden met de subsidieregeling gestimuleerd. Dat past ook heel goed in de huidige maatschappij waarin we het hebben over participatie, zelfredzaamheid van inwoners, een meer faciliterende rol van de overheid, oplossingen die in samenwerking tot stand komen en een gemeente waarin alle inwoners zich verantwoordelijk voelen voor zorg en welzijn voor de mensen en omgeving en een gezonde leefstijl.

Aantrekkelijke bebouwde omgeving

Behalve aanwezigheid van voorzieningen en voldoende, geschikte woningen is ook een aantrekkelijk gebouwde omgeving, passend bij de onderscheidende karaktereigenschappen van de gemeente, een publiek belang die de kwaliteit van de leefomgeving beïnvloedt. Het toetsingskader hiervoor is de Welstandsnota (2010, herziening is nog niet vastgesteld), het Welstandsbeleid voor gebied van de Maatschappij van Weldadigheid (2012) **en het Beeldkwaliteitsplan buitengebied Westerveld.**

Inclusie

Zoals in de inleiding van dit thema is vermeld, wil Westerveld een gemeente zijn voor iedereen. Voor jong en oud, wat ook blijkt uit het woonbeleid, maar bijvoorbeeld ook voor mensen met een beperking. Het VN-verdrag Handicap verplicht de overheid én de samenleving om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking vanzelfsprekend mee kunnen doen in de samenleving. Of iemand nu een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking heeft, iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving. In dit kader heeft de gemeente een lokale inclusie-agenda opgesteld waarin een aantal concrete acties is opgenomen waar de

gemeente mee aan de slag gaat. Voorbeelden van acties zijn het vergroten van de bewustwording rondom dit thema, het aanpakken van eenzaamheid, toegankelijke informatievoorziening, digitale toegankelijkheid, het betrekken van mensen met een beperking bij ontwikkeling van beleid en het fysiek toegankelijker maken van dorpen, vooral straten en brinken die zijn ingericht met kinderkopjes en dorpshuizen (Westerveld Inclusief).

Om de leefbaarheid en inclusiviteit te verbeteren is een plan van aanpak voor eenzaamheid opgesteld. Zoals bij trends en ontwikkelingen te lezen is, speelt eenzaamheid in een aantal dorpen een grote(re) rol. We willen deze eenzaamheid graag doorbreken, zodat iedereen zich lichamelijk én geestelijk gezond voelt. We doen dat in samenwerking met Welzijn MensenWerk en door aan te sluiten bij initiatieven uit de samenleving. Volgend op de landelijke campagne Eén tegen Eenzaamheid, is er de Westerveldse aanpak. In de aanpak ligt de focus op het doorbreken van eenzaamheid: we kunnen niet alle eenzaamheid oplossen, maar we kunnen wel iemands eenzaamheid doorbreken. We investeren in een verbonden samenleving waarin we omzien naar elkaar (Plan van aanpak Eenzaamheid).

Gemeente Westerveld wil integraal werken en heeft besloten dat er in alle beleidsdocumenten rekening wordt gehouden met leefbaarheid en inclusiviteit. Er zijn nu een aantal beleidsdocumenten in ontwikkeling om de leefbaarheid en inclusiviteit in de gemeente te verbeteren, zoals het opstellen van een sociaal plan voor eenzaamheid, een regionaal plan voor beschermd wonen en een armoede agenda.

In het beleidskader sociaal domein van de Gemeente Westerveld is vastgesteld dat de toegang tot ondersteuning dichtbij, laagdrempelig en integraal moet zijn. Het is de ambitie om de toegang zo te organiseren dat inwoners met vragen op alle levensdomeinen bij een integrale toegang terecht kunnen. Op deze manier vinden inwoners zo snel mogelijk een antwoord op hun vragen. Het verder vormgeven van onze integrale toegang verloopt stapsgewijs. In 2015 zijn (nieuwe) taken op het gebied van Jeugd en Wmo in uitvoering genomen. Vanaf 2017 is voor Jeugd en Wmo een integrale toegang gecreëerd. In 2020 is de Participatiewet toegevoegd aan de integrale toegang.

4 Gezond en groen Westerveld

Inleiding

Gezondheid is één van de integrale thema's die in de Omgevingswet wordt nagestreefd. Het is ook één van de thema's die de laatste jaren in het gemeentelijk beleid van Westerveld nadrukkelijk naar voren komt en bijvoorbeeld ook één van de redenen waarom de fiets speerpunt is van het GVVP. In de integrale ambities is gezondheid gekoppeld aan groen, omdat een leefomgeving waarin natuur en water in de buurt is, uiteindelijk nog meer bijdraagt aan de (fysieke en mentale) gezondheid van de inwoners.

Zorglocaties

Het regelen van goede zorg is in de gemeente een belangrijke, voornamelijk gemeentelijke, taak. Dit zal een steeds belangrijker onderwerp worden in de gemeente, omdat de gemeente hierin steeds meer verantwoordelijkheden krijgt en omdat door vergrijzing ook steeds meer mensen hier gebruik van zullen maken. De gemeente Westerveld leent zich, vanwege haar agrarische en recreatieve uitstraling, bij uitstek voor de vestiging van particuliere zorg, groot en klein. De gemeente vindt het belangrijk dat grootschalige particuliere zorg- en opvanginstellingen draagvlak hebben in de gemeente, waarbij haar karakter als agrarische en recreatieve gemeenten niet wezenlijk aangetast wordt. Dit wordt bijvoorbeeld voorkomen door geen cluster van zorgvoorzieningen toe te staan. Verder wordt met name ruimte geboden aan vestigingsmogelijkheden van kleinschalige zorgvoorzieningen, zoals zorgboerderijen, die bestemd zijn voor de eigen, Westerveldse inwoners en mensen met een sociale binding in de gemeente. Zorgvoorzieningen, welzijns- en ouderenwerk moet zoveel mogelijk geacommodeerd worden in bestaande voorzieningen zoals dorpshuizen, bibliotheken en scholen (Structuurvisie 2013, Nota toetsingskader zorg- en opvangvoorzieningen).

Gezonde leefstijl

De gemeente wil een gezonde leefstijl bevorderen voor alle inwoners. Inwoners die een gezond eet- en beweegpatroon hebben. Inwoners die zelfredzaam zijn en daar waar nodig een sociaal netwerk hebben die zij kunnen inzetten. Zij wil hiertoe vooral inzetten op kwetsbare inwoners, die minder zelfredzaam zijn. Zij wil stimuleren dat dit sociale netwerk rondom hen wordt gevormd, zodat de kwetsbaarheid wordt verminderd. Dat er specifieke programma's en activiteiten

zowel voor kwetsbare inwoners worden ontwikkeld, die laagdrempelig en vrij toegankelijk zijn en die per dorp of kern uitgevoerd kunnen worden. De gemeente werkt opgave- en gebiedsgericht. De gemeente kent vier gebieden. Elk gebied kent een vaste kern gevormd door verschillende specialismen. Daar waar nodig vinden snelle interventies plaats in de kernen (Notitie Bewegen en Gezondheid).

Op dit moment wordt samen met maatschappelijke partners gewerkt aan een lokaal sport- en preventieakkoord. Dit akkoord volgt uit een landelijk actieprogramma en is gericht op bewegen en sport, maar bijvoorbeeld ook het verminderen van roken en voorkomen van overgewicht. Verder werkt de gemeente aan een preventienota. In de gemeente zijn ook vier beweegcoaches actief. De beweegcoaches ondersteunen en stimuleren onder andere het bewegingsonderwijs en de sportverenigingen.

Vanuit de RegioDeal Zwolle wordt ook circulair produceren en consumeren als een belangrijk aspect gezien als aanvulling op een gezonde leefomgeving. Het consumentenbewustzijn met betrekking tot gezonde voeding is hierin een belangrijk onderwerp.

Positieve gezondheid

Er is steeds meer aandacht voor het gedachtegoed van positieve gezondheid. Dit is het concept van gezondheid waarbij niet de afwezigheid van ziekte centraal staat, maar de veerkracht van mensen om met alle uitdagingen van het leven om te gaan en hierin eigen regie te voeren. Het gaat niet alleen om lichamelijke gezondheid, maar veel over een betekenisvol leven belangrijk. Kan iemand zich bijvoorbeeld voldoende redden, voelt iemand zich gelukkig en energiek. Positieve Gezondheid omvat 6 pijlers, namelijk lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks leven.

Milieu

Of de fysieke leefomgeving gezond is, heeft onder andere te maken met de kwaliteit van het milieu. Het beschermen van de kwaliteit van milieu en leefomgeving is voor een groot deel op Europees, nationaal en soms provinciaal niveau geregeld. Voor de meeste milieuthema's gelden dus Europese, landelijke of provinciale normen. De gemeente volgt deze regelgeving en draagt bij aan de gestelde doelen.

Geur

Voor het milieuthema geur heeft de gemeente een geurverordening opgesteld waarin wordt afgeweken van de landelijke normen. Vanwege het landelijke karakter worden in bijna de hele gemeente kleinere, en dus minder strengere afstanden tussen agrarische bedrijven en woningen toegestaan. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen woningen. Waarbij voor woningen in agrarische gebieden of in woonkernen met een landelijk karakter minder strenge afstandseisen worden aangehouden dan voor woningen in natuurgebieden of woonkernen met een stedelijk karakter (Verordening geurhinder en veehouderij).

Afval

De gemeenteraad van Westerveld heeft zich in 2017 gecommitteerd aan de VANG-doelstellingen (van afval naar grondstof). Dit betekent dat de Westerveldse inwoner in 2025 nog maximaal dertig kilo restafval per inwoner per jaar mag produceren en dat we zo veel mogelijk grondstoffen gescheiden inzamelen. De gemeente is nu bezig met het opstellen van een nieuw grondstoffenbeleidsplan 2021-2025.

Met dit beleidsplan wordt een routekaart vastgesteld richting 2025 voor het behalen/benaderen van de doelstelling.

Licht

Om verstoring van mens en dier door lichtvervuiling te voorkomen, heeft de gemeente ook lichtbeleid opgesteld. Het principe van dit beleid is: 'Donker waar mogelijk, licht waar nodig'. Daarom plaatst de gemeente niet automatisch overal verlichting (Beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte'). De drie natuurgebieden in de gemeente zijn in het provinciale beleid als 'donkerte gebieden' aangewezen, waardoor ook vanuit dit beleid terughoudend moet worden omgegaan met verlichting in deze gebieden (Provinciale Verordening Drenthe). Door middel van dit lichtbeleid wordt bijgedragen aan onder andere ecologische doelen (denk aan bescherming vleermuizen en andere lichtgevoelige diersoorten).

Natuur en Water

Zoals in de inleiding is gemeld, is de aanwezigheid van natuur en water belangrijk als het gaat om de kwaliteit van de leefomgeving. In het participatieproject [BrinQ](#) (2018) is door 91% van de deelnemende inwoners van de gemeente aangegeven dat zij het belangrijk of zelfs zeer belangrijk vinden om te kunnen genieten van natuur in de directe leefomgeving. De gemeente Westerveld is een groene gemeente waarin natuur vrijwel altijd in de buurt is, zowel in de drie Natura 2000-

gebieden die deels binnen de gemeente liggen als in het landelijk gebied en de dorpen. De gemeente is voor alle gebieden bevoegd de ruimtelijke ordening te regelen. De provincie is bevoegd gezag op het gebied van de natuurbeschermingswet, maar die geldt ook voor buiten de natuurgebieden. De beheer- en inrichtingsplannen van de provincie zijn wel leidend in de Natura-2000 gebieden. Voor het openbaar groen heeft de gemeente Westerveld een Visie op de groenstructuur (2017) vastgesteld. Hierin wordt de hoofdgroenstructuur onderscheiden: groen dat van groot belang is voor de cultuurhistorie en identiteit van het hele dorp of het omliggende landschap of groen dat een belangrijke functie heeft. Daarnaast is er een nevengroenstructuur (van lokaal en functioneel belang) en buurtgroen (van betekenis voor directe omgeving). Per type groen is bepaald hoe wordt omgegaan met inrichting, vervanging, beheer, onderhoud, burgerparticipatie en verkoop van openbaar groen. Het beleid hoe specifiek om te gaan met bomen, is nog in ontwikkeling.

In de gemeente worden verschillende waterbuffers aangelegd om het water langer te kunnen bergen bij grote regenval. In oktober 2020 is de intentieverklaring "Naar een duurzame drinkwatervoorziening in Drenthe" met uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers Grondwaterwinning Drenthe 2020-2025 ondertekend. Dit ten behoeve van de bescherming van het grondwater.

Door verschillende ontwikkelingen – de energietransitie en ontwikkelingen in de agrarische sector – komt zowel het uiterlijk van de groene omgeving als de biodiversiteit onder druk te staan. De landelijke uitstraling is onderdeel van het DNA van Westerveld en maakt dat er een belangrijke taak ligt dit te behouden. Dit is dan ook één van de thema's die terug komt in de vernieuwde Duurzaamheidsnota 'Samenwerken aan duurzaamheid' (december 2020) van Gemeente Westerveld.

5 Herkenbaar en toekomstgericht Westerveld

Inleiding

Centraal vertrekpunt van het gemeentelijk beleid in Westerveld vormt de identiteit van de gemeente: een groene, agrarische gemeente met een ongekende rijkdom aan cultuurhistorische, toeristisch/landschappelijke en ecologische waarden. Deze identiteitsbepalende kenmerken die in grote hoeveelheid en ook nog gaaf

aanwezig zijn, maken ook dat de gemeente zo goed leesbaar is (qua ontstaansgeschiedenis) (Structuurvisie 2013).

Cultuurlandschap, Cultuurhistorie en Erfgoed

De gemeente vindt het belangrijk dat haar ontstaansgeschiedenis en identiteit leesbaar en herkenbaar is, blijft en zich verder ontwikkelt, ook om zich goed voor te bereiden op de toekomst. Deze combinatie is onder andere terug te zien in de erfgoedvisie die momenteel in ontwikkeling is. Het Landschapsontwikkelingsplan (LOP, 2012) is hier een duidelijk voorbeeld van. In dit plan wordt het landschap van de gemeente op basis van occupatiegeschiedenis (invloed van de mens) ingedeeld: het esdorpenlandschap, wat het overgrote deel van de gemeente beslaat, het wegdorpenlandschap (dit zijn de voormalige veenontginningen) en de ontginningskoloniën. De gronden van de Maatschappij van Weldadigheid, onderdeel van de ontginningskoloniën, vormt een zeer bijzonder cultuurlandschap in de gemeente en staat, vanwege de nog volledig in tact zijnde karakteristieken en de bijzondere geschiedenis, op de voorlopige lijst Unesco Werelderfgoed.

In het LOP wordt het agrarische cultuurlandschap centraal gesteld. Het beleid is er daarom vooral op gericht de elementen die bij dit landschap horen, zoals erven, linten en landschapselementen, te beschermen of herstellen.

Ook in de Kadernota Buitengebied en de Structuurvisie is duidelijk dat de herkenbaarheid van het landschap belangrijk is. Voor het buitengebied gelden randvoorwaarden voor de (ontwikkelings-)mogelijkheden voor functies die in belangrijke mate voortvloeien uit het landschap: de waardevolle kenmerken en landschappelijke verscheidenheid die behouden en waar mogelijk versterkt en ontwikkeld moet worden. Met inachtneming van deze randvoorwaarden krijgen de landbouw en de natuur ruimte om zich verder te ontwikkelen. Tevens zal de recreatie en het toerisme, die in economisch opzicht een belangrijke plaats innemen binnen de gemeente en binnen de regio, de nodige ruimte krijgen. De ontwikkeling van de andere functies zoals wonen, niet-agrarische bedrijvigheid etc., mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van het landschap (Structuurvisie 2013).

Behalve het cultuurlandschap, is natuurlijk ook het aanwezige erfgoed belangrijk voor de herkenbaarheid van de gemeente. De gemeente werkt op dit moment aan een nieuwe erfgoedvisie (uiterlijk begin 2022) als ook een nieuwe

cultuurhistorische waardenkaart en archeologische beleidskaart. Ook volgt er in diezelfde periode een Kerkenvisie.

Herkenbaarheid

Uit bovenstaande blijkt dat er ruimte is voor ontwikkeling op verschillende gebieden, mits het herkenbare landschap en erfgoed van de gemeente behouden blijft. In onder andere Frederiksoord is het belang van de herkenbaarheid én het zijn van een toekomstgerichte gemeente concreet zichtbaar gemaakt. In dit dorp wordt ingespeeld op het verleden van het landschap, door de ontwikkelingen van energiezuinige Koloniewoningen van de Toekomst. Met dit herbouwproject wordt vormgegeven aan het streven van de Maatschappij van Weldadigheid om het unieke en historische koloniegebied te behouden voor de toekomst door het te ontwikkelen. Doel is om de herkenbaarheid in landschap en bebouwing zoveel mogelijk te herstellen.

Verduurzaming Landbouw en Biodiversiteit

Verder kijkend naar de toekomst, is er een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen die invloed gaan hebben op het landschap, en daarmee op de fysieke leefomgeving, in de gemeente. De ontwikkelingen die invloed gaan hebben op het landschap zijn: verduurzaming van de landbouw en biodiversiteit, veranderend functiegebruik van vrijkomende agrarische bebouwing, mogelijk extensievere zones rondom stikstofgevoelige natuurgebieden, de bossenstrategie, inrichting NNN, klimaat en energieopgaven en veranderend natuurbeleid.

Energietransitie

Met veel van deze ontwikkelingen is de gemeente al aan de slag. Wat betreft de ontwikkelingen in de energietransitie is de gemeente samen met de provincie, Drentse gemeenten en de waterschappen een Regionale Energiestrategie (RES) aan het opstellen. Hierin wordt beschreven wat de ambitie is van de gemeente Westerveld voor het opwekken van grootschalige hernieuwbare energie en hoe deze ambitie wordt opgewekt in 2030. Ook wordt gewerkt aan een Transitievisie Warmte waarvan de insteek is dat de gemeente op termijn niet meer afhankelijk is van aardgas en aardgasloos kan bouwen en wonen. De Transitievisie Warmte wordt eind 2021 vastgesteld, de RES wordt voor juli 2021 vastgesteld. De concept-RES is al vastgesteld.

Klimaat

De gemeente hanteert dezelfde CO2-reductie doelstellingen als die van het Klimaatakkoord, namelijk 49 procent CO2-reductie in 2030 en 95 procent CO2-reductie in 2050 ten opzichte van 1990. Voor de eigen bedrijfsvoering is de gemeente ambitieuzer: 75% reductie van CO2-emissies in 2030. Om onder andere deze ambities waar te maken is herziening van het duurzaamheidsbeleid nodig en is een Startnotitie Duurzaamheid opgesteld (2019). Doel is om tot nieuw duurzaamheidsbeleid (besluitvorming vierde kwartaal 2020) te komen waarin 2 van de 6 thema's gericht zijn op energiebesparing en energie opwekking uit hernieuwbare bronnen. Op dit moment is de gemeente ook een facetbestemmingsplan aan het opstellen die, aanvullend op de RES, kleinschalig hernieuwbare energiebronnen ook mogelijk maakt.

Klimaatadaptatie is een ontwikkeling die onder andere vanuit het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie naar voren komt en nog een plaats moet krijgen in het gemeentelijk beleid. Het duurzaamheidsbeleid zal daarom zeker ook ingaan op de veranderingen in het klimaat en hoe de gemeente zich hierop voorbereidt (Startnotitie Duurzaamheid, 2019). In het kader van klimaatadaptatie wordt ook samengewerkt met omliggende gemeenten en het waterschap om tot een integraal beheer van een toekomstbestendige openbare ruimte te komen, waarin tijdig wordt ingespeeld op de gevolgen van klimaatontwikkeling (Watertakenplan Fluvius, 2016).